

Møte onsdag den 8. mars 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 57):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande vil fremsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:00:51]: På vegne av stortingsrepresentanten Iselin Nybø og meg sjøl ønsker jeg å fremme forslag om nye tiltak for å fremme likestilling.

Presidenten: Representanten Jette F. Christensen vil fremsette et representantforslag.

Jette F. Christensen (A) [10:01:16]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Martin Kolberg, Gunvor Eldegard, Michael Tetzschner, Erik Skutle, Helge Thorheim, Gjermund Hagesæter, Per Olaf Lundteigen, Bård Vegar Solhjell og meg selv legge fram et representantforslag om endringer i EOS-kontrolloven.

Presidenten: Representanten Tone Wilhelmsen Trøen vil fremsette et representantforslag.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:01:47]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Ketil Kjenseth og meg selv fremsette et representantforslag om å styrke det internasjonale og nasjonale arbeidet mot antibiotikaresistens.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:08]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Torbjørn Røe Isaksen, Anniken Hauglie og Per-Willy Amundsen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Hadia Tajik.

Hadia Tajik (A) [10:02:37]: Spørsmålet mitt går til justisministeren.

For få dager sidan fall det ein dom i Stavanger tingrett. Ein mann hadde banka opp kona si etter å ha funne bilde på mobilen hennar som viste at ho hadde vore utru. Domstolen gav han ein mildare dom enn det han elles ville ha fått, ved å visa til straffelova § 80 bokstav e fyrste ledd om såkalla «berettiget harme». Ei tilsvarande sak kjenner me frå tingretten i Kristiansand i fjor. Ei gravid kvinne vart slått, sparka og påført kutt på kroppen, men fordi valds mannen nettopp hadde fått veta at ho – som då var kjæras-

ten hans – hadde vore saman med ein annan mann, fekk han mildare straff.

Domstolen behandlar enkeltsaker. Det gjer ikkje me, så heller ikkje utfallet i desse sakene tek me stilling til. Men me er lovgjevarar, me bestemmer prinsippa som folk vert dømde etter. Vald i nære relasjonar er eit viktig tema for oss i Arbeidarpartiet. Me registrerer òg at riksadvokaten har prioritert dette, og det er me glade for.

Samtidig ser me at det er heilt nødvendig å bruka denne dagen – 8. mars, kvinnedagen, i 2017 – til å stadfesta: Det finst ikkje «berettiget harme» i ein partnerrelasjon. Det finst ikkje noko raseri som gjer det greitt å banka kona si. Viss rettspraksis utviklar seg i motsett retning, er Arbeidarpartiet budd på å ta dei politiske initiativa som trengst for å stoppa at paragrafen om «berettiget harme» vert brukt i partnervaldssaker. Spørsmålet mitt er: Er justisministeren budd på å gjera det same?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:04:26]: I likhet med representanten kan heller ikke jeg kommentere denne konkrete saken. Det er domstolenes ansvar å idømme riktig straff i det enkelte tilfellet. Påtalemyndighetene vil kunne anke dommen dersom de er uenig i den.

Partnervold er aldri berettiget. Vold i nære relasjoner er grov kriminalitet, som regjeringen tar på det største alvor. Det gjennomføres en rekke tiltak mot vold i nære relasjoner, og nye tiltak vurderes fortløpende.

Ved straffeutmåling i den enkelte sak har domstolene ofte stor frihet innenfor den strafferammen som er satt av lovgiver. I straffesaker settes tingretten med én fagdommer og to lekdommere, bl.a. for å sikre at straffeutmålingen er forankret i den alminnelige rettsbevissthet. Den utmålte straffen skal framstå som en riktig og rimelig reaksjon i den enkelte saken og skal bygge på en totalbedømmelse, hvor både den straffbare handlingen og lovbrüterens person spiller inn. Retten vurderer den enkelte sak ut fra det konkrete, foreliggende bevisbildet. I utgangspunktet bør lovverket ikke avskjære retten fra å legge vekt på bestemte sider av faktum i den enkelte saken.

Jeg finner det derfor ikke riktig per i dag å ta initiativ til en lovendring, men det gjøres likevel vurderinger fortløpende om lovendringer er nødvendig, nettopp for å gi voldsutsatte et tilstrekkelig strafferettslig vern. Det må vi også vurdere mer når det kommer til saker som dette.

Hadia Tajik (A) [10:06:29]: Eg synest svaret frå justisministeren er ganske oppsiktsvekkjande. Han legg vekt på domstolanes ansvar for å avgjera kva som er riktig og rimeleg ut frå dei omsyna ein må vektleggja. Han seier at det ikkje er behov for å gjera nokon lovendringar slik som han ser det i dag. Det er vanskeleg å tolka det på nokon annan måte enn at han meiner at paragrafen om «berettiget harme» òg skal brukast i partnervaldssaker, i saker som handlar om mishandling i nære relasjonar, for han seier i alle fall at han ikkje vil gjera noko for å hindra at dette skjer. Han vil ikkje ta nokon politiske initiativ. Då må eg nesten spørja: Dersom statsråden meiner at ein bør ha anledning til å bruka «berettiget harme» til å setje straffa ned i partnervaldssaker, kan han gje oss nokre eksempel på situasjonar der han meiner at vald eller mishandling mot partnerar er «berettiget»? Det vil det vera til nytte for oss å få klargjort.

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:07:22]: Jeg legger til grunn at representanten i likhet med meg selv mener at vi skal la domstolene drive med det domstolene driver med, og vi skal heller ikke ha sterke meninger om vurderinger som gjøres i enkeltsaker. Men lovgiver har selvfølgelig en oppgave i å påse at lovverket er i tråd med en alminnelig rettsoppfatning. Det synet deler jeg også.

Jeg tenker at det selvfølgelig er grunn til å gå nærmere inn og se på om det er nødvendig å gjøre lovmessige grep, og det mener jeg vi alltid må gjøre, for det å bekjempe partnervold og vold i nære relasjoner er en viktig sak for regjeringen og også, slik jeg oppfatter det, for Stortinget. Så jeg utelukker det ikke, men jeg tenker at vi kan ikke på bakgrunn av en enkeltsak legge til grunn hvordan vi skal utforme lovverket. Dette trenger en mer nøye gjennomgang.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Lene Vågslid.

Lene Vågslid (A) [10:08:37]: Justisministeren seier at regjeringa tek vald i nære relasjonar på alvor. Då er det skuffande at vedtak Stortinget har gjort for å sikre og hjelpe personar som er utsette for partnervald eller vald frå ekspartnerar, ikkje blir følgde opp. For to år sidan vedtok Stortinget at besøksforbodet skulle evaluerast, etter forslag frå Arbeidarpartiet. For over to år sidan vedtok me at regjeringa skal sørje for at omvende valdsalarmar blir tekne i bruk i større grad. Tala frå Politidirektoratet er nedslåande, dei blir så å seie ikkje brukte.

Så spørsmålet mitt er: Kva er grunngevinga for at regjeringa, som seier at dei tek dette på alvor, ikkje følgjer opp vedtak fatta av Stortinget?

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:09:31]: Forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner er høyt prioritert av regjeringen, som jeg også var inne på i forrige innlegg. Jeg vil sette søkelyset på voldsutsatte som opplever truende adferd fra nåværende eller tidligere partnere. Det er altså en gruppe som lever med vedvarende frykt, og som ikke har blitt beskyttet godt nok. Jeg mener at samfunnet i tidligere tider på mange måter har sviktet denne gruppen.

Jeg er ikke fornøyd med bruken av omvendt voldsalarm. Det er benyttet i altfor få tilfeller. Derfor har jeg også tatt initiativ til at departementet skal gå igjennom og se på om vi har mulighet for å snu på prinsippet – ikke bare at vi skal ha omvendt voldsalarm, men også at det skal være hovedregelen i slike tilfeller. Det er noe vi faktisk vurderer, for jeg er på ingen måte fornøyd med i hvilket omfang omvendt voldsalarm har blitt tatt i bruk.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgingsspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:10:46]: Den vurderingen synes jeg justisministeren skal ta grundig, for det synes jeg var et godt forslag, så jeg håper at han følger det opp.

Men jeg vil også tøtse innom en artikkel som er i VG i dag, der de har gått gjennom 176 domsavsigelser knyttet til voldtekt. Den artikkelen viser at etnisk norske overgripere blir dømt til 20 pst. mildere straff, og også såkalte

festrelaterte voldtekter gir lavere straff. Hvis offeret har kjent gjerningspersonen, blir det 30 pst. lavere straff. Det er ekstremt viktig at holdningene i domstolen er gode. En har diskutert den såkalte Hemsedal-saken, som mange av oss mente var veldig spesiell. Så mitt spørsmål til justisministeren er: Når han ser de riktignok bare 176 saker som er gått gjennom, men allikevel det resultatet som VG i dag presenterer, hva tenker han om det? Og mener han i så fall at det er sånn som FNs likestillingskomité har sagt, at en trenger mer opplæring i domstolene, eller andre tiltak? Eller er han fornøyd med den prosentsatsen som det vises til i forbindelse med de dommene?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:11:47]: Jeg tenker at domstolenes avgjørelser i enkeltsaker – og det er det vi snakker om, det er summen av enkeltsaker – kan være ganske krevende å ta stilling til på et overordnet aggregert nivå og si at her er det andre, jeg holdt på å si, bakenforliggende årsaker til de vurderinger som blir gjort med hensyn til straffeutmåling. Jeg tenker at det er viktig at vi alltid vurderer og evaluerer hvordan vi håndterer straffesaker på en god måte, men jeg mener at det er vanskelig å se at det skulle være noen åpenbar grunn til å kunne si at domstolene her opptrer urimelig. Men det må man alltid gjennomgå, man må alltid ha et fokus på at man skal drive likebehandling. Så vil det alltid være sånn at enkeltsaker er enkeltsaker, og hva man da aggregert i sum kommer frem til, trenger ikke å fortelle så mye om andre hensyn enn nettopp straffeutmålingen i forhold til den ... (presidenten klubber).

Presidenten: Da er tiden ute!
Jenny Klinge – til oppfølgingsspørsmål.

Jenny Klinge (Sp) [10:13:09]: Det har vore mange saker og debattar i media om haldningar i domstolane og i kva grad desse haldningane kan påverke om nokon blir dømde, og kva straff den dømde eventuelt får. Det gjeld òg den saka som representanten Tajik tek opp, der såkalla «berettiget harme» var eit tema, og den mykje omtalte Hemsedal-saka. Eit viktig prinsipp i det norske rettssystemet er likskap for lova og rettssikkerheit, og det må vere eit mål at ulike diskriminerande haldningar hos domarar eller lekdomarar ikkje fører til uheldige utslag.

Korleis vil statsråden konkret arbeide for å få meir kunnskap om vald og overgrep inn i rettssystemet og såleis ta grep for å kjempe mot gamaldagse haldningar?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:13:55]: Jeg tenker her at som i de fleste andre tilfeller hvor man har behov for å spre kunnskap, må vi legge til rette for at så skjer. Så tenker jeg at når det kommer til straffereaksjoner, bør vi som politikere, enten i lovgivende eller i utøvende makt, være tilbakeholdne med å trekke konklusjoner på vegne av domstolene. Jeg legger til grunn at domstolene og den norske rettsstaten fungerer svært godt. Vi har en velfungerende rettsstat i Norge, likebehandlingsprinsippet står sentralt, og jeg tenker at vi bør være tilbakeholdne med å legge til grunn noe annet enn at rettferdig straffeutmåling skjer. Men det er alltid grunn til å evaluere, det er alltid grunn til å forske mer på disse tingene, for kunnskap vil her – som på alle andre områder – bidra til å opplyse og til at man i neste instans blir enda bedre.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:15:07]: Statsråden syns tydeligvis det er vanskelig å snakke om lovverket, men hjelpeapparatet styrer jo statsråden sjøl. Jeg har lyst til å løfte fram en gruppe som taper i dette hjelpeapparatet. Kvinner som blir utsatt for vold i hjemmet, har et fantastisk system i krisesentrene våre, som gjør en uvurderlig god innsats. Men krisesentrene tar ikke imot kvinner med rusproblem. Så blir du utsatt for vold i det partnerskapet du er i, og du har rusproblematikk, får du ingen hjelp. Da har du ikke noe «shelter» å komme til, du har ingen som kommer og tar deg imot. Dette er jo kvinner som ofte blir utsatt for vold.

Så mitt spørsmål er: Har statsråden noen løsning på hva vi gjør for den gruppen kvinner som blir avvist i krisesenterdøra på grunn av sitt eget rusproblem – ofte som en konsekvens av den volden man har levd med lenge?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:16:07]: Jeg må si at jeg har stor forståelse for problemstillingen som reises av representanten. Det kan være situasjoner hvor disse typer avveininger ikke nødvendigvis er gitt, og det kan være grunn til å se nærmere på hvordan dette skal håndteres i fremtiden. Jeg tenker at her er vi mellom to ulike tilbud som kanskje med fordel kan samordnes bedre. Det vil jeg absolutt se nærmere på, om vi kan bidra til at vi kan håndtere det på en bedre måte i fremtiden. Uansett er det viktig at alle som blir utsatt for vold i nære relasjoner, skal ha et godt tilbud fra samfunnet, og det best mulige tilbudet vi kan legge til rette for. Det betyr at jeg også er åpen for om vi kan organisere dette bedre på andre måter i fremtiden.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:17:16]: Vi skal la domstolene holde på med det domstolene holder på med – jeg må i sannhet si at det var nye toner fra Fremskrittspartiet i en debatt om straffenivå.

Det passer å diskutere menns vold mot kvinner på 8. mars, for et mer alvorlig tema kan vi ikke markere på denne dagen. Det handler om kvinners frihet, helse og liv. Da synes jeg at justisministerens opprømsing av byråkratiske talepunkter ikke helt står i stil med alvoret i saken.

La meg stille et helt konkret spørsmål. Forgjengeren til statsråd Amundsen, Anundsen, fikk i høst spørsmål om politiverktøyet SARA, som skal brukes til å avdekke vold i nære relasjoner. Han svarte da at det ikke var implementert i alle distrikter, og at det var utfordringer flere steder. Det handler om kvinners sikkerhet, liv og helse, og derfor lurer jeg på: Kan statsråden nå garantere at alle distrikter og enheter har fått opplæring og bruker dette verktøyet?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:18:19]: SARA er et veldig godt verktøy som gjør politiet bedre rustet til å bekjempe og gi riktig oppfølging når man har å gjøre med vold i nære relasjoner. Det er et virkemiddel som skal tas i bruk over hele linjen, og jeg oppfatter at det er i ferd med å bli gjort. Jeg kan ikke garantere det, men det kan jeg sjekke. Dette er et virkemiddel som fungerer godt, som har gitt oss gode resultater, og som også skal brukes. Jeg

oppfatter det slik at politiet selv er veldig ivrig etter å ta det i bruk, for man har sett at det fungerer godt, men jeg kan ikke svare nå og garantere 100 pst. at så er gjort. Det skal ha vært gjort, og jeg kan komme tilbake og gi et mer konkret svar på det.

Jeg leser ikke opp byråkratiske talepunkter. Dette er faktisk en sak som engasjerer meg sterkt, og jeg mener at vi som samfunn har gjort for lite for å hjelpe disse ofrene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:19:38]: Én av ti kvinner har blitt voldtatt. Halvparten av voldtektene skjer mens offeret er under 18 år. Det er ingen tvil om at voldtekt er et alvorlig samfunnsproblem. For å bekjempe det må vi forebygge, vi må etterforske, vi må oppklare voldtekt, og ofrene må ivaretas. Dette arbeidet må ha høyeste prioritet.

Når en regjering ønsker å fokusere på en sak, lager den ofte en handlingsplan – ikke fordi en plan er så viktig i seg selv, men fordi den setter mål, man kommer med nye tiltak, og ikke minst koordinerer man hvilket av departementene som skal gjøre noe, hvem som har ansvaret, og når det skal gjøres. Når f.eks. regjeringa i dag lanserer Handlingsplan mot tvangsekteskap, kommer man sikkert til å si noe om hvor viktig dette er. Det kan være holdningsarbeid i skolen, som kunnskapsministeren skal følge opp. Det kan være bevissikring og DNA-prøver, som helseministeren skal følge opp. Det kan være etterforskningsløft, som justisministeren skal følge opp.

Den forrige handlingsplanen mot voldtekt løp ut i 2014. Det er flere år siden. Og siden den gang har det ikke kommet noen ny handlingsplan, på tross av at vi har etterspurt det flere ganger i Stortinget. Regjeringa har tidligere svart at de vurderer det, eller utreder om man skal ha en ny handlingsplan mot voldtekt. Ettersom regjeringa bare har måneder igjen før stortingsvalget, kan det se ut som om de ikke har tenkt å fremme en ny handlingsplan.

Mitt spørsmål til justisministeren er ganske enkelt: Er det rett og slett sånn at denne regjeringa ikke kommer til å fremme en handlingsplan mot voldtekt, og hva er strategien da for å bekjempe og forebygge voldtekt?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:21:15]: Vi har ikke umiddelbare planer om det fra regjeringens side, men jeg ser poenget. Jeg mener det av flere grunner er en viktig sak å løfte frem. Jeg skal ta dette med meg i det videre arbeidet, for jeg er veldig opptatt av at vi bekjemper dette. Det er mye problematikk på dette området som nå blir mer og mer synlig for samfunnet. Jeg tenker på overgrep mot barn, som har fått mye oppmerksomhet i det siste, generell voldtektsproblematikk, personer som blir utsatt for vold i nære relasjoner. Dette er komplekse saker, som vi som samfunn har fokusert for lite på, og jeg tenker at det er viktig at vi gjennomfører målrettede tiltak for å redusere omfanget av dem. Da kan en handlingsplan være en måte å imøtekomme det på. Det viktigste er at vi leverer gode, treffsikre tiltak som fungerer. Og jeg lover at dette er viktige saker som jeg er opptatt av, som vi kommer til å jobbe videre med, og som vi vil komme med flere oppfølgingstiltak på – uavhengig av hvorvidt vi kommer med en egen plan for det.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:22:41]: Jeg takker for et åpenhjertig svar, og jeg er glad for det.

Jeg er helt enig i at det viktigste er tiltak. Men når det er så få anmeldelser, og det i tillegg er slik at mange av dem som anmelder, opplever at saken blir henlagt, er det en stor påkjenning for ofrene. Vi vet at det handler om tillit til systemet, og hvis det ikke er tillit til systemet, er det en stor utfordring. Det handler også om holdninger. Den siste tida har det vært mye oppmerksomhet knyttet til russeåter – jeg vil si grove russeåter. Jeg tenkte først at jeg skulle sitere noen av sangene, men det egner seg ikke å framføre tekstene i Stortinget. Jeg er nemlig ikke i tvil om at det ville være uparlamentariske uttrykk der. Men de russeåtene vitner om ekstremt nedverdiggende holdninger til kvinner. Politiet har uttalt at språkbruken er sjokkerende. De vitner om skremmende holdninger og verdier. Dersom en synger eller sier at det er greit å utnytte mindreårige, eller framstiller jenter som objekter man bare kan ta for seg av, ja så gjør det noe med holdningene hos guttene.

Hva mener statsråden om de russeåtene?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:23:46]: I likhet med representanten finner jeg at dette – i fare for å bryte parlamentarisk språkbruk, som jeg ikke skal gjøre – er tekster jeg synes svært lite om. Jeg deler representantens syn, at dette er nedverdiggende for kvinner, men det er enda verre enn det, for det er faktisk også direkte oppfordring til lovbrudd, hvis man skal forstå de åtene riktig. Jeg tenker det er veldig viktig at vi sier fra om at dette faktisk ikke er greit. Det er på ingen måte greit at populærkulturen i ungdomsmiljøene sprer og benytter seg av denne type «underholdning», for dette er på ingen måte bra. Da er det viktig at vi sier ifra. Heldigvis registrerer jeg at det har kommet mange reaksjoner, som for så vidt også kanskje har bidratt til at enkelte har tenkt seg om en gang til. Men dette er ikke bra, og det er viktig at vi sier ifra om det – ikke minst på en dag som denne, den 8. mars.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Olaug V. Bollestad.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:25:04]: Enkelt saker er enkeltmennesker. Når en ung jente, en kvinne, blir utsatt for voldtekt, har det konsekvenser for hele livet, både psykisk, fysisk og mange ganger sosialt – de orker ikke å være i sammenhenger med folk hvis de føler seg truet.

Hvordan kvinner blir møtt i voldtektsmottaket, er sentralt. Mange opplever at det ikke er kompetanse nok. Voldtektsofre opplever at det ikke er tatt gode nok rettsmedisinske prøver, slik at bevis ikke blir sikret. Hva vil statsråden gjøre for at vi skal ha nok rettsmedisinsk kompetanse i våre voldtektsmottak, og hva vil statsråden gjøre for at den enkeltjenta – ikke enkelt saken – som er utsatt for overgrep, faktisk blir fulgt opp både juridisk og menneskelig?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:26:10]: Jeg er svært opptatt av at vi legger til rette for at terskelen skal være lav for å få hjelp – at vi har et mottakssystem som gjør terskelen lav, og at man har kompetansen ute til å håndtere det på en god måte. Dette er regjeringen svært opptatt av.

Så tenker jeg at lovmessig er det alltid grunn til å gå

igjennom og se på både straffeutmåling og innretning. Vi vil komme med en sak til Stortinget på et senere tidspunkt, som er varslet, der vi bl.a. ser på strafferettslige reaksjoner, for å følge det sporet. Langs det andre sporet har jeg stor oppmerksomhet rundt dette. Jeg er enig med representanten i at dette ikke er enkelt saker, men enkeltmennesker, og som enkeltmenneske skal man bli tatt imot på en god måte.

Presidenten: Lene Vågslid – til oppfølgings-spørsmål.

Lene Vågslid (A) [10:27:29]: Då Noora i «Skam» trudde at ho hadde blitt valdteken, var den umiddelbare reaksjonen til Vilde, ei av venninnene hennar, at ho måtte dra på legevakta der overgrepsmottaket var. Det veit me er viktig for å sikre bevis. Det var eit godt råd frå ei god veninne. Heldigvis bur Noora i Oslo der det er velfungerande valdtektsmottak.

Ei undersøking som blei gjort i 2016, som VG viste, viser at det er veldig store forskjellar på kvaliteten på valdtektsmottaka rundt om i landet. Det er viktig at ein jobbar på tvers av departement når ein arbeider med desse spørsmåla. Eg meiner òg at det hadde vore behov for ein handlingsplan mot valdtekt, som Kristeleg Folkeparti etterlyste, for det ville kanskje naturleg høyrte heime i ein sann plan. Men så lenge me ikkje har ein sann plan, lurar eg på, uansett, kva regjeringa har gjort når det gjeld desse ulikskapane som blei avdekte i 2016, for å sikre jenter og kvinner som er utsette for valdtekt, overgrepsmottak med god kvalitet i heile landet for bl.a. å sikre viktige bevis.

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:28:40]: Rettsikkerhetshensyn tilsier at vi skal ha et likt tilbud nettopp for å sikre bevis, som i neste runde kan være avgjørende i en retts sak. Jeg tenker at det bekymrer meg dersom man ikke opplever at det tilbudet er likt over hele landet i den forstand at man er i stand til å sikre bevis, for det mener jeg at det må legges til rette for.

Jeg ønsker på bakgrunn av det du sier, å se nærmere på dette, se om det er noe vi kan gjøre. Er den situasjonen du beskriver, reell i den forstand at det ikke bare er opplevd, men at det også har reelle virkninger i enkelt saker, så kan det være grunnlag for å se nærmere på det. I utgangspunktet skal rettsikkerheten være sann at uansett hvor en blir utsatt for et overgrep, om det er i en by eller på landet, i distriktene, så skal du sikres samme rettsmessige oppfølging.

Presidenten: Jenny Klinge – til oppfølgings-spørsmål.

Jenny Klinge (Sp) [10:29:58]: Valdtekt er eit problem i alle samfunn, men i eit større eller mindre omfang. Det er fleire faktorar som kan påverke kor stort dette omfanget er. Førebyggjande og haldningsskapande arbeid er viktig, og dette arbeidet må begynne tidleg. Politiet gjer som kjent ein rusførebyggjande innsats i norske skular, som er særst positivt.

Meiner statsråden at politiet i endå større grad kan drive eit arbeid overfor barn og ungdom også for å førebyggje overgrep og seksualisert vald? Og vil han ta initiativ for at dette skal skjje?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:30:35]: Jeg er på ingen måte avvisende til noen som helst slags tiltak som

på effektivt vis kan bekjempe vold og overgrep mot barn. Det vi har fått avdekket gjennom den siste tiden, gjennom de siste årene og særlig det siste året, viser at dette er en utfordring som samfunnet står overfor, som er langt større enn mange hadde trodd. Det betyr at vi må følge opp langs flere spor. Jeg utelukker ingen ting i så måte dersom det kan være effektivt for å bekjempe denne typen svært alvorlig kriminalitet.

Derne er det også grunn til å peke på at et av de tiltakene som kommer til å gjøre oss sterkere i stand til å bekjempe nettopp vold og overgrep mot barn, er nærpolitireformen. Så jeg håper jo også at Senterpartiet kan se behovet for at vi faktisk gjennom de tiltakene som ligger der, mer effektivt kan bekjempe denne typen alvorlig kriminalitet.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:31:48]: Jeg har lyst til å stille oppfølgings spørsmålet til kunnskapsministeren.

Det å bekjempe vold og voldtekt handler også om å snu holdninger i et samfunn og bygge kunnskap i et samfunn. En av nøklene for å få til det er å ha god seksualundervisning i skolen og god undervisning i barnehagen, som gjør at barna lærer seg både å sette grenser rundt seg selv og om kroppen sin. Dette er en av de tingene som er god forebygging mot at vi i det hele tatt opplever de voldtektene som vi opplever – det er jenter som klarer å sette klare grenser, og folk som har et bevisst forhold til sin egen seksualitet.

Så jeg spør kunnskapsministeren, som sitter på mye av virkemiddelapparatet for å få til en god seksualundervisning helt fra barnehage og oppover, om ikke det er en av de satsingene som virkelig kan forebygge de voldtektene vi ser.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:32:49]: La meg ta den saklige, politiske delen av svaret først, og det er at seksualundervisning er en naturlig del av skolen. Det er en del av skolen i dag, og så har også Stortinget sluttet seg til at vi skal fornye alle læreplanene i skolen. Da har vi bestemt at livsmestring og folkehelse skal løftes opp som et tema og systematiseres på en bedre måte i dag. Det å bli kjent med egen kropp, bli kjent med grenser, bli kjent med hva som er overgrep og ikke, er en sentral del av det.

Så den andre delen, og det er litt om skolen som arena. I dag vet vi at et av de vanlige skjellsordene og mobbeordene i norsk skole er hore, og det er ikke gutter som blir kalt det. Vi vet at altfor mange jenter blir utsatt for det som er seksuelle overgrep. Om man kaller det uønsket seksuell oppmerksomhet, eller om det er grabbing eller kommentarer, skjer det, og dessverre er det av og til slik at det blir bagatellisert også. Det skal det ikke. Skolen skal være trygg, men også sikre at alle forstår at overgrep er overgrep.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:34:07]: Eg vil be justisministeren finne tilbake til hamna her ved sidan av oss.

Eg hadde eigentleg tenkt å stille eit mykje meir konkret spørsmål, men i debatten har det kome fram, som justisministeren seier, at dette er noko regjeringa prioriterer høgt.

Og på spørsmål etter spørsmål kjem det fram at her er det ganske skrint arbeid. Difor er spørsmålet mitt ganske ope: Sidan dei blå-blå kom til makta, kva vil justisministeren seie har vore dei tre viktigaste tiltaka for å førebyggje, motverke og handtere valdtekt?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:34:50]: Jeg mener at helt sentralt for på bedre vis å kunne bekjempe overgrep er nærpolitireformen, som for øvrig representantens parti er motstander av. Det handler om å bygge den kompetansen som er nødvendig for å kunne på effektivt vis bekjempe kriminalitetstyper som er utfordrende, og som også krever mer kompetanse.

Det er ikke slik at disse sakene lar seg løse med dagens lensmannskontorstruktur, hvis det foregår i distriktene. Vi er avhengig av å ha kompetente miljøer og bygge kompetanse for å kunne håndtere disse sakene på en god måte. Derfor står dette sentralt i nærpolitireformen. Det er et av de viktige virkemidlene, som dessverre har kommet dårlig frem i debatten. Noen er heller opptatt av å diskutere byland-problematikk enn av det som er realiteten: innholdet for å levere bedre på dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:36:06]: Til arbeids- og sosialministeren:

Senterpartiet arbeider for offentlige tjenester nær folk fordi det gir større trygghet, det er billigere fordi det er mindre byråkratisk, og ikke minst er det mindre utgifter for folk i tapt arbeidstid og reiseutgifter.

Folk i hverdagslivet skal bistås av en kommunal eldreomsorg i sitt kjente miljø, av et politi som kan utøve forebyggende arbeid, samt av Nav. Folk trenger Nav når en har større vansker i livet enn det en sjøl og familien greier å takle, enten det er arbeidsledighet, sykdom eller personlig krise. Når en kjenner Navs grunnleggende oppgaver, er det åpenbart for mange at en ikke bare kan logge seg inn på internett eller kjøre mange mil i drosje eller buss for å treffe Nav; en må ha fagfolk som treffes i folks nærmiljø. Regjeringas sentraliseringsplaner er i strid med dette. Det gir vanskeligere tilgjengelighet og mindre beslutningsmakt hos det lokale Nav-kontoret.

Nav-kontoret i kommunene er etter loven et partnerskap mellom stat og kommune. Senterpartiet arbeider bevisst for at Nav skal fungere som et knutepunkt for sosial- og velferdstjenester i kommunen og bli viktigere i kommunestyrenes arbeid. Kommunestyrene må engasjere seg langt sterkere innenfor arbeids- og velferdsfeltet.

Mitt spørsmål er derfor: Vil regjeringa overprøve et kommunestyrevedtak hvis det går inn for å styrke Nav-kontoret i kommunen i et samarbeid med staten?

Statsråd Anniken Hauglie [10:37:41]: Partnerskapet i Nav er lovbestemt, og det er Nav, sammen med kommunene, som beslutter hvordan og hvor Nav-kontorene skal være. Da regjeringen la fram Nav-meldingen i fjor vår, som fikk stor tilslutning, ikke bare fra Stortinget, men også fra ansatte og andre, var noe av hensikten med meldingen nettopp å bidra til større og bedre fagmiljøer i Nav og mer tilgjengelighet for brukerne gjennom kanalstrategien – altså nye løsninger for Nav i møte med sine brukere.

Jeg har tidligere fra denne talerstol vist til Nav-kontorene i Lillehammer og i Gausdal, hvor to modige kommunestyre – i henholdsvis Gausdal og Lillehammer – vedtok at de ønsket å slå sammen Nav-kontorene i de respektive kommunene. Det er nå gjort. Tilbakemeldingene jeg får fra både brukere og ansatte ved de to kontorene, er enestående, både fordi de ansatte har fått større fagmiljøer, og fordi de har fått nye teknologiske løsninger, bl.a. gjennom den såkalte Nav mobilapp, dvs. at de har en laptop og kan ta med seg kontoret sitt, besøke brukerne – det være seg enkeltpersoner eller bedrifter – ute. Man trenger ikke komme til Nav-kontoret hvis man ikke ønsker det, man kan treffes ute. Alt i alt bidrar dette til større fagmiljøer, mer tilgjengelige tjenester, et mer moderne Nav.

Tilbake til spørsmålet, om jeg vil si nei til vedtak i kommunestyret. Nei, kommunestyrene vedtar jo rammene for Nav, og så er det partnerskapet som avgjør i fellesskap hvordan dette skal se ut.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:39:28]: Jeg takker for svaret. Jeg forstår det sånn at staten ved statsråden ikke vil overprøve kommunestyrevedtak som går ut på å beholde sitt eget kontor, dersom de ser det som den beste løsningen. Jeg er takknemlig for svaret og ønsker at kommuner rundt om i landet er klar over det og arbeider videre med det spørsmålet for å få til et bedre tilbud.

Nav fungerer for dårlig i dag. Det har ikke blitt én dør inn til én veileder som representerer flere fagområder, som har tid til å bistå en, og som har den nødvendige beslutningsmyndighet. Dette må det gjøres noe med. Det er en fallitt når misnøyen blant brukerne er så stor at det må ansettes vaktpersonale i mottaket, slik det er i Drammen, og vi har så mange meldinger om et system som ikke fungerer.

Vil statsråden ta affære og overføre flere statsansatte fagfolk til førstelinja og samtidig gi større beslutningsmyndighet til dem som følger opp folk personlig?

Statsråd Anniken Hauglie [10:40:34]: Representanten viser til vaktpersonale i mottak og til at Nav ikke fungerer. Vaktpersonale i mottak kan handle om at Nav-ansatte opplever trusler fra brukerne som kommer dit, og det har ingenting med Nav-reformen å gjøre eller med hvordan Nav fungerer som sådan. Det handler om å beskytte ansatte mot personer som ikke bare oppfører seg truende, men som kan være direkte truende.

Vi er opptatt av at man skal gi større lokal handlingsfrihet for Nav-kontoret. Det er utgangspunktet for stortingsmeldingen som vi la fram i fjor – ha mer lokal handlefrihet, delegerer mer myndighet nedover i organisasjonen, sørge for økt kompetanse i kontorene. Kompetansen er viktig nettopp fordi vi ønsker mer lokal handlefrihet. Vi ønsker mer myndige Nav-kontorer. Vi jobber nå med å operasjonalisere: Hva skal det ligge i det å være mer myndig? Hvilke oppgaver kan en eventuelt delegerer nedover i organisasjonen?

Representanten er opptatt av å ha én dør inn. Da Nav-reformen ble vedtatt, var det det som var utgangspunktet, men det største Nav-kontoret i dag er nav.no. Vi må altså sørge for at vi har de tjenestene som skal til for å nå brukerne der de er, i en ny tid.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings spørsmål – først Ivar Odnes.

Ivar Odnes (Sp) [10:41:56]: Sist veke kunne TV 2 melde om Thor-Egil i Hammerfest, som har gått på arbeidsavklaringspenger fra Nav sidan 2014, ei yting som ein får mens ein ventar på avklaring. Då skal Nav i samråd med lege finna ut om ein har restarbeidsevne, eller om ein skal verta varig uføretrygda. 21-åringen har tidlegare søkt om varig uføretrygd. I eit avslag frå hausten 2014 skriv Nav bl.a. at arbeidsevna hans ikkje er nedsett på grunn av alvorleg og varig sjukdom, skade eller lyte. Thor-Egil er født med skoliose, som fører til skeivheit i ryggstøyla. Det han no manglar, er avklaring, og han manglar skilling til mat og livsopphald. Thor-Egils sak vart sett av media, og han får no hjelp, men det Thor-Egil og andre med ulike behov for hjelpeapparatet rundt seg treng, er at hjelpeapparatet ser dei.

No er det i gang eit arbeid med sentralisering av Nav-kontor. Korleis meiner statsråden at å flytta dei gode hjelparane lenger frå dei som dei er til for, skal verta mykje betre for brukaren?

Statsråd Anniken Hauglie [10:43:02]: Først og fremst vil jeg si at jeg tror de fleste som leste om Thor-Egil, ble berørt av den historien han fortalte. Det er jo ikke sånn vi vil at hjelpeapparatet skal være. Nav selv har sagt at de har behandlet den saken på en dårlig måte. De har selv tatt initiativ til å rydde opp i den. Det siste jeg hørte fra det møtet som var mellom Nav og Thor-Egil sist uke, var at nå var Thor-Egil fornøyd med den hjelpen han hadde fått. Det er viktig at Nav i møte med brukere som trenger hjelp, gjør godt arbeid, viser godt skjønn og hjelper dem som skal hjelpes, og ikke bidrar til en så vanskelig situasjon som det vi så.

Jeg kan ikke se hva den historien og sentralisering har med hverandre å gjøre. Nå sier regjeringen at vi er ikke opptatt av å sentralisere Nav. Det vi sier, er at vi ønsker større og mer myndige Nav-kontorer. Nav, i partnerskap med kommunene, skal avgjøre hvordan kontorstrukturen skal være. Det er ikke alle som ønsker å komme på Nav-kontoret – noen kan få besøk hjemme, andre kan løse oppgavene via nettet.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgings spørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:44:17]: En viktig del av organiseringen av Nav er det statsråden kaller kanalstrategi. Det betyr mer digitale løsninger, og det støtter Arbeiderpartiet. Men det er et stort men i det: De som ikke behersker de digitale løsningene, må kunne få bruke andre kanaler enn de digitale.

Jeg må si at jeg er overrasket over at statsråden ennå ikke har ryddet opp i saken om de tusenvis av pensjonister som ønsker å få pensjonsutbetalingen sin i posten som før, som ikke har tilgang på IKT-løsninger som gjør at de kan hente utbetalingsslippen sin. Det framstår enda merkeligere når det på Navs egne sider står at man er selv ansvarlig for å sjekke grunnlaget for at beregningen av skatte-trekket er korrekt. Hva vil statsråden si til alle de pensjonistene som nå ikke får den muligheten?

Statsråd Anniken Hauglie [10:45:18]: Kanalstrategien er en viktig del av moderniseringen: å gjøre det mulig

for flere å kunne løse oppgaver selv, at man kan få mer informasjon og mer hjelp via ulike nettløsninger.

Det har vært mye oppmerksomhet rundt de såkalte trygdeslippene. Det har vakt stort engasjement. Mange ser ut til å tro at man ikke skal få informasjon skriftlig i det hele tatt. Det er heldigvis ikke riktig. Det er fortsatt sånn at hvis det er nye opplysninger, skal man få det skriftlig. Hvis informasjonen endrer seg, skal man få det skriftlig. Årsoppgaven skal man få skriftlig. Det som man ikke lenger skal sende ut automatisk på papir, er når opplysningene er de samme i måned etter måned. Jeg har bedt Nav om å være fleksible i en overgangsfase. Tall fra Nav viser at det er en marginal økning i antall henvendelser fra i fjor til i år. Mye tyder på at pensjonistene håndterer dette på en god måte. Det er få som tar kontakt. Men jeg har bedt Nav om å være fleksible og følge med på dette, slik at folk får den informasjonen de trenger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:46:47]: Det er kvinnedagen, og da syns jeg jo at damene skal få vist seg fram, så da må arbeidsministeren fram igjen.

Det er den internasjonale kvinnedagen i dag, og vi i Norge har en lang og stolt tradisjon når det gjelder likestilling. Vi er et av de fremste landene i verden når det gjelder valgfrihet for kvinner, men det er fortsatt mye igjen. Blant annet har vi et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i Europa. Det er veldig liten valgfrihet, føles det som, for mange unge jenter og gutter. Når de skal velge karriere senere i livet, er det mange som føler at de må velge tradisjonelt. Jeg tror at det dumme med det er at man mister mange talenter innenfor mange områder. Det er dumt at vi nesten bare har kvinner som er helsesøstre i skolen, fordi det er mange gutter som har behov for å snakke med en mann som skjønner dem, det er dumt at vi har noen yrker som nesten er forbeholdt ett kjønn, noe som gjør at man får mindre forskjellighet utøvd i de enkelte yrkene. Jeg tror ikke vi får ut potensialet i Norge hvis vi bare skal ha kvinner som er sykepleiere, og menn som er ledere i privat næringsliv.

Mitt spørsmål til arbeidsministeren på denne dagen er: Hvilke effektive tiltak kunne vi ha gjort for å gjøre et så likestilt land som Norge også mer likestilt i arbeidslivet, få til mer likelønn, mer likestilling i valgfriheten man føler når man skal velge yrke, og få ut potensialet i Norge? Det er soleklart at kvinners deltagelse i yrkeslivet er mye viktigere for norsk velferd enn hva olje eller noen finurlig oppfinnelse har vært.

Statsråd Anniken Hauglie [10:48:48]: Jeg kan jo starte med å gratulere med dagen. Dette er en viktig dag. Selv om vi har kommet langt i Norge, gjenstår det fortsatt en del. Jeg deler representantens betraktninger rundt det kjønnsdelte arbeidsmarkedet og hvor viktig det er at flere også velger – jeg holdt på å si – utradisjonelt, nettopp for at man skal kunne få flere dyktige ansatte inn.

Nå viser tallene på arbeidsmarkedet at det går i riktig retning. Vi ser at det er flere kvinner som jobber heltid nå enn tidligere – ikke mange nok, men vi ser noe bedring. Vi ser at lønnsforskjellene mellom kjønnene går noe ned – ikke nok, men det går i riktig retning. Vi ser at det er blitt noen flere kvinnelige ledere – ikke nok, men det går i riktig

retning. Så det er små skritt i retning av mer likestilt arbeidsmarked.

Det er en kjensgjerning at noe av hovedårsaken til det kjønnsdelte arbeidsmarkedet også handler om utdanningsvalg. Jenter velger tradisjonelle kvinneyrker, gutter velger tradisjonelle mannsyrker. Skal vi få til et mer likestilt arbeidsmarked, må vi også få flere til å være mer utradisjonelle i utdanningsvalgene sine.

Fra regjeringens side støtter vi noen prosjekter som kanskje ikke løser alle problemene, men som i hvert fall kan være et lite bidrag. Vi har bl.a. noe som heter Menn i helse, hvor Nav samarbeider med helsesektoren for å få flere av mennene til å velge helsesektoren. Vi støtter også prosjekter som Jenter og teknologi, for å få jentene til å ta mer tradisjonelt mannsdominerte utdanningsvalg, som vi håper og tror kan bidra til at man også får et mer likestilt arbeidsmarked.

Det er en kjensgjerning at vi foreldre også må påvirke våre barn til å våge å tenke annerledes. Skolen kan gjøre sitt, men vi foreldre er – tro det eller ei – viktigere rådgivere for våre barn enn det vi selv kanskje tror at vi er.

Trine Skei Grande (V) [10:50:51]: Jeg misunner av og til svenskene for å ha en litt mer livlig likestillingsdebatt enn det vi har i Norge. En av diskusjonene har handlet om innovasjon også i offentlig sektor, gründerskap også i offentlig sektor, muligheten for de tradisjonelle kvinneyrkene og også gründerbedrifter. Blant de tallene som jeg er mest glad for fra i fjor, var de som viste at vi fikk til en økning på nesten 10 pst. innenfor området kvinner som starter for seg sjøl. Det tror jeg er fordi vi har kjempet igjennom i budsjettene sterkere sosiale rettigheter for gründere. Fortsatt er det risikabelt å starte egen bedrift, både når det gjelder sykefravær, når det gjelder sykefravær på grunn av syke barn, og når det gjelder pensjonsrettigheter – alle de tingene der man ikke stiller like sterkt i køen hvis man skaper arbeidsplassen sin sjøl, som hvis man får den av andre. Så: Er det ikke viktig for å fremme likestillingen i Norge også å løfte fram de kvinnelige gründerne? En av de beste måtene å gjøre det på er å gi større sosialt sikkerhetsnett til dem som til dem som er arbeidstakere.

Statsråd Anniken Hauglie [10:51:58]: Takk for dette spørsmålet. Jeg er glad for at representanten stiller det.

Det er flere elementer som er viktig. Det ene gjelder de sosiale rettighetene for dem som etablerer egen virksomhet, som de siste årene har blitt bedre. For ulike ordninger er det blitt bedre – kanskje skal man også gjøre dem enda bedre. Men hvilke rettigheter man får ut, henger sammen med hva man betaler inn. Et av de store spørsmålene som man burde se på nå, er antageligvis pensjon. Så rettighetene er blitt bedre, og kanskje skal de også bli enda bedre.

Den andre dimensjonen, som også er viktig, er at der det kan være naturlig for kvinner å etablere virksomhet, er nettopp i virksomheter som leverer til offentlig sektor. Det blir jo ikke enklere for kvinner å etablere egen virksomhet innenfor f.eks. velferdssektoren når man gjør det vanskeligere å levere tjenester til den samme sektoren. I den byen vi er i nå, skal man rekommunisere private tilbud og gjøre det vanskeligere for private tilbydere å komme inn. Hvem er det som straffes da? Jo, det er nettopp de kvinne-

ne som ønsker å starte egen virksomhet og levere gode tjenester til det offentlige.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Iselin Nybø.

Iselin Nybø (V) [10:53:18]: Selv om det er kvinneda- gen i dag, må vi snakke litt om menn også, og mitt opp- følgings spørsmål går til kunnskapsministeren.

Det er et tverrpolitisk mål at vi skal ha et arbeidsmarked der både kvinner og menn kan velge fritt og velge ulikt – eller likt, alt ettersom man ser det. Det er også et mål at un- ger som vokser opp i dag, skal ha rollemodeller av begge kjønn. En av de utfordringene vi står overfor i dag, i 2017, er at vi ser at det er få – og for få – menn som tar jobb i barnehage og skole, spesielt på de lavere trinnene. Det gjør at dette i stor grad er kvinnedominerte arbeidsplasser, og det gjør at de ungene som vokser opp i dag, og som går i barnehage og på skolen, ikke får rollemodeller av begge kjønn, som vi skulle ønske at de gjorde. Så mitt spørsmål til kunnskapsministeren er: Hva vil han gjøre for å få flere menn inn i barnehagene og inn i skolen, spesielt på de la- veste trinnene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:54:24]: Jeg er helt enig i beskrivelsen fra representanten Nybø og takker for at også en mann får slippe til!

Det er verdt å nevne at også på barnetrinnet i skolen går det nå i riktig retning, men det går for sakte, rett og slett. Så kommer regjeringen også med ny likestillingslov, som gjør at de samme virkemidlene man i dag har mulighet for å bruke for kvinner generelt, vil være mulig å bruke for menn. Men jeg tror nok vi må være så ærlige å si at dette er ikke noe som kan løses med en «quick fix» bare gjen- nom reguleringer. Dette dreier seg sannsynligvis om dypt- liggende holdninger knyttet til det som oppfattes som en type omsorgsyrker, hvor omsorgsferdigheter er viktigere enn andre ting. Nå er det selvfølgelig sånn at for å være barnehagelærer og barneskolelærer må en ha masse om- sorg for barn, men det er også et faglig krevende yrke. Det er ikke sånn at det å være barneskolelærer eller barnehage- lærer – den som skal guide barna i lek, den som skal lære dem å knekke leseskoden – ikke er faglig krevende, snare- re tvert imot. Jeg tror at å få frem det også kan bidra til å nyansere synet på hva disse yrkene er.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgings-spør-smål.

Rigmor Aasrud (A) [10:55:40]: Jeg fortsetter med ar- beidsministeren.

I mange yrker som er kvinnedominerte, er det for man- ge som jobber deltid. De har ikke en lønn å leve av. For ti år siden etablerte Tvisteløsningsnemnda en praksis som sier at personer som jobber deltid, kan ha fortrinnsrett til deler av stillinger når disse blir utlyst. For et år siden end- ret en dom i Høyesterett denne praksisen. Mitt spørsmål til statsråden er da: Hva har statsråden gjort for å endre lovverket, sånn at det som jeg oppfatter er Stortingets in- tensjon, fortsatt kan gjennomføres?

Statsråd Anniken Hauglie [10:56:23]: Det er helt riktig at Bondevik II-regjeringen gjorde en endring som

skulle gi deltidsansatte fortrinnsrett til større stillingsbrø- ker. Så ble det, som representanten er inne på, fattet en dom i Høyesterett i fjor hvor Høyesterett sier at det har man ikke hjemmel til å gjøre på den måten som Tvisteløs- ningsnemnda har lagt til grunn, og som Stortinget hadde forutsatt. Det Høyesterett sier, er at man kan kreve den ut- lyste stillingen, men man kan ikke plukke prosenter av den stillingen, hvis jeg har forstått Høyesterett riktig. Den saken ligger nå på mitt bord. Jeg skal komme tilbake igjen og se hvordan vi skal løse dette. På den ene siden er jeg opptatt av at Stortingets forutsetninger om at man i større grad skal kunne få hele stillinger, ligger fast, og så må vi se hvordan vi skal innrette dette på en måte som oppfyller Stortingets forutsetninger, og som også er innenfor det som Høyesterett har sagt. Jeg tar sikte på å komme tilbake igjen så fort som mulig. Det ligger høyt oppe på mitt bord. Dette er en sak som er viktig å få løst så raskt som mulig.

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppføl- gings spørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:57:31]: En annen utfordring på arbeids- og sosialministerens område, i til- legg til det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, er diskrimine- ring av gravide og diskriminering av kvinner og menn i forbindelse med uttak av foreldrepermisjon. Hvis vi ser på tallene fra Likestillings- og diskrimineringsombudet fra 2015, viser de at 55 pst. av kvinnelige arbeidstakere og 22 pst. av mannlige arbeidstakere oppgir at de opple- ver diskriminering knyttet til graviditet eller foreldreper- misjon. Dette er urovekkende. Det er urovekkende at så mange kvinner taper muligheter i arbeidslivet fordi de får barn, fordi de – som del av familie eller samboerforhold eller hva det enn er – velger å få barn.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan vil statsråden sørge for at diskriminering av gravide og foreldre i ar- beidslivet slutter?

Statsråd Anniken Hauglie [10:58:30]: Det at man diskrimineres fordi man er gravid, eller fordi man skal ta ut permisjon, er helt uhørt og helt uakseptabelt. Her er det viktig at ikke minst partene, at bedriftene, at de tillitsvalgte også er aktive og offensive på arbeidsplassene. Vi vet at dette er en diskusjon som gjerne går igjen i forbindelse med uttak av foreldrepermisjon. Det er ofte det som menn gjerne bruker som argument for at man ikke kan ta ut per- misjon, nemlig at arbeidsgiver om ikke motsetter seg det, i hvert fall gir signaler om at det ikke skal lønne seg for dem.

Foreldrepermisjonen er noe som diskuteres, og det skal vel diskuteres på de fleste av partienes landsmøter fram- over hvordan den kvoten skal være.

At man skal bli diskriminert på bakgrunn av dette, er selvfølgelig helt uakseptabelt, men det er først og fremst en oppgave for arbeidslivet å sørge for at ansatte ikke diskri- mineres på bakgrunn av uttak av svangerskapspermisjon.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:59:41]: Da vil jeg vil be arbeidsministeren om å komme tilbake, slik at vi kan fort- sette å snakke om 8. mars. Det passer seg i dag.

Vi har en samfunnsutvikling i Norge hvor ulikheten i makt og rikdom øker. Vi har en regjering som gjennom en

rekke politiske tiltak aktivt heier på denne utviklingen. Når forskjellene øker, ser vi også at det er negativt for likestillingen, på felt etter felt. Forskjellspolitikken er kvinnefiendtlig. Når regjeringen deler ut store skattekutt til dem som har mest fra før, vet vi at blant dem er det klart flest menn. Når høyresiden heier på en politikk for mer kommersialisering av velferd, vet vi at svært mange av dem som får svekket sine pensjonsordninger og sine arbeidsbetingelser, er kvinner.

Det er én ting Høyre lovet å gjøre noe med før dette valget, og det er det store lønnsgapet mellom kvinner og menn. Erna Solberg var i flere år som opposisjonspolitiker veldig aktiv i likelønnsdebatten og lovet helt konkret det Høyre har kalt en kompetansepott, for å gjøre noe med lønnsgapet mellom de kvinnedominerte gruppene med høyere utdanning og de mannsdominerte gruppene. Vi er fortsatt – fire år inn i Høyres regjeringssperiode – langt, langt unna målet om likelønn, og det er vanskelig å få øye på noen tiltak som monner. På Høyres nettside kan vi fortsatt lese:

«Høyre foreslår at det skal innføres en kompetansepott for oppgjørene i offentlig sektor.»

Det er også understreket at dette skal være en pott av en ordentlig størrelse, «utenfor de ordinære rammene for lønnsoppjøret». Hvor ble potten til likelønn av?

Statsråd Anniken Hauglie [11:01:45]: Venstresiden liker jo å omtale denne regjeringen som en sinke i likestillingspolitikken. Det er tilbakevist til fulle. Som jeg sa i mitt svar til representanten Skei Grande, ser vi at flere kvinner nå jobber heltid, at lønnsgapet reduseres, at flere kvinner er i ledende stillinger nå enn tidligere. Dette har skjedd under denne regjeringen og er viktige framskritt for likestillingen.

Når SV snakker om kommersialisering av velferdsstaten, hopper man glatt bukk over nettopp hvilke muligheter den såkalte kommersialiseringen ville gitt kvinner som er utdannet innenfor velferdssektoren, til å starte egen virksomhet og leve av den. Jeg synes SV burde stå til ansvar for hvordan man svekker kvinners muligheter til å starte egen virksomhet.

Lønnsdannelsen er et ansvar mellom partene. Dette er tatt opp i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd. Det er partenes ansvar å sørge for lønnsdannelsen dem imellom.

Audun Lysbakken (SV) [11:02:53]: Det er veldig rart at Høyre nå mener at dette er et ansvar for partene, mens de for kort tid siden gikk kraftig inn for at staten skulle gripe inn med en pott utenom de ordinære rammene for lønnsoppjøret. Dette har Erna Solberg snakket om i årevis, helt til hun ble statsminister. I valgkampen i 2009 presiserte hun i et intervju med Dagbladet at potten skulle være på rundt 3 mrd. kr utenfor de ordinære rammene. Så sent som i desember 2015 sa hun på landsmøtet i Norsk Sykepleierforbund at hun ikke hadde lagt fra seg tanken om en pott. Det er åpenbart at om statsministeren ikke har lagt det fra seg, har hun i hvert fall ikke nevnt det for arbeidsministeren, som er prinsipielt mot en slik økning som statsministeren er for.

Hva er det regjeringen egentlig mener? Er det aktuelt med en pott, eller er det helt uaktuelt med en pott?

Statsråd Anniken Hauglie [11:03:52]: Jeg synes kompetansepott er et glitrende forslag. Jeg jobbet på Stortinget den gangen Høyre foreslo dette.

Bakgrunnen er nettopp at en av hovedårsakene til lavere lønn ofte også er lavere kompetanse. Det å sørge for høyere kompetanse blant flere vil også påvirke deres lønnslopp. Når man øker kompetansen blant f.eks. ansatte i barnehagene, vil det også påvirke hvilken lønn de vil få. Det å sørge for høyere kompetanse blant flere grupper vil nettopp bidra til at lønnsutviklingen vil endre seg.

Vi har ikke lagt dette forslaget bort, vi mener at det er et godt forslag, som vil påvirke lønnen til flere.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings spørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:04:47]: Eg stussar litt over svaret frå ministeren, at ved å ta høgare utdanning får ein meir i løn. Likelønnsgapet er jo størst når ein har høg løn, og det er litt av bakgrunnen for at Erna Solberg i valkamp etter valkamp har tatt til orde for ein kompetansepott. Til og med i Dagbladet rett før valet i 2009 oppgav ho at det ville vere rundt 3 mrd. kr i ein slik pott, som skal liggje utanfor oppgjøret, slik at det ikkje blir vaska ut gjennom forhandlingar seinare. Da blir jo spørsmålet: Kvifor har regjeringa gått frå dette prinsippet? No er ein så langt inn i regjeringssperioden at det nesten er vanskeleg å sjå for seg at ein skal få tid til å presentere dette. Var dette berre eit forslag for valkampen, mens når ein kjem i regjering, går ein ikkje inn for ein kompetansepott?

Statsråd Anniken Hauglie [11:05:43]: Kompetansepott er ikke noe man bare kommer med i en valgkamp. Hovedårsakene til lønnsforskjellene mellom kvinner og menn har sin rot i det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Det er ikke slik at det er lønnsforskjeller mellom kvinne og mann i samme jobb på samme sted. Der tjener kvinner og menn i all hovedsak likt. Hovedårsaken til at kvinner og menn tjener ulikt, er at flere kvinner jobber deltid. Derfor er det så viktig å gjøre noe med stillingsprosentene. Den andre årsaken er at kvinner jobber i offentlig sektor, menn i privat sektor. Arbeidsmarkedet er kjønnsdelt. Derfor er det viktig at flere kvinner kommer i mannsdominerte yrker og flere menn i kvinnedominerte, at man får økt stillingsprosenten, og at flere kvinner også tar ledende stillinger. Da vil mye av lønnsgapet viskes ut.

Jeg tok opp i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd like før jul at Stortinget har fattet et anmodningsvedtak i forbindelse med likestillingsmeldingen. Da var partene helt klare på at lønnsdannelsen er deres ansvar. Vi har nå et eget utvalg under dette rådet som ser på disse problemstillingene.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:07:07]: Jeg skal tilbake til hovedspørsmålet som ble stilt, og linke det til det jeg spurte om tidligere, om man tror at kommersialisering innenfor offentlige tjenester fører til at kvinner taper. Vi har sett at det å tillate gründerskap, entreprenørskap, innenfor tradisjonelle kvinneyrker gir en mulighet til at

kvinner kan ha en sterkere lønnsutvikling. Vi har jo en historie om tradisjonelle kvinneyrker som gjennom kompetanse- og lønnsloft har klart å løfte hele sektorer. Hvis man tar finanssektoren, var de som jobbet i bank for 20 år siden, nesten bare kvinner. Nå er det en ganske mye mer sammensatt gruppe. Det er kanskje et av de yrkene som har forandret seg mest på 20 år. Det å tillate entreprenørskap, det å tillate innovasjon og gründerskap innenfor offentlig sektor, er viktig for å løfte nettopp de kvinneyrkene også lønnsmessig. Det gjør man ved å tillate at noen faktisk gründer innenfor den sektoren.

Statsråd Anniken Hauglie [11:08:18]: Det er helt korrekt. Som jeg sa i mitt forrige svar til representanten: Når man ser hvordan man rekommunaliserer i kommune etter kommune, er det nettopp kvinners mulighet til å starte egen virksomhet innenfor det de har kompetanse og utdanning i, som svekkes. Det er åpenbart at hvis kvinner kan få lov til å starte egen virksomhet, egne bedrifter, utvikle tjenestene på den banehalvdelen hvor de er gode, hvor de har utdanning, hvor de har erfaring, vil det være bra for kvinnene selv og deres mulighet til å tjene penger, og det vil også være bra for kommunene. Det er overraskende, synes jeg, at venstresiden så lett hopper bukk over det faktum at rekommunalisering på den ene siden spenner beina på de kvinnene som har gode ideer og gode løsninger til beste for innbyggerne. Politikken vil svekke deres muligheter.

Presidenten: Dag Terje Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:09:16]: Jeg vil si at jeg er glad for at statsråden så tydelig avskilter nåværende statsminister, tidligere opposisjonsleder, Erna Solbergs forslag om at Stortinget skal involveres i lønnsoppgjør, altså bevilge en egen pott. Jeg er veldig opptatt av at det helt siden arbeidsmiljøloven i 1935 har vært klart at lønnsoppgjør er et forhold mellom partene. Men så er det også sånn at regjeringa er en av partene i oppgjøret. Under den forrige regjeringa ble det innført likestilling mellom skift og turnus. Det at de som går turnus, skal komme bedre ut økonomisk enn dem som ikke går turnus, må håndteres innenfor de ordinære lønnsoppgjørene, men det er altså et spørsmål der regjeringa er part som arbeidsgiver. Derfor stiller jeg spørsmålet til statsråden: Hva vil hun gjøre for å bidra til at regjeringa som arbeidsgiver setter likestillingsspørsmålet på dagsordenen, og f.eks. i forholdet til skift og turnus har en arbeidsgiverposisjon i lønnsoppgjørene som gjør at en kan løfte de mange kvinneyrkene som er for dårlig betalt?

Statsråd Anniken Hauglie [11:10:32]: Nå har det vel hendt tidligere at man har blandet seg inn i lønnsoppgjør. Det har vært gitt ekstramilliarder bl.a. til lærerne for ikke så altfor mange år siden, så det skjer. Men det er ingen tvil om at lønnsdannelsen er partenes ansvar. Det statlige arbeidsgiveransvaret tilligger kommunal- og moderniseringsministeren. Jeg skal være varsom med å mene for mye om det. Men det som kommunalministeren har gjort, er bl.a. å legge fram en egen arbeidsgiverstrategi. Det er den første på – er det 25 år? – og det er på høy tid at man

har kommet med en egen strategi nettopp for arbeidsgiverpolitikken i staten.

Når det gjelder spørsmålet om skift og turnus, var det et av områdene som også Arbeidstidsutvalget tok opp. Det var stor uenighet mellom partene om hvordan det spørsmålet skulle løses. Det har vært velkjent i mange, mange år, og det var også bakgrunnen for at jeg satte ned et utvalg med partene for nettopp å se på skift/turnus-problematikken ut fra det som Arbeidstidsutvalget kom med. Men når det gjelder konkrete spørsmål til arbeidsgiverpolitikken i staten, ber jeg om at spørsmålene rettes til rette statsråd.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:12:04]: Etter snart tre og et halvt år med den mest høyreorienterte regjeringa Norge har hatt i moderne tid, ser vi klare resultater av politikken:

Forskjellene i Norge øker. Arbeidsledigheten holder seg høy og stiger fortsatt i noen fylker, bl.a. i mitt hjemfylke, Vestfold, der økningen har vært på 6 pst. det siste året. Sysselsetningsgraden har gått ned – fra 68,5 pst. til 66,8 pst. fra 2013 til 2016. Enda mer alvorlig er det at vi nå ser at også arbeidsstyrken blir redusert.

Samtidig ser vi at antallet sosialhjelpsmottakere øker. Antallet langtids sosialhjelpsmottakere øker. Andelen uføre gikk opp med 4 pst. fra 2013 til 2016. For ungdom fra 18 til 29 år er det faktisk en økning i uførhet på 37 pst. Fleire unge er utenfor.

Er statsråden fornøyd med utviklingen i Norge under denne regjeringa?

Statsråd Anniken Hauglie [11:13:39]: Forskjellene i Norge er – sammenlignet med andre land – heldigvis små, og slik skal det være.

Jeg må arrestere representanten på noe: Det vi ser, er at den registrerte ledigheten går ned, sakte men sikkert. I tolv av landets fylker går ledigheten ned, og det er bra. Sentralbankens nettverksrapport, som kom i går, viser at optimismen nå øker, at produksjonen er høyere enn forventet, og at flere bedrifter nå regner med at det går i riktig retning. Så vi ser lysglimt for situasjonen på arbeidsmarkedet, og det skal vi alle være glade for, for det har vært tøffe tak for norske bedrifter som følge av nedturene i oljesektoren.

Det er en realitet at sysselsettingsandelen går ned. Det har vært en realitet i hvert fall siden 2008. Noe av årsaken er at vi får flere eldre. Sysselsettingsandelen måles jo i gruppen 15–75 år. At de unge velger utdanning, er bra, men at flere går ut av arbeidsstyrken, er alvorlig, og det er viktig at vi forebygger det.

Regjeringen har en rekke tiltak, både i de ordinære budsjettene og i tiltakspakkene, for å sikre og skape flere jobber, for å sørge for at flere får kompetanse og sånn sett får omstilt seg til et nytt arbeidsmarked, og for å sørge for bedre rettigheter for elevene til å kunne ta videregående opplæring, bl.a. ved at man tetter gapet mellom ungdomsrett og voksenrett. Vi har innført aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere, og vi har en egen ungdomsinnsats i Nav, for å nevne noe.

Så det er en rekke tiltak som vi har iverksatt, nettopp for å redusere ulikheten, for å øke sysselsettingsandelen og for å få flere tilbake i jobb. Om noen uker skal vi legge fram en egen sak om endringer i arbeidsavklaringspengeordnin-

gen, hvor hensikten er nettopp å gjøre terskelen inn litt høyere, sørge for tettere oppfølging av dem som er i ordningen, og at man skal komme seg raskere tilbake i jobb.

Dag Terje Andersen (A) [11:15:47]: Det er sånn at vi nå ser sentrale økonomer som sier at nå er det alvor. Det er et veldig kjent trekk at først øker ledigheten, noe vi har advart mot og foreslått tiltak mot, så ser vi at sysselsettingsgraden går ned – det er veldig dramatisk – og så ser vi at arbeidsstyrken blir redusert. Da er vi i en alvorlig situasjon. Når regjeringas egen rapport for fjoråret, Nasjonalregnskapet, sier at sysselsettingen i privat sektor gikk ned i fjor, til tross for at vi – eller regjeringa – har øst ut skattelettelser med såkalt dynamisk effekt, er vi i en veldig alvorlig situasjon. Og da stiller jeg spørsmålet: Hva vil regjeringa gjøre med det?

Statsråd Anniken Hauglie [11:16:52]: I mitt forrige svar ramset jeg opp en rekke tiltak som vi har iverksatt gjennom de ordinære budsjettene, men også gjennom tiltakspakkene våre. Det handler om storstilte satsinger på samferdsel og infrastruktur, det handler om en storstilt satsing på utdanning, næringsrettet forskning og innovasjon, og det handler om en økonomisk politikk som sørger for at flere bedrifter øker sin bæreevne, og at man klarer å holde hjulene i gang i den kneika vi er over.

Arbeiderpartiet undervurderer den utrolig krevende situasjonen som vi har vært i som en følge av nedgangen i oljesektoren. Det er få tiltak som ville ha forbedret situasjonen for de mange bedriftene som sliter land og strand rundt. Nå ser vi at ledigheten går ned sakte, men sikkert, at det går i riktig retning i fylke etter fylke. Vi ser flere positive tegn ute i økonomien. Det siste er rapporten fra sentralbanksjefen, som kom i dag, som viser at det går i riktig retning. Men det er ingen grunn til at vi skal lene oss tilbake. Det er fortsatt mange bedrifter som sliter, vi er fortsatt i en krevende omstillingssituasjon, og regjeringa er beredt til å iverksette enda flere tiltak. Men vi ser nå at politikken begynner å virke, og det er jeg glad for.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Helga Pedersen.

Helga Pedersen (A) [11:18:14]: Statsråden har ramset opp, men regjeringens politikk virker jo ikke – det er realiteten.

Statsråden har nettopp vært på besøk i Kautokeino, der en femtedel av ungene lever under fattigdomsgrensen, og der ledigheten nå er på over 6 pst. I Finnmark er det en veldig lav andel av arbeidstakerne som jobber innen olje og gass, så fylket er ikke rammet av oljeprisfallet, sånn som vi ser på Vestlandet. Likevel ser vi at sysselsettingsgraden i Finnmark er lavere enn i landet for øvrig. Vi ser at sysselsettingsgraden faller ganske dramatisk nå, og at den faller mer i Finnmark enn i landet for øvrig. Da er mitt spørsmål: Hvilke helt konkrete tiltak kan vi forvente fra regjeringa overfor befolkningen i Kautokeino og Finnmark etter at arbeidsministeren har vært på befaring?

Statsråd Anniken Hauglie [11:19:13]: Jeg hadde en fantastisk tur til Finnmark, og jeg fikk høre om utfordringene som representanten nevner – at det er mange som har lav utdanning, og mange som sliter med å få seg jobb.

Men jeg fikk også møte et Finnmark hvor man var utrolig offensive med hensyn til de mulighetene fylket nå har, og som de står overfor. Olje- og gasssektoren var blant noe av det de nevnte flere steder som en stor mulighet – ikke bare for fylket, men for hele regionen – til flere arbeidsplasser, og de ringvirkningene som olje- og gasssektoren nå har for Finnmark, er formidable. Det er stor optimisme innenfor reiselivsnæringen. De regner med en stor vekst innenfor turisme – kulturturisme – i fylket.

Det viktigste vi kan gjøre framover nå, er nettopp å legge til rette for at flere bedrifter i privat sektor kan se dagens lys, at de kan overleve i et krevende marked, og at de kan tjene penger, slik at de ansatte får lønn og noe å leve av. Finnmark viste store muligheter innenfor privat sektor, og det er bra. Olje og gass og reiseliv var to viktige næringer som de selv framhevet.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgingsspørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:20:30]: Fakta er at sysselsettingsgraden går ned, antall sosialhjelpsmottakere går opp og antall unge uføre går opp. Som representanten Andersen sa: Dette er bekymringsfullt. Dette må tas på alvor. Det går feil vei på tross av alle fine uttalelser fra regjeringa.

Noe har sin årsak i regjeringa, men mye har sin årsak i EØS-avtalen, i elefanten i rommet. Ukontrollert arbeidsinnvandring er et kjernepunkt i EØS-avtalen. Det gir større ledighet i Norge, og det gir lavere yrkesdeltakelse. Regjeringa velger å se vekk fra dette faktum fordi regjeringa representerer en forbrukskultur – kjøp billig, billige tjenester – istedenfor en kultur tuftet på trygge arbeidsinntekter med norske lønns- og arbeidsvilkår.

Hvorfor vil ikke regjeringa ta EØS-avtalen inn i sine vurderinger når det gjelder dette grunnleggende viktige spørsmålet for folks inntekter og samfunnets inntekter framover?

Statsråd Anniken Hauglie [11:21:36]: EØS-avtalen er bra for Norge. Den er bra for norske bedrifter. EU utgjør det viktigste markedet for mange norske bedrifter. Norge som en eksporterende nasjon er avhengig av tilgang på markedet. EØS-avtalen er bra for norske bedrifter og for norske arbeidsplasser.

EØS-avtalen er også bra for norske innbyggere – gjennom muligheten til fri flyt over landegrensene har den vært positiv for Norge. Norge har også, i en tid hvor vi hadde underskudd på tilgjengelig arbeidskraft, nytt godt av at man nettopp har kunnet få tilgjengelig arbeidskraft fra det europeiske markedet. Det betyr ikke at det bare har vært rosenrødt. Det har også brakt noen utfordringer med seg, som det er viktig at vi følger nøye med på, bl.a. gjennom de tiltakene vi har redegjort for i Strategi mot arbeidslivskriminalitet.

Men EØS-avtalen har vært bra for Norge i det store og det hele. Den har gagnet det norske samfunnet vel.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:22:40]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 5–8, fra henholdsvis representantene Odd Omland, Tore Hagebakken, Lise Christoffersen og Ingrid Heggø til næringsministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten Ruth Grung til forsvarsministeren, er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 24, fra representanten Per Rune Henriksen til ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra klima- og miljøministeren flyttes spørsmålet og besvares etter spørsmål 10, som skal besvares av samme statsråd.

Presidenten: Statsråd Siv Jensen, som skal besvare spørsmålene 1–3, er ikke til stede. Representanten Dag Terje Andersen og statsråd Anniken Hauglie er imidlertid til stede, og vi starter da med spørsmål 21.

Spørsmål 21

Dag Terje Andersen (A) [11:25:14]: Spørsmålet mitt går til arbeids- og sosialministeren:

«Konjunkturinstitutet i Sverige meldte for få dager siden at Sverige har det sterkeste arbeidsmarkedet i EU. Aldersgruppen 20–64 år har den høyeste sysselsettingsgraden siden 1992. I Norge peker pilene motsatt vei. Andelen av befolkningen som er i arbeid, var i 2016 den laveste på over 20 år, og sysselsettingen blant unge var i 2016 den laveste på over 20 år.

Hva vil regjeringen gjøre for å snu utviklingen?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:26:05]: Som representanten Andersen opplyser, har utviklingen i sysselsettingsandelen i Sverige vært god. Sverige har de senere årene gjennomført flere reformer av sine trygdeytelser og gitt betydelige skattelettelser, også til sysselsatte. Sveriges industris lønnskostnader ligger i 2016 fortsatt 13 pst. lavere enn i norsk industri. Positiv konjunkturutvikling i mange europeiske land har bidratt til god utvikling i den svenske eksporten og i sysselsettingen.

Oljeinvesteringene har vært en sterk motor for norsk økonomi i mange tiår. Nå skal andre næringer overta. Regjeringens strategi er å legge til rette for gode rammebetingelser for innovasjon og nyskaping, slik at ny virksomhet skal skapes. I tillegg fører vi en ekspansiv økonomisk politikk som skaper mange arbeidsplasser, bl.a. innen bygg og anlegg og i offentlig sektor. Det har dempet ledighetsøkningen i fylkene som er mest avhengige av oljevirkosomheten, og gitt nedgang i ledigheten i flertallet av fylkene. Mange av våre investeringer i forskning og utvikling og i infrastruktur bidrar til kostnadsbesparelser for bedriftene og bedre tjenester til borgerne. Det styrker næringsli-

vets konkurransekraft. Arbeidslivets parter bidrar positivt til utviklingen gjennom moderate lønnsoppgjør.

Jeg deler engasjementet for de unge. Regjeringen har økt innsatsen for unge, med særlig vekt på å få flere til å fullføre videregående utdanning. Regjeringen vil foreslå at det blir en direkte overgang fra ungdomsrett til voksenrett. På mitt ansvarsområde har jeg fra og med i år innført en styrket ungdomsinnsats, som først er iverksatt i fylkene på Sør-Vestlandet. Et toårig opplæringstiltak i Nav er etablert. Aktivitetsplikt er iverksatt. Lønnstilskuddsordningene er forenklet, og nye og bedre tilretteleggingsordninger er på plass. Vi har gitt Nav-kontorene større lokal handlefrihet, slik at de kan hjelpe arbeidssøkere over i jobb, med tiltak som er tilpasset de lokale utfordringene. Vi har åpnet for større mulighet til midlertidig ansettelse.

For å oppsummere: Det er ikke ett enkelt tiltak som snur utviklingen, men regjeringens helhetlige politikk. De seneste måneders ledighetsutvikling er et tegn på at vi er på rett vei.

Dag Terje Andersen (A) [11:28:22]: Nå gjaldt hovedspørsmålet mitt sysselsettingsgraden, og jeg synes det er vanskelig å skjønne hvordan statsråden kan påstå at utviklingen der er på rett vei. Tvert imot går den feil vei i Norge – i motsetning til i Sverige.

Statsråden var inne på situasjonen for privat næringsliv og eksport, og det er nettopp noe av det som gir meg grunn til bekymring. Vi kjenner til oljeprisfallet, vi kjenner til oljesektorens problemer på grunn av det, men samtidig har det ført til at vi har en svak kronekurs og et veldig lavt rentenivå, og en veldig stor andel av norsk næringsliv har en fordel av det. Men til tross for at det for den delen av næringslivet er gunstige økonomiske betingelser – som statsråden nå sier – med en noe økende vekst ute i Europa, vårt viktigste marked, ser vi altså at sysselsettingen i privat sektor går ned. I en tid da rammevilkårene er gode for privat sektor utenom olje, går altså sysselsettingen i privat sektor i nasjonalregnskapet ned. Bekymrer ikke det statsråden?

Statsråd Anniken Hauglie [11:29:37]: Som vi var innom i spontanspørretimen i stad, har sysselsettingsandelen gått ned over mange år, i hvert fall fra 2008, og det har vært bekymringsfullt. Samtidig er det viktig å se at sysselsettingsandelen måler sysselsettingen i aldersgruppen 15–74 år. Vi vet at de store etterkrigskullene nå har passert 70, og det er også legitimt å gå over i pensjonistenes rekke for dem som ikke kan eller ønsker å jobbe. Samtidig er det viktig å stimulere flere eldre til å stå lenger i jobb, og det er også viktig å bidra til at ikke eldre støtes ut av arbeidslivet. Men det viktigste vi kan gjøre for å øke sysselsettingsandelen, er å sørge for at det er tilstrekkelig mange jobber, at det er jobbskaping nok, og også at befolkningen har den kompetansen som kreves for å gå inn i de jobbene som er.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Dag Terje Andersen (A) [11:30:32]: Det er nettopp det som er poenget, at det er viktig å skape nye jobber. Og det var det som var spørsmålet mitt, som jeg ikke fikk svar på.

Når vi er i en situasjon der det på grunn av lav kronekurs og lav rente har vært veldig gunstig i Norge å skape jobber i privat sektor, opplever vi faktisk, som sagt, i regjeringas eget nasjonalregnskap å få informasjon om at sysselsettingen i privat sektor går ned. Det er det som gir grunnlag for de bekymringene vi reiser. Vi mener det kunne vært gjort mye mer i forbindelse med konjunkturledigheten, men nå er det altså ikke bare det som er spørsmålet mitt. Det er snakk om en langsiktig trend, og også sjeføkonom Jan L. Andreassen sier til Dagbladet den 22. februar: «Norge har et problem». Det er altså en veldig alvorlig situasjon at vi nå ser reduksjon i arbeidsstyrken. Det er det som skal bære velferdssamfunnet framover. Det høres ut som om det er uforskyldt, alt som skjer i Norge, og flaks alt som skjer i Sverige. Burde vi kanskje rett og slett bytte til en regjering som har litt mer flaks?

Statsråd Anniken Hauglie [11:31:42]: Jeg står fast ved det jeg sa i spørretimen i stad. Det ser ut til at Arbeiderpartiet faktisk undervurderer hva som har skjedd i norsk økonomi de siste årene som følge av nedgangen i olje- og gasssektoren. 50 000 arbeidsplasser er borte. Det sier seg selv at det å skulle erstatte de 50 000 med nye lønnsomme arbeidsplasser er en ganske krevende oppgave. Vi ser at det skjer en enorm omstilling ute i norske bedrifter. Jeg besøker flere av dem som går fra det ene ytterpunktet til det andre når det gjelder hvilke markeder de forsøker å nå.

Jeg er glad for at sentralbankens nettverksrapport, som er offentliggjort i dag, viser at flere bedrifter melder om bedre tider. Man sier til og med at resesjonen på Sør-Vestlandet er tilbakelagt. Man sier at produktiviteten og produksjonen er større enn det man hadde trodd. Og de fleste bedriftene varsler også om betydelig bedre tider de neste månedene. Alt i alt ser vi at politikken virker. Det skapes jobber, det omstilles i stor skala – og det er bra også for sysselsettingsandelen, som representanten er opptatt av.

Presidenten: Da er finansministeren på plass, og vi går tilbake til spørsmål nr. 1 – og vil forhåpentligvis kunne følge den oppsatte listen.

Spørsmål 1

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:33:07]: Jeg regner med at forsinkelsen skyldes et travelt program for finansministeren på kvinnedagen.

«Norge trenger nye arbeidsplasser, og Arbeiderpartiet fremmer målrettede løsninger for vekstbedrifter fremfor generelle skattecutt som ikke fungerer. I skatteforliket ba Stortinget regjeringen om å utrede skatteincentiver på tidligfaseinvesteringer. I statsbudsjettet kom det bare en omtale. Stortinget vedtok så i høst Arbeiderpartiets forslag om å få konkrete modeller utredet.

Kan statsråden bekrefte at dette blir fremlagt i revidert nasjonalbudsjett?»

Statsråd Siv Jensen [11:33:49]: La meg først beklage at jeg kom for sent til spørretimen. Jeg har for vane å være her i tide fordi Stortinget skal man respektere, men det var litt trafikk.

Regjeringen er selvsagt opptatt av å legge til rette for å starte og utvikle nye bedrifter. Det er helt nødvendig for at vi i årene fremover skal være i stand til å finansiere et høyt velferdsnivå. Regjeringen har allerede gjennomført flere tiltak for gründere i oppstartsfasen. Vi har prioritert presåkornfondordningen og etablerertilskuddsordningen. I tillegg har vi økt bevilgningene til bedriftsrettet forskning, som f.eks. Brukerstyrt innovasjonsarena. Skattepolitikken til regjeringen med lavere selskapsskattesats og lavere skatt på formue og arbeid har også lagt til rette for nye investeringer og verdiskaping. Alt dette gir resultater. Trolig har det aldri vært startet flere bedrifter enn nå. Det viser at regjeringens rekordsatsing på kunnskap, forskning og innovasjon virker.

Regjeringen er svært positiv til å vurdere tiltak som fremmer gründervirksomhet, f.eks. skatteinsentiver for langsiktige investeringer i oppstartsselskap. Det signaliserte vi i 2017-budsjettet, der vi også beskrev ordningene i henholdsvis Sverige og Storbritannia og vurderte hvordan en norsk ordning eventuelt kunne utformes. Det ble imidlertid trukket frem flere problemstillinger som må gjennomgås før en norsk ordning kan komme på plass. Regjeringen pekte samtidig på at hensynet til å stimulere til etablering og utvikling av nye bedrifter taler for å arbeide videre med å vurdere en ordning med skatteinsentiver.

Ved behandlingen av budsjettet ble regjeringen bedt om å komme tilbake med ferdig utredede modeller og legge det frem for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det vil regjeringen naturligvis følge opp. Vi vil presentere forslag til en eller flere modeller i revidert budsjett. Det er flere forhold som må vurderes i forbindelse med innføringen av en skatteinsentivordning, bl.a. at ordningen er innenfor rammene av EØS-regelverket om statsstøtte, at ordningen er så enkel som mulig for både investor, selskap og skattemyndigheter, samt at det stilles vilkår som motvirker uønsket tilpasning. Vi vil komme nærmere tilbake til disse spørsmålene i revidert budsjett, som vi har varslet.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:36:13]: Jeg takker for den avklaringen og håper vi får noen konkrete forslag så vi kan komme i gang. Men det må jo bekymre finansministeren at det nesten ikke skapes nye arbeidsplasser i privat sektor under denne regjeringa. Jeg synes det er fint at en skryter av hvor mange nye selskaper som startes, men jeg skulle ønske en også var like opptatt av at det ble flere vekstkraftige bedrifter som skaper flere arbeidsplasser. Jeg må minne finansministeren om at i 2016 gikk sysselsettingen i privat sektor ned, for første gang siden finanskrisen. Jeg må innrømme at jeg også er litt overrasket over at regjeringa ofte stritter imot disse målrettede tiltakene. Når det gjelder skatteincentivene, er det Stortinget som driver fram framdriften Presåkornfondordningen, som ble nevnt, ble vel presset gjennom av Venstre, ikke regjeringa, og det er Stortinget som har krevd en opprydding i incentivene for ansattes medeierskap. Kan en nå forvente at regjeringa leverer på flere av disse målrettede tiltakene og legger vekk det litt ideologiske blindsporet om de generelle skattecuttene som ikke virker?

Statsråd Siv Jensen [11:37:13]: For det første så er det siste feil. Regjeringen har ikke noe ideologisk blindspor. Vi er opptatt av å redusere det samlede skatte- og av-

giftstrykket fordi vi vet at det betyr noe for norsk næringsliv. Det som er nye toner, er å høre en representant fra Arbeiderpartiet snakke så positivt om ett konkret forslag til skattereduksjon. Det synes jeg er veldig bra. Det er ingenting som er bedre enn at Arbeiderpartiet eventuelt vil støtte et forslag fra regjeringen om å innføre en skatteincentivordning for oppstartsbedrifter. Men det er også sånn at det nå startes flere bedrifter enn på svært, svært lenge. Jeg er helt enig i at det har vært utfordrende at 50 000 arbeidsplasser har gått tapt – som følge av oljeprisfallet – i olje- og gassrelatert næringsliv, og vi har hele tiden understreket hvor viktig det er at veksten i nye arbeidsplasser kommer i privat sektor. Derfor er bl.a. skatteincentiver og skattevirkemidler viktig. At den erkjennelsen nå begynner å nå Arbeiderpartiet, det gleder meg.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:38:15]: Ja, det er gøy å kunne glede finansministeren, men jeg må minne om at Arbeiderpartiet alltid har vært for målrettede tiltak innenfor skattesystemet som virker, i motsetning til denne regjeringa, som har vært mer opptatt av de generelle skatte-kuttene, som ikke virker, og som ikke skaper nye arbeidsplasser.

Det som bekymrer meg, er det som finansministeren nevnte i sitt første svar: Andre land går foran og har kommet mye lenger enn Norge. Vi sakker akterut. Sverige og Storbritannia er nevnt. Storbritannia har innført en ordning for skatteincentiver, som en allerede ser resultat av. I Sverige har den sosialdemokratiske regjeringa levert reform for risikokapital, bedre opsjonsbeskatning og skatteincentiver, som noen eksempler.

Så mitt spørsmål er derfor: Er finansministeren bekymret for at norske «startups» skal flagge ut til Storbritannia og Sverige, som nå har fått på plass disse målrettede tiltakene som Stortinget har etterspurt, og som regjeringa ennå ikke har levert?

Statsråd Siv Jensen [11:39:14]: Som Arbeiderpartiet er regjeringen opptatt av tiltak som virker. At den økonomiske politikken nå synes å virke, ser vi daglig rapporter om. Konjunktorene er i ferd med å snu, veksten er i ferd med å ta seg opp, og det meldes om betydelig mer optimisme også fra Sør- og Vestlandet, som har vært gjennom en meget krevende periode. Det skal vi glede oss over og ikke bruke negativ retorikk, som Arbeiderpartiet alltid gjør i denne sammenhengen.

Så har jeg lyst til å minne om at det representanten Solberg kaller tiltak som ikke virker på skattesiden, er tiltak næringslivet selv har bedt om. De som har skoen på, har bedt oss om å gjøre noe med selskapsskatten. Det har vi gjort. De har bedt oss om å gjøre noe med formuesskatten. Det har vi gjort, selv om Arbeiderpartiet har vært uenig i det, og det er fordi vi er opptatt av å få hull på den skjellsbehandlingen av norske eiere av norske bedrifter og utenlandske eiere av norske bedrifter. Det mener jeg har vært helt riktig. Norske «startups» har vi tett og god dialog med, og vi har lagt til rette for at de skal kunne utvikle seg i Norge.

Spørsmål 2

Magne Rommetveit (A) [11:40:34]: «Arbeidsløysa på Sør- og Vestlandet bit seg fast og var i 2016 den høgaste på 20 år. I fjor kunne me lesa i Stavanger Aftenblad at regjeringa bløffa om tiltakspakke, og 28. januar kunne me lesa i Sunnmørsposten at «Totalt har vi spora opp rundt 147 millioner kroner til tiltak i Møre og Romsdal – tre prosent av den totale krisepakka fra regjeringa».

Kvifor har ikkje regjeringa ein kraftigare, og ikkje minst meir målretta, tiltakspakke for Sør- og Vestlandet slik Arbeidarpartiet har føreslått?»

Statsråd Siv Jensen [11:41:09]: Det store oljeprisfallet har åpenbart skapt store utfordringer for norsk økonomi. Arbeidsledighet er vanskelig for dem som rammes av det, og regjeringens viktigste mål er at flest mulig skal ha en trygg jobb å gå til. Derfor har vi brukt finanspolitikken aktivt for å støtte opp under økt sysselsetting. Budsjettet for inneværende år inneholder bl.a. målrettede tiltak mot ledighet på Sør- og Vestlandet og i de mest berørte bransjene. Tiltakene omfatter tilskudd til vedlikehold i kommuner, helseforetak på Sør- og Vestlandet, dekkelegging av veier og gang- og sykkelveier og flom- og skredssikring.

Sammen med rekordlav rente og en svekkelse av kronen bidrar denne aktive budsjettpolitikken til høyere aktivitet i norsk økonomi.

Arbeidsmarkedstiltakene utgjør også en viktig del av innsatsen for å hjelpe ledige med å komme raskere tilbake i jobb når konjunktorene er svake. Arbeidsmarkedstiltakene ble trappet opp gjennom 2016, og det høye nivået videreføres i år. Tiltakene økte særlig på Sør- og Vestlandet. I desember i fjor var det i Rogaland registrert 2 400 deltakere på tiltak rettet mot ledige. Det er en økning på mer enn 60 pst. i forhold til desember året før. Til sammenligning økte tiltaksnivået med vel 20 pst. i gjennomsnitt for hele landet.

Norsk økonomi har utviklet seg bedre enn mange fryktet da oljeprisen falt. Tall fra nasjonalregnskapet viser at økonomien er i moderat bedring. Den registrerte arbeidsledigheten var stabil gjennom fjoråret, og tall til og med februar tyder på en viss nedgang i arbeidsledigheten. I flere av fylkene på Sør- og Vestlandet har tallet på registrerte ledige gått ned de siste månedene. Det tyder på en mer stabil utvikling i arbeidsmarkedet i disse regionene.

Mindre drahjelp fra oljevirksohmheten er en varig, strukturell endring i fastlandsøkonomien, som vi ikke bare kan møte med kortsiktige tiltak. Derfor har regjeringen i tillegg til tiltakspakken svart med tiltak for langsiktig omstilling og vekst. Det er nøkkelen til at Norge skal komme styrket ut av de krevende omstillingene som vi nå står i.

Magne Rommetveit (A) [11:43:33]: Me må alle glede oss over dei lysglimta me ser, men samtidig er regionen i store problem. Berre i mitt område, Sunnhordland, har ein mista 400–500 arbeidsplassar i industrien – dei er berre vekke. Korleis me forstår situasjonen, er avgjerande for kva politikk me fører. Arbeidarpartiet starta tidleg med å átvara mot krisa og la fram tiltak. Vår erfaring frå å styra landet gjennom finanskrisa, ei krise som mange land i Europa framleis ikkje er ute av, var rask, kraftig og målretta

handling. Eg synest at regjeringa har undervurdert situasjonen og kome for seint i gang.

Finansministeren uttalte til Aftenposten i mai 2015 at arbeidsløysa hadde nådd toppen. Meiner finansministeren at ho uttalte seg presist til Aftenposten den gongen?

Statsråd Siv Jensen [11:44:42]: Det er ikke bare i Sunnhordland at det har vært bortfall av mange arbeidsplasser. Samlet sett har oljeprisfallet ført til et bortfall av 50 000 arbeidsplasser knyttet til olje og gass. Det tar litt tid før vi kan legge til rette for at det skapes et tilsvarende antall arbeidsplasser i privat sektor, i andre næringer. Derfor har regjeringen vært opptatt av både kortsiktige tiltaksmidler og de langsiktige grepene som legger til rette for at disse investeringene tas.

Å bruke finanskrisen som sammenligning mener jeg er helt feil. Nå står vi inne i en varig, strukturell endring av norsk økonomi, som krever helt andre tiltak og virkemidler enn under en finanskrisen, hvor målet var å sørge for at den gikk raskest mulig over. De tiltakene var det bred enighet om. Jeg hadde ønsket meg et mer konstruktivt arbeiderparti i den diskusjonen vi nå står overfor, om en varig, strukturell omstilling av norsk økonomi.

Magne Rommetveit (A) [11:45:45]: Arbeidarpartiet har foreslått fleire satsingar der det offentlege kan skapa aktivitet i dag, leggja til rette for morgondagens jobbar og ta oss i retning av lågutsleppssamfunnet. For eksempel hadde me i budsjettforslaget no 100 mill. kr til å koma i gang med fleire elferjer og også ei stor satsing på å førebu CO₂-lagring i Nordsjøen. Begge desse ville hatt stor betydning for mitt heimfylke, Hordaland.

Regjeringa har no lagt fram sitt – så langt – siste budsjett, og me har fasiten: Ikkje berre var arbeidsløysa i 2016 den høgaste på 20 år, men det vert nesten ikkje skapt nye arbeidsplassar. Ein tredjedel av befolkninga er ikkje i arbeid. Meiner verkeleg statsråden at regjeringa har gjort alt riktig for å skapa full sysselsetjing i Hordaland, eller er det fleire grep ein no kan ta?

Statsråd Siv Jensen [11:46:41]: Påstanden fra Rommetveit er feil. Det er ikke riktig at det ikke skapes nye arbeidsplasser. Sannheten er den at til tross for et bortfall av 50 000 arbeidsplasser i olje- og gassrelatert næringsliv, har vi altså hatt netto vekst i sysselsettingen. Jeg skulle ønske at den var enda sterkere, og jeg er enig i at det er grunn til å bekymre seg over at sysselsettingsandelen er lavere enn den burde vært.

Men det er altså, i den alvorlige situasjonen vi står overfor, mange lyspunkter. Vi ser nå at veksten i økonomien tar seg opp. Vi hører fra de ulike delene av landet om en økende optimisme. Det skal vi glede oss over, og da tyder det på at regjeringen ikke har undervurdert situasjonen, slik som det ble påstått i forrige spørsmål, men at vi snarere tvert imot kom tidlig på banen og har lagt fram gode, treffsikre tiltak og virkemidler som nå gjør at vi ser at det lysner.

Spørsmål 3

Truls Wickholm (A) [11:47:56]: «Sentralstyremedlem og tidligere statsråd i denne regjeringen, Robert Eriksson, skriver følgende i sin bok: «Også i en tid med snevrere økonomisk handlingsrom er Høyre opptatt av formuesskatten. Det virker å være det eneste saliggjørende. Problemet er at man aldri har klart å få fram gode nok bevis på at det er lurt å fjerne den.»

Er statsråden enig med sin tidligere statsrådskollega og sentralstyremedlem, eller mener hun det er de fallende sysselsettingstallene som beviser at kutt i formuesskatten fungerer?»

Statsråd Siv Jensen [11:48:41]: Regjeringen har ført en kraftfull økonomisk politikk med både kortsiktige og langsiktige tiltak som legger til rette for økt vekst. På kort sikt bidrar ekspansiv finanspolitikk sammen med lavt rentenivå og svak krone til at veksten i norsk økonomi nå gradvis er på vei opp.

Tradisjonell motkonjunkturpolitikk er likevel ikke hele svaret på de utfordringene vi står overfor. Norsk økonomi må omstilles. Tapte arbeidsplasser i oljeindustrien kan ikke erstattes med arbeidsplasser i offentlig sektor. Vår viktigste utfordring er å legge til rette for vekst og sysselsetting i privat, konkurranseutsatt sektor. Det skal lønne seg å skabe arbeidsplasser i Norge. Bedret konkurransevne gjennom kronekursen og moderat lønnsvekst gir et viktig bidrag til omstilling. Samtidig bedres omstillingsevnen gjennom særlige tiltak for å øke vekstevne og produktivitet. Det gjennomføres reformer på en lang rekke områder, og Produktivitetskommissjonen har vist hvordan vi kan styrke dette arbeidet ytterligere.

Regjeringens økonomiske politikk består av målrettede konjunkturtiltak for å avhjelpe situasjonen på kort sikt og nødvendige strukturtiltak for å legge til rette for omstilling og høyere produktivitet. Skattelettelser og et bedre utformet skattesystem er en viktig del av strukturtiltakene. Lavere selskapsskattesats, lavere skatt på arbeid, men også lavere formuesskatt er kjernen i den skattemeldingen regjeringen la frem i fjor, og ikke minst også i Stortingets forlik om skattereform. Jeg er derfor ikke enig i at redusert formuesskatt er det eneste som virker, og det blir feil, slik representanten gjør, å fremstille dette som hovedinnholdet i regjeringens vekstfremmende politikk. For fireårsperioden 2014–2017 – hvis man ser det under ett – er om lag 3,5 pst. av det samlede handlingsrommet brukt på lettelser i formuesskatt.

Samtidig mener også Fremskrittspartiet at redusert formuesskatt er et godt bidrag til et bedre skattesystem. Det har vi programfestet. Det er også et moment at formuesskatt bare belastes norske bedriftseiere. Endringene i formuesskatten som regjeringen har gjennomført, har redusert den belastningen – forskjellsbehandlingen mellom norske og utenlandske eiere av bedrifter i Norge – og gjort det mer lønnsomt å spare, og vi har redusert den skjeve verdsettingen av ulike formuesobjekter. Ulik verdsetting vrir norske kapitaleieres investeringer bort fra næringsinvesteringer, og det reduserer den samlede avkastningen på sparingen.

Vi mener det er viktig å styrke norske eierskapsmiljøer for å legge til rette for ny virksomhet. Det er et viktig bidrag for å lykkes med omstillingen av norsk økonomi.

Truls Wickholm (A) [11:51:44]: Nå må jo statsrådens påstander om mine uttalelser her ha vært hentet fra tidligere diskusjoner. Jeg leste et sitat fra hennes eget partimedlem Robert Eriksson, som kan sies å være litt i stuss over hvorfor det var så viktig å fjerne formuesskatten i en sånn tid som vi er inne i. Kanskje det er oppslaget vi ser i VG i dag, om at det er landets desidert rikeste, 1 600 personer, som virkelig har skutt gullfuglen med den politikken, og som VG omtaler som en skattefest for Høyres velgere.

Kanskje er det også enkelte i Fremskrittspartiet som skulle ønske at man hadde brukt de fem milliarder kronene mer målrettet, mer kraftfullt, for å stimulere til vekst i privat næringsliv, konkurranseutsatt sektor. Det er mange andre måter å gjøre det på enn å gi skatteuttak til disse ekstremt velstående personene, men jeg konkluderer med at Siv Jensen syntes det var den beste fremgangsmåten i den situasjonen.

Statsråd Siv Jensen [11:52:48]: Jeg tror alle har fått med seg at Arbeiderpartiet er for formuesskatt. Jeg tror alle har fått med seg at Arbeiderpartiet synes det er helt riktig at vi skal forskjellsbehandle norske eiere av norske bedrifter og utenlandske eiere av norske bedrifter. Jeg er uenig i det, men det er ikke sånn at regjeringen har prioritert formuesskattereduksjoner foran alt annet.

Formuesskatteløst regjeringen har gitt, utgjør 3,5 pst. av det handlingsrommet vi har hatt, og vi har altså brukt større beløp på å redusere andre deler av skattebelastningen, både for norsk næringsliv gjennom selskapskatten og til vanlige folk. En gjennomsnittlig familie har fått en skattereduksjon på 8 000 kr gjennom de endringene vi har gjennomført så langt i denne perioden. I tillegg har vi fjernet arveavgiften og gjort mange nødvendige oppryddinger i skatte- og avgiftssystemet som kommer til å stå seg over tid.

Truls Wickholm (A) [11:53:49]: VG slår fast i dag at vanlige folk – «folk flest», som Jensen kaller dem – har fått et skatteuttak på 10 kr dagen som følge av kuttene i formuesskatten. Men spørsmålet er hvordan vi bruker pengene, og jeg tror det er det Fremskrittspartiets Robert Eriksson tar opp i dette sitatet sitt. Når vi har 5 mrd. kr å bruke, skulle vi da kanskje heller brukt dem – som representanten Magne Rommetveit var inne på her tidligere – på en gigantisk satsing på elferge-prosjekt, som kunne betydd nytt liv for mange store verftsbedrifter på Vestlandet. Norge kunne ledet an i utviklingen av batteriteknologi på ferger. Vi kunne skapt en helt ny industri med en stor framtid foran seg – ikke bare i Norge, men nedover i Europa, på alle de store vannveiene osv. Her har Siv Jensen prioritert å gi skatteuttak til de aller mest velstående i Norge før hun har valgt å satse på det, for satsingen hennes på elferger har vært puslete.

Statsråd Siv Jensen [11:54:51]: Det er altså slik at det største handlingsrommet regjeringen har hatt, ikke har gått til skattereduksjoner, men til en lang rekke andre tiltak og virkemidler – til en kraftig styrking av samferdsels-

investeringene, til å påbegynne det Arbeiderpartiet aldri gjorde, nemlig å redusere etterslepet på vedlikehold, til å satse på kunnskap, til å satse på forskning, til målrettede virkemidler rettet mot næringslivet.

Men i tillegg har vi altså funnet rom for helt nødvendige skattereduksjoner. Jeg merker meg at under den forrige rød-grønne regjeringen skjerpet man skattene med 6 mrd. kr, men man klarte ikke å gjøre de helt nødvendige prioriteringene, satse der det var forventninger om det. Men forskjellen på denne regjeringen og en eventuell ny regjering utgått av Arbeiderpartiet er at vi reduserer skattene. Arbeiderpartiet har varslet at de går til valg på å skjerpe skattene med minst 15 mrd. kr. Det blir dyrere for folk enn at skattene går ned.

Spørsmål 4

Stine Renate Håheim (A) [11:56:23]: «I Oppland har prosjektet Fjell-Norge, et reiselivsprosjekt som systematisk har satsset på å koordinere tiltak for å skape større trafikk i fjellområdene, nytt godt av regionale utviklingsmidler. Dette arbeidet innebærer en langsiktig satsing i samarbeid med fylkeskommunen, næringslivet og Innovasjon Norge. Fylkesordføreren i Oppland skriver 14. november 2016 i Gudbrandsdølen Dagningen at «uten regionale midler som har utløst midler fra bedrifter og fra andre ville satsinga ikke vært mulig».

Hvorfor vil regjeringen kutte de regionale utviklingsmidlene?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:57:05]: Representanten viser til Fjell-Norge, som er et landsdelsselskap for reiselivsaktører i fjellområdene. Daværende nærings- og handelsdepartement startet i 2013 et arbeid med mål om å omstrukturere reisemålsselskapene for å gjøre driften mer effektiv og finansieringen mer forutsigbar. Arbeidet ble utført i arbeidsgrupper med representanter for offentlig og privat sektor.

Etter regjeringsskiftet i 2013 ble ansvaret for å gjennomføre strukturprosessen i sin helhet overført til reiselivsnæringen. På denne måten fikk næringen styre sin omorganisering, og det forventes at næringen gjennom en slik ansvarliggjøring vil forplikte seg til å følge opp arbeidet. Strukturprosessen er våren 2017 så godt som fullført. Reisemålsselskapene er samlet i større enheter, og det er utviklet et bedre samarbeid dem imellom.

I etterkant av den gjennomførte strukturprosessen ligger det til rette for å utvikle en struktur tilpasset reiselivsnæringens behov for tjenester og kompetanse. Dersom selskapene tilbyr tjenester og kompetanse som er etterspurt av reiselivsnæringen, er det rimelig å anta at privat sektor vil bidra med finansiering til drift av og aktiviteter i selskapene. Reisemålsselskapene vil ha en rolle i å samordne næringen og samarbeide med kommuner og fylkeskommuner.

Regjeringen prioriterer tiltak som brede deler av næringslivet etterspør: bedre veier, økt satsing på innovasjon og forskning, lavere skatter og også en forbedret kommunøkonomi.

Regjeringen ønsker en tydeligere målretting innen regional- og distriktspolitikken. Det betyr at den regional- og

distriktpolitiske innsatsen over programkategori 13.50 nå målrettes for å gjøre omstilling for bedrifter lettere på kort sikt og å bygge evne til omstilling i bedrifter, næringsmiljøer og lokalsamfunn på lang sikt.

Det er for 2017 avsatt 70,4 mill. kr til Oppland fylkeskommune på programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk. Det er en liten økning sammenlignet med 2016. Regjeringen legger til rette for at både fylkeskommunen og Innovasjon Norge har midler som kan støtte opp under langsiktige tiltak av den typen representanten nevner.

Oppland fylkeskommune har også forvalteransvar for det femårige programmet Verdiskaping og næringsutvikling i fjellområdene, som nå er inne i sitt siste år. Målet med programmet har vært å styrke grunnlaget for næringsutvikling og verdiskaping i fjellområdene gjennom kompetanse- og nettverksbygging, entreprenørskap og innovasjon i næringslivet. Regionalt samarbeid mellom næringsaktører står sentralt i programmet.

Stine Renate Håheim (A) [11:59:56]: Jeg registrerer at statsråden bruker ordet «målretting». Jeg tror nok landets fylkespolitikere vil kalle det noe helt annet. Jeg kan bl.a. sitere fylkesordføreren i Oppland, som i samme artikkel skriver:

«Vi opplever nå at fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler innsnevres til å legge føringer for hvordan næringsutvikling skal foregå, uten at en har kontroll over hvordan dette vil bli.»

Så registrerer jeg at statsråden sier at det har vært en liten økning. Vel, siden denne regjeringen tok over, har de regionale utviklingsmidlene som har gått til Oppland fylke, blitt redusert med en fjerdedel. Det er altså betraktelig færre midler til å skape arbeidsplasser i næringer som er viktige for fylket vårt, bl.a. i fjellregionen med turister, hytter og å få folk til oss som kan legge igjen penger og skape arbeidsplasser. Det har vært viktig for fylkespolitikere i Oppland. Så mitt spørsmål er: Hvordan har det seg at statsråden kjenner bedre til utfordringene i Oppland enn våre egne lokale folkevalgte?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:01:03]: Dette blir en veldig snever innfallsvinkel til behovet for næringsutvikling i Oppland og i andre fylker og regioner. Hvis vi ser på de regionale utviklingsmidlene, er det riktig at Oppland fylke har fått en reduksjon på 12 mill. kr i løpet av fire år – 12 mill. kr har reduksjonen vært – mens Oppland fylkeskommune tilsvarende har fått en økning i bevilningene til fylkesveier på nesten 40 mill. kr. Jeg reiser, i likhet med representanten, mye rundt, også i Oppland fylke, og det er ikke slik at det er en stor etterspørsel fra næringslivet etter regionale utviklingsmidler. Men det er en stor etterspørsel etter økte investeringer i fylkesveier og riksveier. Det satser regjeringen på.

Så er jeg enig i at de regionale utviklingsmidlene gjennom fylkeskommunen også har effekt, men det var behov for å målrette dem. Det finnes også mange eksempler på at pengene ikke har hatt den effekten som man har ønsket.

Stine Renate Håheim (A) [12:02:05]: Med respekt å melde skapes det nesten ikke arbeidsplasser under denne regjeringen. Under denne regjeringen skapes det færre arbeidsplasser totalt enn det det ble skapt under Stoltenberg II-regjeringen hvert eneste år.

I Oppland har vi vakker natur, vi har det grønne karbonet, vi har skog og jord, vi er landets største hyttefylke, vi er det nest største fylket, etter Oslo, når det gjelder kommersielle senger. Med respekt å melde: Når man sier at dette er en «snever innfallsvinkel», er det mulig man mener det i Bærum, men i Oppland er dette en kjempestor næring som vi har veldig stor tro på i framtiden. Og da er det klart det er viktig med risikovillig kapital, for det veldig mange mangler – i hvert fall i fylket vårt – er kapital til å realisere ideer som er på tegnebrettet, det er kapital til å få opp nye prosjekter.

Vi er ikke velsignet med veldig mange rike mennesker som har fått veldig store lettelser av denne regjeringen. Vi er avhengig av målrettede tiltak, og jeg har ennå ikke fått svar på hvorfor Jan Tore Sanner vet bedre enn våre egne fylkespolitikere hva som er viktig.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:03:33]: Jeg har tillit til lokaldemokratiet. Jeg mener at vi skal legge til rette for et vekstkraftig næringsliv, og det er det regjeringen gjør. Arbeidsledigheten i Oppland, arbeidsledigheten i Innlandet, er lavere i dag enn det den var ved regjeringsskiftet i 2013. Vi må tilbake til 2007–2008–2009 for å finne tilsvarende lav ledighet. Realiteten er at distriktsfylker som Oppland og Hedmark er blant de fylkene som går bra, i likhet med Nord-Norge. Vi satser på Distrikts-Norge gjennom en storstilt satsing på infrastruktur. Det er det næringslivet etterspør. Og så er jeg enig i at det også er behov for noe regionale utviklingsmidler, og Oppland fylke får om lag 70 mill. kr i regionale utviklingsmidler i 2017. Det er en liten økning fra 2016.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Odd Omland til næringsministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av næringsministeren.

Odd Omland (A) [12:04:50]: «Det offentliges innkjøp kan være en sterk motor for innovasjon. Det kjøpes inn varer og tjenester for over 450 mrd. kroner i året. Men regjeringen har ikke vært så interessert i dette innovasjonspotensialet. Stortinget måtte derfor få hensynet til innovasjon inn i loven om offentlige anskaffelser som vi behandlet i fjor. Stortinget ba også regjeringen om å vurdere en risikoavlastningsordning ved innovasjon i offentlige anskaffelser, men det har vi ikke sett noe til.

Når vil statsråden legge frem en slik sak?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:05:28]: Hvert år bruker offentlige virksomheter i underkant av 500 mrd. kr på kjøp av varer og tjenester. Det er et stort potensial for innovasjon. Gjennom å innovere i forbindelse med innkjøpsprosessene kan midlene bidra både til å gi et bedre tilbud til innbyggerne, til å øke effektiviteten i offentlig sektor og til å styrke verdiskapingen i det private næringslivet. I den omstillingen til et lavutslippssamfunn som Norge skal gjennom, er den styrkingen regjeringen har lagt opp til av kravet til klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser, også en viktig innovasjonsdriver. Det er bl.a. pekt på av ekspertutvalget for grønn konkurransekraft.

Regjeringen har i motsetning til Arbeiderpartiet også et mål om å øke innslaget av private og ideelle aktører i offentlig velferdsproduksjon. Det gjør tjenestene bedre og gir økte muligheter for innovasjonssamarbeid.

Regjeringen har derfor styrket det årlige tilskuddet til Nasjonalt program for leverandørutvikling med over 9 mill. kr. Tilskuddet har bidratt til at flere offentlige virksomheter har fått muligheten til å gjennomføre innovative offentlige anskaffelser. Regjeringen er derfor glad for samtidig å registrere et økende fokus på og forståelse for nytten av å gjennomføre innovative offentlige anskaffelser.

Med den nye loven som trådte i kraft fra nyttår, har man innført innovasjonspartnerskap. Dette er en ny innkjøpsprosedyre som gir rom for tidlig dialog med flere leverandører. Den prosedyren vil være et viktig bidrag i arbeidet med å øke innovasjonsgraden i offentlige anskaffelser.

Regjeringen ønsker en god gjennomføring av det nye anskaffelsesregelverket og å se hvordan det blir tatt i bruk av oppdragsgiverne. Et første pilotprosjekt med innovasjonspartnerskap under ordningen Forsknings- og utviklingskontrakter er igangsatt i regi av Innovasjon Norge. Vi ønsker å inkludere erfaringer fra dette pilotprosjektet i vurderingen av en eventuell ny ordning for risikoavlastning.

Næringskomiteen har i innstillingen om lov om offentlige anskaffelser støttet forslaget fra flere høringsinstanser om at det må utarbeides en ny stortingsmelding om offentlige innkjøp. Nærings- og fiskeridepartementet har startet arbeidet med meldingen, og planlagt fremleggelse er våren 2018.

Departementet vil i forbindelse med fremleggelse av denne stortingsmeldingen følge opp Stortingets anmodningsvedtak om utredning av en mulig ordning for risikoavlastning for offentlige anskaffelser.

Odd Omland (A) [12:07:50]: Jeg må minne statsråden på at det er et flertall i Stortinget som har bedt om denne vurderingen i et eget forslag. I debatten var representanten Trellevik fra Høyre mildt sagt meget negativt innstilt til en slik ordning, et syn jeg håper ikke statsråden har, selv om Høyre og Fremskrittspartiet var imot. Jeg hører at statsråden vurderer ulike tiltak før han vil ta stilling til en slik ordning, men sånn som det da ser ut, betyr det at vi ikke får noen vurdering i løpet av denne stortingsperioden, og det er meget beklagelig. For det skapes nesten ikke arbeidsplasser i privat sektor, og det offentlige er en viktig kunde for både de nye bedriftene og de etablerte. I en tid med rask teknologisk endring er det også store muligheter for innovasjon i mange deler av det offentlige. Mener statsråden at regjeringen gjør nok for å utløse innovasjonspotensialet i offentlige anskaffelser, og hva mer vil regjeringen eventuelt gjøre?

Statsråd Vidar Helgesen [12:08:58]: Det lovforslaget som regjeringen la på bordet, har styrket muligheten for innovasjon gjennom offentlige anskaffelser. Det gjelder ikke minst innenfor det grønne skiftet. En hovedanbefaling fra Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft er at for at Norge skal klare å skape arbeidsplasser og verdier i det grønne skiftet, har innovasjon gjennom offentlige anskaffelser en viktig rolle. Vi har styrket kravet til det i loven. Vi har gjeninnført klageadgangen, som Stoltenberg-regjeringen for øvrig fjernet. Den erfaringen vi nå gjør oss

med iverksettelsen av den nye loven og hvordan den praktiseres, vil være et godt utgangspunkt for å ta stilling til videre spørsmål om å stimulere innovasjon inklusiv en mulig ordning for risikoavlastning.

Odd Omland (A) [12:09:59]: Menon peker på fire barrierer for innovasjon gjennom offentlige anskaffelser: begrenset kompetanse, frykt for å gjøre feil, manglende koordinering og svak forankring i ledelse. Statsråden viste i sitt svar til nye prosedyrer, som bl.a. innovasjonspartnerskap, men en fersk undersøkelse fra Dansk Industri viser at disse barrierene er høyst reelle. Det danske regelverket åpnet for mer innovasjonsvennlige prosedyrer fra 1. januar 2016, men i 2016 var innovasjonspartnerskap bare benyttet én gang og konkurransepregede dialoger tatt i bruk 15 ganger. Jeg siterer fra Anbud365:

«Dette betyr, ifølge Dansk Industri, at offentlig sektor ennå ikke har fått forløst potensialet i det nye regelverket ...»

Det er uunødvendig for Norge å kaste bort år for å lære av danskene. En risikoavlastning kan redusere flere av disse barrierene. Hvordan vil statsråden følge opp om målet om mer innovative anskaffelser blir nådd?

Statsråd Vidar Helgesen [12:11:08]: Det første innovasjonspartnerskapet er igangsatt. Det er Innovasjon Norge som sammen med Difi – Nasjonalt program for leverandørutvikling – og Stavanger kommune har igangsatt dette. Det er i gang som en ny konkurranseform som åpner for tett samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Ellers er det riktig at det er mange barrierer for å utløse innovasjon gjennom offentlige anskaffelser. Det gjelder i Norge, og det gjelder andre steder det har vært forsøkt. De punktene som Omland drar opp, er absolutt relevante. Kompetanse er et viktig spørsmål. Derfor har vi i budsjettforliket lagt inn midler til etablering av et kompetansesenter i Difi for nettopp å styrke kompetansen rundt offentlige anskaffelser. Ledelsesforankring er et annet. Det er en av grunnene til at vi nå legger større vekt på ikke bare at man skal krysse av boksen for å ha tenkt f.eks. på klima og miljø, men at det skal være et ledelseskrav at man skal ha en strategisk tilnærming i innkjøpspraksisen i offentlige etater heller enn bare å krysse av boksene.

Spørsmål 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Tore Hagebakken til næringsministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Tore Hagebakken (A) [12:12:26]: «Leder for NCE Raufoss har uttalt at industripolitikken «mangler retning og er utydelig». Stortingsperioden går mot slutten, og Stortinget har ennå ikke fått forelagt en industrimelding.

Når kan vi forvente industrimeldingen, og kan statsråden love nye og forpliktende grep for nye og trygge arbeidsplasser i meldingen?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:12:55]: Regjeringen har en offensiv og god nærings- og industripolitikk. Det er en

målrettet politikk som skal bidra til bærekraftig verdiskaping, omstilling og tilrettelegging for lønnsomme arbeidsplasser i hele landet.

Regjeringen vil ta vare på og utvikle industriens konkurransefortrinn. For å få til det må vi ha en industri som er omstillingsdyktig, innovativ og konkurransedyktig.

Regjeringen har satsset sterkt på forskning og innovasjon, og vi legger til rette for grønn konkurransekraft. Vi har nylig lagt frem en havstrategi for å utløse vekstpotensialet i havnæringene, og det kan gi nye muligheter for norsk industri. Vi har gjennomført næringsfremmende skattelettelser som stimulerer til investeringer og innovasjon. Vi reduserer skattene i tråd med Stortingets enighet om en skattereform, og ikke minst fortsetter vi satsingen på samferdsel, vi bygger mer vei og bane, og vi satses på forenklinger for næringslivet. Vi gjør dette fordi det er mange tiltak som er nødvendige for å trygge Norge for fremtiden i den omstillingen vi er i gang med.

Regjeringen er i sluttfasen av arbeidet med industrimeldingen. Den vil bli lagt frem for Stortinget i nær fremtid og i tide til at Stortinget kan behandle meldingen i våresesjonen 2017. I arbeidet med meldingen har vi hatt bred og løpende kontakt med industrien og næringsmiljøer over hele landet, organisasjoner, forsknings- og utviklingsmiljøer og virkemiddelapparatet.

Det har vært holdt flere innspillskonferanser om bl.a. klima- og miljøutfordringer og grønt skifte, kompetanseutfordringer i industrien og fremtidsmulighetene for havnæringene. I august 2016 møtte næringsministeren industrien på Raufoss. Sentrale tema der var digitalisering, automatisering, ny teknologi og hvordan sterke industrimiljøer som industrien på Raufoss kan være en drivkraft for omstilling. Vi har allerede fulgt opp. I forbindelse med statsbudsjettet for 2017 er det etablert en ordning for nye testsentre for industrien, såkalte katapult-sentre, og vi har styrket klynge-satsingen for å forsterke innsatsen for omstilling i industrien.

Regjeringen ser frem til Stortingets behandling av industrimeldingen og til en god og konstruktiv debatt om hvordan vi på en best mulig måte kan legge til rette for en fremtidsrettet norsk industri som bidrar til lønnsomme arbeidsplasser og bærekraftig verdiskaping og grunnlag for velferden vår i hele landet.

Tore Hagebakken (A) [12:15:12]: Det må uansett være noe i regjeringas politikk som ikke fungerer når det under Stoltenberg II-regjeringa årlig ble skapt seks ganger så mange jobber i privat sektor som under Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa nå. I 2016 gikk sysselsettingen i privat sektor ned for første gang siden finanskrisen. Det skapes nesten ikke arbeidsplasser under denne regjeringa. Regjeringas gjentatte svar har vært, og er, skatteutt, men likevel ser vi at investeringsnivået er lavt. Aldri før har en mindre andel av våre investeringer funnet veien ut til bedriftene, kunne vi lese i Klassekampen den 24. februar.

For å bøte på dette har Arbeiderpartiet bl.a. tatt til orde for en lånegarantiordning for fastlandsindustrien. Hvorfor har ikke regjeringa fulgt opp dette forslaget? Og hvordan tenker regjeringa å få fart i investeringene i industrien?

Statsråd Vidar Helgesen [12:16:08]: Vi er opptatt av at det er behov for mer kapital, og det er behov for sterkere norske eiermiljøer som har mulighet til å investere i

norske arbeidsplasser, og Arbeiderpartiet er velkommen til å endre syn på formuesskatten for å få det til. Jeg kan ikke nå gå inn på hvilke konkrete tiltak vi vil fremme i industrimeldingen, men jeg kan si at hovedinnretningen er nettopp hvordan vi kan skape vekst og arbeidsplasser. Det ser ut som at Arbeiderpartiet har glemt at vi har vært gjennom et kraftig oljeprisfall, og at vi må tilpasse oss til den realiteten at vi også skal omstille Norge til et lavutslippssamfunn. Det betyr store endringer, men vi ser allerede at politikken vår virker. Til tross for reduserte investeringer i petroleumssektoren er arbeidsledigheten, ifølge Nav, redusert fra januar 2016 til januar 2017. I går kom nyheten om at Norges Banks regionale nettverk av bedrifter melder at veksten nå er sterkere enn på tre år, så det tyder på bedring.

Tore Hagebakken (A) [12:17:12]: For det første er det bra at det endelig snart skal komme en industrimelding, for det er virkelig på høy tid. Men det blir veldig mye ord fra denne regjeringa. Stoltenberg-regjeringa, derimot, la fram en omstillingsmelding som pekte på tydelige satsingsområder i 2013, men den trakk Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa. Industrien har etterlyst bedre ordninger for testing og pilotering lenge, og virkemiddelapparatet kom med et gryteklart forslag tidlig i 2015. Stortinget ba om en industrimelding samme år, men likevel har vi sett svært lite fra regjeringa. Det lyser ikke akkurat av handlekraft, for å si det mildt.

Statsråden nevnte katapultsatsingen. Jeg vet ikke i hvilken grad det går an å definere det som en satsing. I budsjettet kom det kun 50 mill. kr, men jeg spør statsråden da: Mener statsråden virkelig at dette representerer en betydelig satsing på industrien?

Statsråd Vidar Helgesen [12:18:18]: Denne regjeringa har styrket forsknings- og innovasjonsinnsatsen kraftfullt. Det gjelder innsatsen gjennom Forskningsrådet, det gjelder innsatsen gjennom Innovasjon Norge, det gjelder innsatsen gjennom Enova, det gjelder etableringen av Fornybar, som vi arbeider med, det gjelder ordninger som SkatteFUNN, osv. Det er ikke en enkelt ordning og en enkelt løsning som skal sikre Norge velferden for fremtiden når oljen og gassen ikke lenger er drivkraften i norsk økonomi. Det er behov for bred satsing. Vi har mange miljøer som nyter godt av innovasjons- og teknologisatsingene våre, og som gir oss et godt grunnlag for fremtiden. Verdens fremste havnæringer gir store muligheter for industrien. Vi har en prosess- og metallindustri som kontinuerlig har effektivisert produksjonen, og som det er god grunn for fremtidshåp for, og industrimeldingen vil demonstrere hvordan vi har en aktiv politikk for å støtte opp om dette.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Lise Christoffersen til næringsministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Lise Christoffersen (A) [12:19:35]: «Høyre-Fremskrittsparti-regjeringa snakker mye om behov for omstilling, men har få resultater å vise til. Gründerstøtte er bra, men all erfaring viser at omstilling først og fremst må drives fram av tyngre, etablerte næringsmiljøer, inkludert oljerelatert virksomhet. Vestlandet får naturligvis mye oppmerksomhet, men også mitt hjemfylke, Buskerud, har en svært oljerelatert industri. Kongsberg Gruppen har tatt initiativ til etablering av et toppindusstrisenter.

Vil statsråden bidra til snarlig realisering av et slikt senter på Kongsberg?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:20:12]: Toppindusstrisenteret har satt digital omstilling på dagsordenen og har mobilisert et stort engasjement i næringslivet. Næringsministeren har fulgt arbeidet med toppindusstrisenteret tett, vi har etterspurt informasjon, og Nærings- og fiskeridepartementet har bidratt med 800 000 kr i finansiering av forprosjektet. Aktørene bak initiativet har nå lagt frem et spennende prospekt og er i gang med arbeidet med konkretisering og finansiering.

Regjeringen er bedt om å komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2017 med vurdering av etablering av et toppindusstrisenter. Som grunnlag for vurderingen ser vi nå nærmere på hvilke behov det planlagte senteret skal dekke, hvilke tjenester som skal tilbys, og hva statens eventuelle rolle skal være. Det er viktig at man samarbeider bredt og trekker på de ressursene og den kompetansen som allerede finnes.

Det er riktig at mye omstilling drives fram av tyngre, etablerte næringsmiljøer, inkludert oljerelatert virksomhet. Jeg mener at den utviklingen vi ser, med økende automatisering, innebærer nye muligheter for norsk industri, spesielt dersom det legges opp til et godt samarbeid mellom de store lokomotivene, de gode fagmiljøene og de mange små aktørene, på tvers av tradisjonelle bransjer og næringer.

Derfor er jeg glad for at så mange av de store, ledende selskapene med norsk forankring har gått sammen om dette initiativet for å skape en strategisk arena der norsk industri samles, der kompetanse på mulighetene som ligger i den økende digitaliseringen, kan videreutvikles og deles. Jeg tror at et norsk toppindusstrisenter, eller Digital Norway, som det nå kalles, kan bidra til å utløse nye spennende industrielle muligheter fremover.

Jeg vil understreke at dette er et næringslivsdrevet initiativ, og næringslivet skal være i førersetet. Jeg er innstilt på at staten også skal delta, og vi har nå en dialog med Digital Norway om dette. På hvilken måte staten eventuelt skal bidra videre, vil vi komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett, slik Stortinget har bedt næringsministeren om. Digital Norway er ikke selv ferdig med sitt forprosjekt.

For ordens skyld vil jeg legge til, ettersom det tas opp i spørsmålet, at staten ikke har blitt forelagt noe spørsmål om lokalisering, og det er derfor heller ikke noe som staten har tatt stilling til.

Lise Christoffersen (A) [12:22:32]: Jeg takker for svaret. Da blir det kanskje julaften for Kongsberg i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men la meg vri spørsmålet litt annerledes: Første Lindorff-analyse i 2017 gir grunn til uro. Få nye arbeidsplasser skapes i næringslivet, og lite tyder på at 2017 vil bli annerledes. Kongsberg-

miljøet står for en betydelig andel av verdiskapingen i Buskerud, men mange arbeidsplasser er tapt.

Høyre-Fremskrittsparti-regjeringa sa nei til status som Global Centre of Expertise fordi Kongsberg-klyngen er bransjeoverskridende. Det må være tidenes skivebom og viser at regjeringa bare snakker om omstilling, men mangler elementær forståelse av hva det handler om. Nedsalg i Kongsberg Gruppen viser det samme. Nå satte Stortinget det på vent, så neste spørsmål blir: Har Høyre-Fremskrittsparti-regjeringa etter eierskapsmeldinga, populært kalt salgsmeldinga, gjort seg noen nye tanker om hvordan det statlige eierskapet i Kongsberg Gruppen kan brukes aktivt til omstilling og nye arbeidsplasser?

Statsråd Vidar Helgesen [12:23:35]: Eierskapsmeldinga la et godt grunnlag for forvaltningen av det statlige eierskapet, og med utgangspunkt i Stortingets behandling av den følger vi opp den meldinga – et eierskap som er profesjonelt og ryddig.

Det som er kjernen i spørsmålet her, er hvordan vi skal benytte den digitale omstillingen til å skape kompetanseutvikling, arbeidsplasser og vekst i Norge, inkludert i Kongsberg. Vi ser positivt på det initiativet som er kommet om Digital Norway. Vi kommer også til å omtale digital omstilling som en del av industrimeldinga. Der kommer vi også til å fortelle hvordan vi mener nærings- og innovasjonspolitikken bør innrettes, nettopp for å møte de utviklingstrekkene vi ser innenfor det digitale feltet, hvor Kongsberg er et veldig viktig miljø for Norge.

Lise Christoffersen (A) [12:24:37]: Som representanten Tore Hagebakken også var innom: Høyre-Fremskrittsparti-regjeringa trakk vår offensive næringsmelding med fokus på spesielle behov i ulike næringer, mot innstendige råd fra næringslivet selv. I stedet valgte man å framheve næringsnøytralitet som mantra og såkalte omsillingsfremmende skatteutt. Nå viser nye tall fra Finansdepartementet at de 1 600 personene med 100 mill. kr eller mer i formue har fått over en halv million kroner i lettelser i året. Så viser Lindorff-rapporten – som jeg sa – at det ikke har gitt seg utslag i investeringer i næringslivet, med flere arbeidsplasser som resultat. Det har heller ikke Høyre-Fremskrittsparti-regjeringa selv klart å påvise. I stedet påstås det at Arbeiderpartiet undervurderer situasjonen i økonomien. Jeg vil returnere den påstanden og si at det kanskje er regjeringa som gjør det.

Men helt til slutt: Kunne statsråden tenke seg å reflektere litt over om en kunne fått en bedre og raskere uttelling for de 25 mrd. kronene i skatteutt ved å investere noen av dem i et toppindusstrisenter knyttet til high tech-miljøet på Kongsberg?

Statsråd Vidar Helgesen [12:25:50]: Vi kommer tilbake til spørsmålet om toppindusstrisenter i revidert nasjonalbudsjett. Det er det Stortinget har bedt om, og det er det næringsministeren arbeider på grunnlag av.

Vi arbeider med generelle tiltak, som er viktig for å skape mer investeringslyst i Norge. Også Arbeiderpartiet har vært med på en skattereform som har det som en kjerne-målsetting, og det må jo bety at man ser at f.eks. selskapskatten har en betydning for muligheten til investeringer i lønnsomme arbeidsplasser i Norge. For øvrig er det vel også slik at næringsnøytralitet sist ble tatt i bruk av en

norsk regjering da Karl Eirik Schjøtt-Pedersen var finansminister, så det er ikke noe bærende prinsipp for denne regjeringen. Vi har også lagt frem strategier og tiltak rettet inn mot enkelte sektorer med muligheter for Norge, senest ikke minst havstrategien, som regjeringen la frem nylig.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingrid Heggø til næringsministeren, vil også bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Ingrid Heggø (A) [12:27:00]: «Reiselivet går godt, men næringa etterlyser politikk. I Dagsavisen kunne vi lese at reiselivsdirektøren i Virke reagerte med «djup skuffelse» på nyheita om at reiselivsmeldinga nok ein gong var forseinka.

Når kjem meldinga, og korleis vil Høgre–Framstegsparti-regjeringa leggje til rette for at reiselivsveksten også gir nye heilårs arbeidsplassar i heile landet?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:27:30]: Det er helt riktig som representanten Heggø sier, at det går godt i norsk reiseliv. Fjoråret ble nok et rekordår når det gjelder antall besøkende, etter en sterk vekst også i 2015. Etterspørselen etter norske reiselivsprodukter øker i både vinter- og sommersesongen.

Reiselivsnæringa har arbeidet målrettet for å fremme produktutvikling, samarbeid og kompetanseheving i næringa. Det har gitt gode resultater.

Regjeringa leggjer til rette for økt verdiskaping i reiselivsnæringa først og fremst gjennom å etablere gode rammebetingelser for å drive næringsvirksomhet. Regjeringa vil fortsette arbeidet med å redusere skattene i tråd med Stortingets enighet om en skattereform. Det bidrar til å lette skattetrykket i mange norske bedrifter og frigjør kapital til investeringar, innovasjon og produktutvikling.

Fjerning av arveavgiften har bl.a. bidratt til å lette generasjonsskifter i familieeide bedrifter, noe som er viktig for mange reiselivsaktører. At vi har senket satsen i formuesskatten, økt bunnfradraget og innført jevnere verdsetting, kommer også reiselivsbedrifter til gode.

Regjeringa fortsetter sin store satsing på samferdsel og bygger mer vei og bane. Vi arbeider for å gjøre hele Norge lett tilgjengelig for både norske og utenlandske turister.

At stadig mer av det offentlige kommunikasjon med næringslivet skjer via digitale kanalar, gjør hverdagen enklere for de mange små og mellomstore bedriftene i reiselivsnæringa.

Samtidig har reiselivsnæringa noen utfordringar som gjør at vi har målrettede tiltak for denne næringa. Gjennom Innovasjon Norge bidrar vi i 2017 med 231,5 mill. kr til reiselivsformål. Vi gir også egne midlar til forskning innanfor reiseliv.

Regjeringa vil legge frem en stortingsmelding om regjeringens politikk for reiselivsnæringa i god tid før påske, slik at Stortinget kan behandle meldinga i løpet av vårsesjonen 2017. I meldinga vil vi redegjøre nærmere for regjeringens samlede politikk for reiselivsnæringa. Meldinga vil også beskrive den seneste tids utvikling i

reiselivet og skissere muligheter og utfordringar som næringa står overfor.

Ingrid Heggø (A) [12:29:34]: «Gode rammebetingelser», sa statsråden. Eitt av tre hotell går med tap, det gløynde han å ta med. Statsråden tok heller ikkje med at reiselivsnæringa over natta fekk flyseteavgift og auka momssatsar, så eg trur neppe næringa sjølv skriv under på at det er føreseielege og gode rammevilkår Høgre–Framstegsparti-regjeringa har gjeve dei. Det har vore vekst i næringa trass i regjeringa sin politikk, ikkje på grunn av regjeringa sin politikk. Tenk for eit løft reiselivsnæringa faktisk kunne fått, med ei regjering som òg vil skapa arbeidsplassar innanfor det private, ei arbeidspartiregjering som gjer ord til handling! Breibandssatsing er fråverande i regjeringa si satsing. Eg spør difor på nytt: Korleis vil de koma med tiltak, og kva tiltak vil de koma med for å skapa heilårs arbeidsplassar i reiselivsnæringa?

Statsråd Vidar Helgesen [12:30:37]: Nå skal ikke jeg foregripe stortingsmeldinga, den kommer som sagt snart. Det har tatt en del tid å arbeide den frem, og det skyldes at reiselivsnæringa er en sammensatt næring. Den berøres av mange departementers arbeid og virkemidler på tvers av mange departementers ansvarsområder. Det gjør også at et flertall av departementene har deltatt i utforminga av meldinga, og det betyr at vi har lagt grunnlaget for en offensiv melding, som virkelig vil adressere behovene i næringa og bygge på de suksessene som allerede er der, for å gjøre reiselivsnæringa enda større og sterkere. Men hvilke konkrete tiltak som kommer i meldinga, vil komme når meldinga kommer.

Ingrid Heggø (A) [12:31:28]: Gode rammevilkår – eg har alt nemnt dette med flyseteavgift, auka momssatsar over natta og i tillegg kutt i marknadsføringsmidlane og manglande breibandssatsing frå regjeringa si side. Breibandssatsing er faktisk avgjerande viktig for at hotellnæringa skal veksa. Regjeringa Stoltenberg auka marknadsføringsmidlane våre frå 100 mill. kr til 270 mill. kr. No ser eg òg at det er forslag frå Høgre i bl.a. Sogn og Fjordane og Buskerud om at Høgre bør begynna å føra arbeidspartipolitikk innanfor reiselivssatsinga, og det er sett fram forslag til landsmøtet i Høgre om nettopp auka marknadsføringsmidlar. Vil statsråden støtta dette forslaget på Høgre sitt landsmøte, slik at vi kan få vekst og arbeidsplassar i heile landet òg innanfor denne viktige næringa?

Statsråd Vidar Helgesen [12:32:28]: Hva næringsministeren vil støtte som delegat på Høyres landsmøte, skal ikke hennes stedfortreder her i dag ha noen synspunkter på. Men at næringsministeren – og hennes kollega klima- og miljøministeren – er veldig opptatt av reiselivet og en bærekraftig reiselivsnæring som vil gi gode rammevilkår, det skal det ikke være noen tvil om. Jeg reserverer meg mot at det fremstilles som at fylkespartier i Høyre foreslår og fremmer arbeidspartipolitikk. Hvis Arbeiderpartiet vil gjøre vår skattepolitikk, som er gunstig for næringslivet og for reiselivet, også til sin, er man velkommen til det, men vår politikk legger opp til både gode rammebetingelser for dem som driver små, mellomstore og større bedrifter innanfor reiselivet, og konkrete, mål-

rettede tiltak, som vi kommer tilbake til i reiselivsmeldingen

Spørsmål 9

Rasmus Hansson (MDG) [12:33:38]: Spørsmålet til klima- og miljøministeren lyder:

«Rema 1000 nekter å selge Freias påskeegg i år fordi Mondelez, Freias eier, ikke fjerner palmeoljen fra produktet. I Innst. 294 S (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold, avgitt 19. mai 2016, sier energi- og miljøkomiteen at det er viktig at det i forskriftene «stilles krav til at offentlige innkjøp ikke skal bidra til avskoging av regnskog». En rekke varer kan ødelegge regnskogen, som palmeolje, soya, papir og møbler.

Hva har regjeringen gjort for at offentlige innkjøp skal utelukke palmeolje og andre varer som ødelegger regnskog?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:34:29]: Det aller meste av råvarer som kan knyttes til avskoging, importeres fra EU, og det gjøres av et fåtall bedrifter innen mat, fôr, kosmetikk, rengjøringsmidler m.m.

Norsk matindustri har forpliktet seg til å sørge for at all palmeolje som importeres til Norge, er miljøsertifisert og sporbar innen 2018. All soya som importeres til Norge for bruk i fôr, er miljøsertifisert. Miljøaspektene ved kakao og kakaoprodukter som importeres til Norge, er ivarettatt gjennom sertifiseringsordninger for mer bærekraftig produksjon. Når det gjelder papir, tre og møbler, omfattes det av EUs tømmerforordning og EUs samarbeid med produsentland for lovlig produksjon og eksport av tømmer til EU.

Palmeolje, soya og kakao i importerte ferdigprodukter er vanskeligere å få oversikt over, noe som understreker betydningen av samarbeid med de viktigste importlandene i det europeiske markedet. Regjeringen har derfor sluttet Norge til de såkalte Amsterdam-erklæringene om avskogingsfrie forsyningskjeder, nettopp for å få til slikt samarbeid. I tillegg samarbeider vi med viktige produsentland gjennom regjeringens klima- og skoginitiativ.

Det nye regelverket for offentlige anskaffelser, som trådte i kraft fra nyttår, legger større vekt på miljø i offentlige anskaffelser og legger vekt på at offentlige innkjøpere skal ha en strategisk tilnærming, en grønn plan, for sine offentlige innkjøp. Det betyr at det nå er lettere for offentlige innkjøpere å unngå produkter som kan knyttes til avskoging, f.eks. gjennom å kreve at produkter eller tjenester man kjøper, tilfredsstillers særskilte merke- eller sertifiseringsordninger.

Slike ordninger gir per i dag ikke nødvendigvis fullgod garanti for avskogingsfri produksjon eller forsyningskjeder. Standardene er imidlertid under kontinuerlig utvikling, ikke minst fordi mange selskaper har tatt på seg forpliktelser om å fjerne avskoging fra sine forsyningskjeder innen 2020. Det understreker igjen betydningen av et bredt internasjonalt samarbeid for å heve miljøstandarder.

Norge tok i 2014 initiativ til New York-erklæringen om skog. Et stort antall urfolk, private selskaper og myndigheter forpliktet seg der til å halvere avskogingen i tropiske land innen 2020 og stanse all avskoging innen 2030. FNs

bærekraftsmål omfatter tilsvarende formuleringer.

Det er i norsk interesse at EU generelt og de enkelte europeiske land engasjerer seg sterkere i tiltak for reduserte klimagassutslipp fra skog og arealbruk i utviklingsland. Amsterdam-erklæringene utgjør et særlig viktig skritt i så måte. De fokuserer på bærekraftige forsyningskjeder for palmeolje til det europeiske markedet innen 2020 og å fjerne avskoging fra forsyningskjedene for andre råvarer som kan knyttes til avskoging, som soya og kakao. Fondet for avskogingsfritt landbruk, som regjeringen lanserte i Davos tidligere i år, kan bidra til å redusere risikoen for selskaper og myndigheter i utviklingsland som ønsker å legge om til mer bærekraftig produksjon.

Det er altså summen av tiltak fra privat sektors side, offentlig innkjøpspolitikk og internasjonalt samarbeid for å heve miljøstandarder som skal til for å fjerne avskoging fra produktene.

Rasmus Hansson (MDG) [12:37:34]: Takk for et grundig svar med mange tiltak, som bekrefter at statsråden tar dette spørsmålet alvorlig. Det er oppmuntrende.

Statsråden brukte litt tid på problemstillingen sporing av råvarer. Det er altså enighet om at det å kunne spore råvarer tilbake til opprinnelsesstedet er en forutsetning for å kunne vurdere bærekraft. Nå er det sånn i praksis at forsyningskjedene ofte ikke legger til rette for det. For eksempel er det sånn at det såkalte «book and claim»-systemet for palmeolje, som er en av underkategoriene i sertifiseringssystemet Roundtable on Sustainable Palm Oil, RSPO, mangler slik sporbarhet. Det samme gjelder til dels også storfekjøtt og tømmer.

Mener statsråden at det er tilstrekkelig ivarettatt i regelverket for offentlige innkjøp at man sikrer sporbarhet av innkjøpte varer og produkter?

Statsråd Vidar Helgesen [12:38:41]: Det er helt riktig at arbeidet med å utvikle sporbarhet og systemer for det ikke er i havn. Det trengs mer innsats, og det trengs mer internasjonalt samarbeid. Ikke minst innenfor rammen av den internasjonale skogsatsingen vår er vi opptatt av dialog mellom myndigheter på nasjonalt plan, regionalt plan og lokalt plan og næringslivsaktører for å styrke innsatsen her.

Når det så gjelder regelverket for offentlige innkjøp, kan vel ikke det i seg selv sikre at sporbarheten blir bedre, men det viktige er at loven og forskriftene er utformet slik at det blir mulig å velge bort produkter knyttet til avskoging og favorisere produkter som er sertifisert i henhold til merkeordningene, som blir stadig strengere, selv om de ikke er perfekte ennå.

Rasmus Hansson (MDG) [12:39:38]: Den 9. juni 2016, altså en stund etter stortingsvedtaket, skrev Dagbladet at

«Norge, som første land i verden, skal forplikte seg til null-forbruk av varer som knyttes til ødelegging av regnskog».

The Huffington Post skrev: Banebrytende for å redde regnskogen, da FNs klimapanel annonserte Norges forpliktelser, og The Independent kalte denne lovendringen «a game-changer».

Regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft anbefalte nylig at offentlig «innkjøpsmakt må brukes til å

akselerere det grønne skiftet». Og ifølge anskaffelsesloven «skal» offentlige innkjøp bidra til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme grønne løsninger. Men det finnes i dag ingen oversikt over i hvilket omfang det stilles miljøkrav til de 500 mrd. kr som det årlig kjøpes inn for i det offentlige.

Hvordan vil regjeringen måle og rapportere at offentlige innkjøp bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger?

Statsråd Vidar Helgesen [12:40:48]: Jeg tror at den lovendringen som nettopp trådte i kraft 1. januar, legger grunnlaget for en mye mer aktiv offentlig politikk for å bruke offentlig innkjøpsmakt til å stimulere grønnere løsninger.

Det grepet vi gjorde der, var ikke bare å kreve at klima og miljø skal være tenkt på i det enkelte offentlige innkjøpet, men vi forutsetter at den enkelte offentlige innkjøper skal ha en plan, skal ha en gjennomtenkt helhetlig strategi for hvordan innkjøpene skal bidra til klima- og miljøeffekt.

Og så gjorde vi noe annet viktig, vi gjeninnførte klageadgangen i offentlige anskaffelser, som ble fjernet av den forrige regjeringen. Det styrker anskaffelsesregelverket også for klima og miljø. Og jeg tror at det er mange nok aktører som er opptatt av dette til at det vil bli synlighet og vil bli debatt dersom dette ikke lykkes, heller enn at vi skulle etablere noen nye offentlige målesystemer for dette.

Spørsmål 10

Terje Aasland (A) [12:42:11]: «Stortinget har lagt opp til en rask økning i andelen biodrivstoff i den norske bilparken. Satsing på biodrivstoff kan gi mange nye arbeidsplasser her i landet. Men det krever langsiktige, forutsigbare rammevilkår og en klar satsing på produksjon av biodrivstoff i Norge. I Klassekampen 1. mars kan vi lese at «industrien har ingen planer om å trappe opp produksjonen».

Hvorfor lykkes ikke regjeringen med å legge til rette for nye arbeidsplasser innenfor produksjon av biodrivstoff i Norge?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:42:47]: Biodrivstoff er viktig for å redusere utslippene fra transportsektoren på kort sikt. På lengre sikt vil elektrifisering være løsningen for personbilsegmentet. Biodrivstoff vil imidlertid være nødvendig innenfor andre transportsegmenter, som tungtransport, luftfart og skipsfart, noe lenger.

En annen bakgrunn for å fremme biodrivstoff til vei-transporten er forpliktelser vi har etter EØS-retten, gjennom fornybardirektivet og drivstoffkvalitetsdirektivet. Norge ligger an til å overoppfylle kravene i disse direktivene, særlig som følge av elektrifisering, men også gjennom bruk av biodrivstoff.

Jeg synes det er to ting som er særlig viktig gjennom den satsingen vi nå har på biodrivstoff. Det ene er at vi sikrer at vi tar i bruk biodrivstoff med reell klimaeffekt, både nasjonalt og globalt. Det andre er at satsingen sikrer norsk næringslivsutvikling og grønn konkurransekraft.

Omsetningskravet for biodrivstoff ble innført i 2009 og

har blitt gradvis opptrappet siden, men opptrappingen har hittil vært preget av uforutsigbarhet og kortsiktighet. Vi gjennomførte en høringsrunde i fjor sommer i forbindelse med økningen av omsetningskravet til 7 pst., som tok til å gjelde 1. januar i år. Et av de viktigste innspillene fra bransjen var at biodrivstoffpolitikken må bli mer forutsigbar.

Jeg har full forståelse for at næringslivet vegrer seg for å investere milliarder av kroner i en næring der rammebetingelsene endres fra år til år. Dette har vi nå tatt initiativ til å gjøre noe med gjennom at vi tar sikte på å forskriftsfeste nivået på omsetningskravet frem til 2020 allerede i dag. Slik sikrer vi forutsigbarhet for næringslivet, og vi gir rom for satsing – noe som ikke har vært tilfellet tidligere, dette ifølge bransjen selv.

Gjennom den ambisiøse opptrappingsplanen gir vi bransjen et klart og tydelig signal om at det satses på biodrivstoff i Norge. Det er imidlertid kort tid siden planen ble vedtatt, og forskriftsendringen er ikke kommet på plass ennå. Det er derfor naturlig at det per i dag ikke foreligger konkrete planer om investeringer fra bransjen.

Regjeringens budsjettforslag for 2017 inkluderer et kapittel om forsyningssituasjonen for biodrivstoff. Her fremgår det at det ikke foreligger konkrete investeringsplaner som vil gi betydelige mengder norsk produksjon av biodrivstoff innen 2020. Men det foreligger planer som kan forventes realisert først og fremst etter 2020.

Opptrappingen vi snakker om frem mot 2020, er relativt betydelig, og jeg mener det derfor er viktig å utarbeide et godt beslutningsgrunnlag for videre politikktutforming. Det er mange ulike hensyn som må tas når det gjelder biodrivstoff, og derfor gjennomfører Miljødirektoratet nå en konsekvensutredning av opptrappingen, og forskriften skal på høring når den er klar.

Jeg mener at den satsingen vi nå legger opp til på biodrivstoff i transportsektoren, gir bedre og mer forutsigbare vilkår for utvikling av norsk næringsliv, grønne arbeidsplasser og norsk grønn konkurransekraft.

Terje Aasland (A) [12:45:47]: Takk for svaret.

Jeg deler statsrådets oppfatning om at det er krevende å gå inn med store, tunge investeringer i biodrivstoffsatsing og -produksjon i Norge, ikke minst når en leser dagens Aftenposten, hvor statsråden selv uttaler at det ikke er sikkert at biodrivstoffsatsingen gjennomføres. Det er helt opplagt en stor problemstilling for dem som skal investere. Det er ikke første gang en opplever at det blir usikkerhet om budsjettforslag som har kommet til i sene budsjettforhandlinger, og som har vært med på kanskje å løse en floke der og da, men som viser seg i ettertid å være mer krevende.

Men med dagens signaler fra statsråden i Aftenposten, hvor en kan lese det dit hen at biodrivstoffsatsingen nå settes på vent, er det betimelig å spørre statsråden om han fortsatt står ved at et innblandingskrav på 20 pst. skal gjelde for 2020.

Statsråd Vidar Helgesen [12:46:47]: Jeg takker for spørsmålet, også fordi det gir meg anledning til å klargjøre, andre steder enn på Twitter, at overskriften i dagens aviser var misvisende, og hvis man leser det jeg faktisk har sagt, er det ikke dekning for overskriftene i flere norske aviser. Det som er tilfellet, er at vi har et vedtak i Stortinget om en opptrappingsplan. Grunnlaget for den planen

kvalitetssikres nå, som seg hør og bør, i Miljødirektoratet. Vi har vedtatt at opptrappingsplanen skal forskriftsfestes, og den forskriften skal ut på høring. I en sårn høringsprosess er det rett og rimelig at de som høres, bl.a. om det vedtaket selv sier, om markedsutvikling, tilgang på biodrivstoff og prisscenarioer, må tas hensyn til. Det utelukker ikke at det kan gjøres justeringer og tilpassinger i forhold til hva som ligger i forslaget til opptrappingsplan. Men der er vi ikke ennå, dette skal ut på høring. Men ambisjonen om 20 pst. i 2020 ligger der.

Terje Aasland (A) [12:47:53]: Jeg tror ikke en blir tryggere på å investere etter å ha hørt svaret fra statsråden nå. Men for Arbeiderpartiets del hadde vi opprinnelig en noe slakere innblanding og innfasing av biodrivstoff. Vi hadde ambisjon om 10 pst. i 2020, men vi hadde litt tøffere krav for 2025, nemlig 25 pst. og en kontrollstasjon i 2022, nettopp for å underbygge norske investeringer og tiltreke seg kapital for at vi skal kunne ta ut biomasse, som f.eks. kvister, hogstavfall osv., som er nyttig og viktig i bærekraftig biodrivstoffproduksjonssammenheng, samtidig som økt volum vil redusere prisen.

Jeg tillater meg å spørre igjen, for å prøve å få tvilen unna. Jeg går ut fra at en da står ved kravet om 20 pst. innblanding i 2020. Men hva vil statsråden gjøre nå for å legge til rette for at norsk produksjon av bærekraftig biodrivstoff blir mer attraktiv for kapital som vil investere i nettopp bærekraftig biodrivstoffproduksjon? Og da må alle utydelige signaler bort, hvis ikke vil hver krone forsvinne vekk fra denne typen investeringer.

Statsråd Vidar Helgesen [12:49:03]: Det første og det viktigste jeg vil gjøre så snart vi har fått kvalitetssikringen fra Miljødirektoratet og utarbeidet forskriften til opptrappingsplanen, er å be aktørene selv komme med sine synspunkter på hva de mener skal til, og hva de mener er realistisk når det gjelder pris, tilgang og scenarioer for norsk produksjon. Det er viktig, og jeg mener at det må være betryggende for bransjen at de vet at de skal bli hørt, at de vet at deres synspunkter vil bli lyttet til. Det er en del av det å skape forutsigbarhet, at man bidrar til at alle skal med, som enkelte ynder å formulere det.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 24.

Spørsmål 24

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Rune Henriksen til ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende.

Per Rune Henriksen (A) [12:50:01]: «Viktige rammevilkår for norsk industri legges i EU. I år vil det bli fattet en rekke beslutninger i EU som vil være med på å avgjøre fremtiden for norsk kraftintensiv industri. Tusenvis av industriarbeidsplasser i Hordaland er avhengige av gode og forutsigbare rammevilkår.

Kan statsråden redegjøre for hvordan regjeringen jobber inn mot EU for å sikre interessene til norsk industri?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:50:27]: Representanten Henriksen har helt rett i at EUs regelverk er viktig for rammevilkårene for norsk industri. For kraftintensiv industri er det særlig det europeiske kvotesystemet som er av stor betydning.

Kvotesystemet er sentralt i arbeidet med å omstille Europa i retning av lavutslippssamfunnet. Jeg vil gjerne få understreket betydningen av at Norge inngår som en integrert del av dette systemet. Kvotesystemet sikrer like konkurransevilkår innad i Europa samtidig som det tas hensyn til risikoen for at europeiske virksomheter flyttes til land med svakere klimapolitikk – såkalt karbonlekkasje. Risikoen for karbonlekkasje motvirkes både gjennom en betydelig vederlagsfri tildeling av klimakvoter og ved at det åpnes for at land kan kompensere virksomheter for økt kraftpris som skyldes effekten av kvotesystemet.

Arbeidet med å revidere kvotesystemet for perioden etter 2020 er nå i de avsluttende fasene. Regjeringen har fulgt dette regelverksutviklingsarbeidet nøye. Vi deltar aktivt i relevante fora – det gjelder i ekspertmøter under kommisjonens arbeid, det gjelder i bilaterale møter på politisk nivå med personer som er sentrale i regelverksutviklingen på EU-siden, det gjelder gjennom skriftlige innspill både til EU-kommisjonen og til Rådet, og ikke minst gjelder det den norske deltakelsen i Green Growth Group, som er sammenslutningen av de mest ambisiøse landene i europeisk klimapolitikk. Det at vi fra regjeringens side har jobbet Norge inn der, har gitt oss en ekstra anledning til å påvirke sammen med de ambisiøse EU-medlemslandene. I midten av februar sendte vi også et brev til EU-landene spesielt om CO₂-kompensasjonsordningen, og regjeringen har anmodet EU-kommisjonen om å vurdere om nikkellansjen burde vært inkludert på listen over støtteberettigete sektorer i inneværende støtteperiode. Jeg vil også si at våren 2015 avgjorde Klima- og miljødepartementet klagesaker om CO₂-kompensasjon i industriens favør. Så dette er et område som opptar oss, og som vi følger tett.

Vårt hovedanliggende er et velfungerende kvotesystem. Det vi har gjort fra norsk side, er å gi støtte til tiltak for å øke effekten av kvotesystemet, bl.a. gjennom et høyere og mer stabilt prissignal. Samtidig har vi fremhevet at industrien har behov for forutsigbarhet. Når det gjelder tiltak for å motvirke karbonlekkasje, f.eks. tildeling av vederlagsfrie kvoter og kompensasjon for økt kraftpris, har vi påpekt at virkemidler for å redusere risikoen for karbonlekkasje er viktig, men at den støtten må kanaliseres til de virksomhetene som trenger det mest. Vi mener at kraftintensiv industri som selger eksportprodukter, er en slik sektor, og vi har fremhevet den sektoren særskilt. Når det gjelder CO₂-kompensasjon, har regjeringen spilt inn at ordningen etter 2020 må gi et nasjonalt handlingsrom hva gjelder adgangen til å gi kompensasjon.

Per Rune Henriksen (A) [12:53:27]: Takk for svaret.

Det som gjør at Arbeiderpartiet er opptatt av dette, er at det er en viktig sak for norsk industri, når man tenker på CO₂-kompensasjonsordningen. Det er også sårn at utviklingen i prosessen nå har resultert i at EU-parlamentet har gått inn for en ordning hvor man gradvis skal redusere den muligheten man har for å gi CO₂-kompensasjon. Det som er mitt spørsmål, dreier seg i stor grad om hva den norske regjeringen har signalisert gjennom sine kanaler, både til parlamentet og til andre deler av apparatet i EU om den

norske posisjonen. Støtter den norske regjeringen kommisjonens utgangspunkt, som går på at vi skal videreføre den ordningen som er i dag, eller støtter man EU-parlamentets ordning, som går på at man gradvis skal redusere ordningen med CO₂-kompensasjon?

Statsråd Vidar Helgesen [12:54:37]: Den diskusjonen som har vært i parlamentet, har dreid seg delvis om gradvis reduksjon i tillatt støttenivå og delvis om man skal etablere en slags europeisk sentralisert ordning for CO₂-kompensasjon. Det siste har vi vært tydelige på at vi ikke ser som ønskelig, vi mener at det må være et nasjonalt handlingsrom her. Når det gjelder dette med gradvis reduksjon i tillatt støttenivå, er ikke det noe nytt. Det følger av EU-kommisjonens retningslinjer. Det er implementert i den norske ordningen som ble vedtatt av Arbeiderpartiet, da Arbeiderpartiet satt i regjering i 2013, så banen med gradvis reduksjon i tillatt støttenivå ligger i dagens system, og en eventuell videreføring av den vil være en videreføring av dagens regelverk. Men det er ikke hovedtema nå, for dette er noe som vil bli avklart i regelverk under vedtaket om kvotesystemet. Vi har nå vært opptatt av det som nå står på agendaen i parlamentet og Rådet.

Per Rune Henriksen (A) [12:55:43]: Dette er en sak som vekker stor bekymring både i industrien og i fagbevegelsen rundt i hele Europa – IndustriALL – som den europeiske fagbevegelsen har her engasjert seg i. NHO har bedt Arbeiderpartiet og Høyre om å engasjere seg i denne saken. Jeg tolker svaret fra klima- og miljøministeren som at Norge ikke har tatt stilling til det som er forskjellen mellom kommisjonens forslag, og det som nå foreligger fra EU-parlamentet inn i de videre diskusjonene i EU-systemet. Men jeg vil jo på det sterkeste oppfordre klima- og miljøministeren til å ta det standpunktet som kommisjonen har tatt, og argumentere for at det er en god ordning for den norske industrien ut ifra de signalene som vi har fått fra industrien. Kan klima- og miljøministeren være enig i det?

Statsråd Vidar Helgesen [12:56:51]: Når det gjelder spørsmålet om nedtrapping, er jeg ikke kjent med at kommisjonen har uttalt seg om dette spørsmålet ennå. Det er ikke utenkelig at kommisjonen vil kunne mene at man skal ha en videre nedtrapping, men parlamentet har altså vært inne på dette. Rådet har ennå heller ikke sagt noe eksplisitt om fortsatt nedtrapping etter 2020. Det skyldes rett og slett at dette er ikke et tema man trenger å ta stilling til nå. Vi har nå vært mest opptatt av å sikre nasjonalt handlingsrom for videreføring av nasjonale CO₂-kompensasjonsordninger, og der har vi godt håp om at vi vil nå frem. Der står vi sammen med flere toneangivende EU-land.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 11.

Spørsmål 11

Sonja Mandt (A) [12:57:53]: «Nav-tallene som viser at økningen av kontantstøtten har ført til at flere kvinner,

og særlig kvinner med innvandrerbakgrunn, velger kontantstøtte i stedet for å jobbe, har fått flere til å revurdere ordningen. Regjeringen skulle egentlig levert en likestillingsvurdering av statsbudsjettet i sin helhet i høst, men gjorde ikke som Stortinget hadde anmodet om.

Dersom statsråden i lys av de nye Nav-tallene skulle gitt en likestillingsvurdering av kontantstøtten, hvordan ville den sett ut?»

Statsråd Solveig Horne [12:58:21]: Kontantstøtten gir barnefamilieene frihet til å velge den omsorgsløsningen de mener er best for sine barn, og vi vet at barn og familier er forskjellige og har ulike behov og ønsker. Valgfriheten for småbarnsfamilier er viktig for regjeringen.

Barnefamilieutvalget, ledet av Anne Lise Ellingsæter, la fram sin rapport på mandag. De har gått gjennom det offentlige tjenestetilbudet og overføringsordningene til familier med barn under 18 år, og de foreslår å avvikle kontantstøtteordningen. Utvalget har levert en omfattende utredning som vi nå skal gå grundig gjennom, og jeg tar med meg de forslagene videre. I tillegg vet vi at Brochmann II-utvalget har sett på innvandringens konsekvenser og foreslått å fase ut kontantstøtteordningen.

Regjeringen er opptatt av at både menn og kvinner skal delta i arbeidslivet, og at kvinner skal ha de samme mulighetene som menn på arbeidsmarkedet. Vi vet at kontantstøtten har vist seg å gi enkelte utfordringer, særlig for innvandrerkvinner yrkesdeltakelse, og kontantstøtteordningen gjør det lettere å være hjemme med barn framfor å ha dem i barnehage og selv gå ut i arbeid.

Dette er et valg som foreldrene bør få ta, men barnehagen er en spesielt viktig arena for norskopplæring og integrering. Bruken av kontantstøtte varierer mellom ulike grupper og familier. Familier med innvandrerbakgrunn har en høyere andel mottakere enn befolkningen sett under ett. Tall fra SSB viser også at per 1. september 2015 ble det utbetalt kontantstøtte til 45 pst. av barna med innvandrerbakgrunn, mens det ble utbetalt kontantstøtte for 16 pst. av de øvrige barna.

Trygdeytelser bør legges til rette for at innvandrere kommer i arbeid og aktivitet, og derfor har regjeringen foreslått å innføre et krav om botid på fem år for rett til kontantstøtte for innvandrere fra land utenfor EØS. Dette forslaget finner en god balanse mellom valgfrihet for småbarnsforeldre og integrering av innvandrere.

Når det gjelder spørsmålet om en likestillingsvurdering av statsbudsjettet, vil vi følge opp anmodningsvedtaket fra Stortinget i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet for 2018.

Sonja Mandt (A) [13:00:42]: Jeg takker for svaret.

Statsråden er glad i å snakke om valgfrihet. Samtidig vet vi at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringas såkalte valgfrihet har ført til at fedre tar kortere pappaperm, og at flere innvandrerkvinner velger kontantstøtte framfor å prøve seg i jobb, som også statistikken har vist oss. Fire av ti innvandrerkvinner er utenfor arbeidslivet, og kontantstøtten bidrar til å holde dem utenfor.

Så hører jeg at statsråden er usikker på om dette er noe vi må leve med fordi den enkelte familie har valgt det selv, eller er statsråden fremdeles veldig opptatt av at kontantstøtten vil bidra til valgfrihet?

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Solveig Horne [13:01:26]: Valgfrihet er viktig for denne regjeringen. Vi vet at familiene er forskjellige, og det at de kan ha muligheten til å gjøre forskjellige valg, er viktig for regjeringen.

Vi ser at i et integreringsperspektiv kan kontantstøtten være en hindring, spesielt for innvandrerkvinner, for vi vet at det er viktig at de får seg inntekt og kommer seg ut i arbeid, og at kontantstøtten kan være en hindring for det. Det er heller ingen automatikk i at det å fjerne kontantstøtten fører til at flere kommer seg ut i arbeid, men vi må også erkjenne at integreringsutfordringene er hovedgrunnen til at kontantstøttedebatten stadig kommer opp, og den vil også bli diskutert på de fleste landsmøter denne våren.

Jeg har også lyst til å påpeke at hvis kontantstøtten hadde vært et så stort integreringsspørsmål, vil jeg minne representanten Mandt om at Arbeiderpartiet satt i en flertallsregjering i åtte år og styrte godt med en kontantstøtte som de også økte til 5 000 kr per barn per måned.

Sonja Mandt (A) [13:02:35]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Veldig mange av dem som mottar kontantstøtte, får det mens de venter på at ungen skal få plass i barnehagen. Etter at Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringkontorene har takten på barnehageutbyggingen bremsset kraftig opp. Barnehagekøene har vokst. Er statsråden enig i at det å prioritere flere barnehageplasser ville vært en bedre måte å gi barnefamilie økt valgfrihet på, samtidig som det ville gitt mer likestilling?

Statsråd Solveig Horne [13:03:00]: Jeg er glad for at regjeringen har satsset stort på barnehager denne perioden. Det at vi har innført gratis kjernetid for 3-, 4- og 5-åringer over hele landet, har ført til at flere barn som trenger det, kommer seg i barnehage.

Det at vi har senket grensen for betaling for dem med lavere inntekt, har ført til at flere får mulighet til å kunne bruke barnehage. Vi vet at barnehagen er en viktig integreringsarena, og det er også et viktig formål for at foreldrene kan komme seg ut i arbeid. Derfor mener jeg at regjeringen har vist en veldig tydelig satsing på barnehager i denne perioden.

Spørsmål 12

Tove Karoline Knutsen (A) [13:03:55]: På den internasjonale kvinnetiden vil jeg gjerne stille spørsmål til helseministeren om stoffskiftesykdommene, som jo ofte rammer kvinner.

«Stoffskiftesykdom er mest vanlig hos kvinner. Rundt 140 000 nordmenn har fått diagnosen, men det reelle tallet er sannsynligvis atskillig høyere. Mange går omkring med diffuse plager uten at det blir undersøkt om disse plagene kan ha sammenheng med stoffskiftet. Dessverre er det vanskelig å få stilt en diagnose tidlig.

Mener statsråden det gjøres nok for å styrke forskningen og øke kunnskapsnivået og kompetansen om denne store sykdomsgruppen?»

Statsråd Bent Høie [13:04:42]: Først må jeg få lov til å gratulere med dagen.

Lavt stoffskifte, hypothyreose, deles inn i medfødt og ervervet type. Alle nyfødte får tilbud om screening for medfødt hypothyreose, som er en sjelden sykdom. Ervervet hypothyreose og hypertyreose, høyt stoffskifte, rammer mange mennesker og særlig kvinner. Det er viktig at kvinner og menn med diffuse plager på grunn av lavt eller høyt stoffskifte får den helsehjelpen de har behov for.

Forskning er en forutsetning for kunnskapsbasert praksis og for forskningsbasert utdanning og kompetanseheving av helsepersonell. Derfor øremerker departementet midler til forskning gjennom helseregionene, 628 mill. kr i 2017, og gjennom Forskningsrådet, 333 mill. kr i inneværende år. Utlysningene er bredt formulert, og dersom forskningsprosjektene når opp i konkurransen om forskningsmidler, vil de også kunne finansiere forskning på stoffskiftesykdommer.

Det er satt i gang flere tiltak for å styrke forskning og kompetanseheving når det gjelder sykdommer som særlig rammer kvinner. Gjennom Forskningsrådet er det øremerket vel 10,5 mill. kr til satsingen på kvinners helse og kjønnsperspektiver, en økning på 2,5 mill. kr fra 2013. I de regionale helseforetakene er det etablert Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse, som har kunnskapsformidling, fagutvikling og forskning som sine kjerneaktiviteter. Tjenesten formidler kunnskap om sykdommer som særlig rammer kvinner, gjennom kurs, hjemmesider, vitenskapelige publikasjoner mv.

Jeg er opptatt av at forskningen vi finansierer, skal komme pasientene til gode. Derfor har vi gitt føringer om brukermedvirkning i alle forskningsprosjekter som finansieres av departementet. Forskningsprosjektene skal ha høy vitenskapelig kvalitet, og prosjekter som har størst nytte for pasienten og helsetjenesten, skal prioriteres. Det er helseregionene som prioriterer hvilke fagområder det skal forskes på i spesialisthelsetjenesten, innenfor tilgjengelige ressurser, og prosjektene skal speile pasientenes og tjenestens behov.

Gjennom den langsiktige satsingen på helseforskning og Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse mener jeg at vi har gode rammebetingelser både for forskning på stoffskiftesykdommer og for å ivareta behovet for kompetanseutvikling og kompetansespredning. Forskning på stoffskiftesykdommer fordrer imidlertid at norske forskere søker om forskningsmidler og når opp i konkurransen.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:07:31]: Takk for svaret, som var en generell gjennomgang av det som gjøres, og det er viktig.

Etter at det ble kjent at jeg skulle stille dette spørsmålet i Stortinget, har jeg fått veldig mange henvendelser fra ikke minst pasienter. Det er riktig at det er svært mange som plages med lavt stoffskifte. Mange av disse igjen får god hjelp når de først blir diagnostisert, gjennom de medikamentene som finnes i dag. Men det er også en gruppe som har mer kompliserte tilstander som det er vanskelig å finne den rette behandlingen for, og en del av dem har behov for hjelp i spesialisthelsetjenesten. Av en eller annen merkelig grunn – og dette var ikke jeg klar over – ser det ut til å være et glasstak for disse pasientene med hensyn til å nå fram hos spesialister innenfor dette feltet. Det plager meg at det er slik, men jeg har ingen grunn til å tvile på at

det er sant. Hva vil statsråden gjøre for at disse skal få hjelp?

Statsråd Bent Høie [13:08:35]: Jeg er klar over at en del pasienter i den gruppen som representanten tar opp, opplever at de ikke får tilstrekkelig og god nok hjelp i helsetjenesten. Slik ønsker vi selvfølgelig ikke at det skal være. Det er derfor viktig at en i helsetjenesten jobber med å hjelpe pasienter som har mer komplekse sykdomsbilder, på en bedre måte. Det er bl.a. en av grunnene til at en har etablert en pilot på St. Olavs Hospital som nettopp skal være et mottakssenter for pasienter med en type sammensatte lidelser, og som også skal være en modell som skal brukes i resten av landet som en form for diagnosesenter for pasienter med sammensatte lidelser. Men dette er et stort og komplisert spørsmål.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:09:39]: Jeg takker for svaret. Jeg har lyst til å stille spørsmål omkring medikamenter.

Det finnes for dem som har lavt stoffskifte, en type syntetiske medikamenter som hjelper mange, og som er på blå resept. Det er en gruppe pasienter, og det er ganske mange fordi dette gjelder veldig mange pasienter, som har bedre nytte av en type ekstraktmedisin, og den er ikke på blå resept. Nå er dette med blå resept eller ikke et fagligmedisinsk spørsmål, som ikke helseministeren og jeg skal avgjøre, og det er også et politisk spørsmål om tilgang til medikamenter og legemidler. Jeg synes det er litt problematisk at det er så store forskjeller når det gjelder de økonomiske mulighetene eller forutsetningene for en stor pasientgruppe av kronikere. Noen får medisin på blå resept, og noen får ikke. Hva tenker helseministeren kan gjøres her for å likestille disse pasientene?

Statsråd Bent Høie [13:10:42]: For at et legemiddel skal bli godkjent på blå resept-ordningen, må firmaet som produserer legemidlet, søke om det, og det må selvfølgelig også tilfredsstillende de kravene som stilles for dette både faglig og økonomisk. Så er det også en rekke unntaksordninger som spesialister kan bruke og søke på for f.eks. å importere eller ta i bruk legemidler hvis de mener at de har god effekt på pasienten. Så min nærmeste anbefaling knyttet til dette vil være å ta det opp med behandlende lege og be dem om å søke informasjon hos Legemiddelverket om de mulighetene som ligger der, hvis dette er et legemiddel som faglig sett kan godkjennes.

Spørsmål 13

Torgeir Micaelsen (A) [13:11:49]: «Studier har avslørt at det er kjønnsforskjeller i utredningen og behandlingen av hjerteinfarkt ved norske sykehus. Dette skjer på tross av at internasjonale retningslinjer anbefaler lik behandling av kvinner og menn. At kvinner får dårligere behandling når de rammes av alvorlige «blålyssykdommer», er fullstendig uakseptabelt. Fagmiljøene har uttrykt bekymring over forskjellsbehandlingen vi nå ser.

Hvordan vil statsråden sørge for at kvinner sikres like god helsehjelp som menn?»

Statsråd Bent Høie [13:12:23]: Det skal være likeverdige helsetjenester i Norge, helt uavhengig av kjønn. Som representanten Micaelsen påpeker, har tidligere studier vist at det er kjønnsforskjeller i utredning og behandling ved hjerteinfarkt til tross for at internasjonale retningslinjer anbefaler lik behandling av kvinner og menn.

Som jeg tidligere har orientert om i svar på skriftlig spørsmål til Stortinget, foreligger det en nyere studie om samme tema. Studien, som omfatter pasienter innlagt i norske sykehus i perioden 2013–2014, viser at færre kvinner enn menn ble utredet med koronar angiografi, og at kvinner i mindre grad enn menn ble anbefalt å ta legemidler for å forebygge hjerte- og karsykdom. Studien viser også at overlevelsen etter hjerteinfarkt i Norge ser ut til å være like god for kvinner som for menn.

Jeg mener sistnevnte studie er viktig for å få oppdatert kunnskap om kjønnsforskjeller i pasienters tilgang til helsetjenester. Studien viser at alder og tilleggsykdommer trolig er viktigere enn kjønn når det gjelder avgjørelsen om en pasient skal undersøkes med koronar angiografi eller ikke. Kvinner har flere tilleggsykdommer og økt risiko for komplikasjoner, og dette kan være en av grunnene til at litt færre kvinner enn menn får behandling med enkelte legemidler.

Helse- og omsorgsdepartementet arbeider for å øke kunnskapen om forskjellene i tjenestetilbudet mellom kvinner og menn. Kjønnsaspektet skal ivaretas i forskning som finansieres av departementet, både gjennom Forskningsrådet og helseregionene. Det er positivt at det har kommet en studie som belyser nettopp kjønnsforskjellene i utredning og behandling av hjerteinfarkt. Dette viser betydningen av å utvikle gode kvalitetsregistre.

Jeg vil også nevne at Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse arbeider med kunnskapsformidling om kvinners helse i et livsløpsperspektiv. Kjønnsforskjeller i hjerte- og karsykdommer er et av områdene kompetansetjenesten vil styrke innsatsen på i perioden 2014–2018, som vi nå er inne i.

Mer generelt mener jeg at vi må interessere oss for den uberettigede variasjonen som er i helsetjenesten, for dette kan være et tegn på dårlig kvalitet. Stor variasjon utfordrer prinsippet om likeverdig tilgang til helsetjenester. I oppdragsdokumentet for 2017 har jeg bedt helseregionene om å bruke kunnskap om uberettiget variasjon i sin styringsmessige oppfølging av sykehusene, herunder følge opp eksempler på uberettiget variasjon som er avdekket gjennom helseatlas.

Torgeir Micaelsen (A) [13:15:03]: Jeg takker for svaret, og jeg er enig med hensyn til at heller ikke jeg tror at det er slik at enkelte behandlende leger sitter med en kvinne og en mann foran seg og tenker: Her må vi behandle folk helt ulikt. Her er det mye mer sammensatte grunner, som også statsråden peker på.

Et annet sted der vi ser strukturelle ting som ofte ligger bak når det også gjelder – mest sannsynlig – forskjellsbehandling mellom kvinner og menn, er på det private helsemarkedet. Jeg har ikke i dag helt klare tall for hvordan kvinner og menn skilles ad når det gjelder f.eks. kjøp av helseforsikringer, men det vi vet, og det forsikringsbransjen opplyser om, er at det er flere personer med høy utdanning og høy inntekt enn personer med f.eks. lav utdanning og lavere inntekt som kjøper denne typen forsikring.

ger. Når vi vet at kvinner ofte i større grad er representert i de gruppene som har mindre tilbøyelighet til å kjøpe denne typen forsikringer, har vi en tilsvarende situasjon. Hva mener statsråden bør gjøres for å bekjempe denne type strukturelle bakenforliggende årsaker til kjønnsforskjeller i behandlingen i helsetjenesten i Norge?

Statsråd Bent Høie [13:16:06]: Jeg har heller ikke tall som viser kjønnsforskjeller når det gjelder det å ha private helseforsikringer. Men som representanten er inne på, er jo de aller fleste private helseforsikringer betalt av arbeidsgiver i det private næringslivet, og da er det grunn til å tro at færre kvinner enn menn har helseforsikring. Mitt svar på det er at jeg mener at vi må ha en offentlig finansiert helsetjeneste i Norge som har så god tilgjengelighet, så korte ventetider og et så godt og bredt tilbud at det er det befolkningen opplever som den grunnleggende tryggheten for at de får riktig helsehjelp til riktig tid. Det er det viktigste vi kan gjøre for å hindre en utbredelse av helseforsikring opplever som tryggheten for å få nødvendig helsehjelp. Så er jeg sikker på at forsikringsbransjen kommer til å tilpasse seg enhver situasjon og dermed tilby helseforsikringer som ikke handler om det det offentlige prioriterer. Men det er en annen diskusjon.

Torgeir Micaelsen (A) [13:17:14]: Jeg takker igjen for svaret.

Det siste er jeg helt enig i. Det slående er mer hvordan statsråden i dag ordlegger seg rundt akkurat dette fenomenet, i forhold til hvordan han snakket om det for fire år siden.

Jeg er også enig i at det er den offentlige helsetjenesten som må være hovedsvaret på disse kjønnsforskjellene og andre forskjeller i behandlingstilbud som gis til pasienter i Norge. Men problemet er bare at vi nå har en del år bak oss der veksten i denne type forsikringer – som vi med stor grad av overbevisning kan tro er forfordelt menn – har fortsatt med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering. Og tiltakene som skulle bøte på dette, f.eks. prestisjereformen til statsråden som heter Fritt behandlingsvalg, har jo vist seg i ytterst liten grad å bøte på dette problemet.

Jeg vil avslutte med å oppfordre helseministeren til å engasjere seg enda tyngre i kjønnsforskjeller i den norske helsetjenesten. På kvinnedagen hadde det jo vært gøy å høre om det var noen nye initiativ på gang fra dagens regjering.

Statsråd Bent Høie [13:18:23]: For det første mener jeg at mine synspunkter på private helseforsikringer er de samme nå som for fire år siden. For det andre er det slik at den eksplosive veksten i salg av private helseforsikringer som skjedde da Arbeiderpartiet hadde ansvaret for helsepolitikken, nå har bremsset opp – det ser en klart av utviklingen. Etter hvert som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringens helsepolitikk får lov til å virke, ser vi også at veksten i salget av private helseforsikringer bremses kraftig opp. Det synes jeg er positivt.

Når det gjelder spørsmålet om et sterkere engasjement for kvinners helse, er jeg helt enig i at vi er nødt til å ha en kontinuerlig oppmerksomhet rundt det spørsmålet. Som jeg også redegjorde for i forbindelse med det foregående spørsmålet, legger vi klare føringer på det, fordi jeg tror at mye av svaret på det nettopp ligger i å ha et kjønnsperpek-

tiv på den medisinske forskningen som foregår, slik at vi får fram kunnskap om forskjellene. Da er det også grunnlag for å gjøre noe med det.

Spørsmål 14

Kjersti Toppe (Sp) [13:19:45]: «Tynset sykehus var det eneste somatiske sjukehuset i Sykehuset Innlandet som gikk med overskudd i 2016. En avgjørende suksessfaktor har vært at Tynset sykehus har hatt stedlig ledelse med ansvar for økonomi, fag og personell. Den 10. februar 2017 skriver Østlendingen at Sykehuset Innlandet vil utrede muligheten for å fjerne ledelsen ved sjukehuset på Tynset.

Kan statsråden garantere at Tynset sykehus får beholde stedlig leder med ansvar for økonomi, fag og personell, i tråd med vedtaket i Nasjonal helse- og sykehusplan?»

Statsråd Bent Høie [13:20:30]: Da Stortinget behandlet Nasjonal helse- og sykehusplan, ble følgende flertallsforslag vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen gjennom foretaksrådet og/eller styringsdokumenter sørge for at stedlig ledelse blir hovedregelen ved norske sykehus.»

Stortingets anmodningsvedtak gir helseforetakene en viss fleksibilitet til å utforme ledelsesmodeller tilpasset lokale behov, men stedlig ledelse skal være hovedregelen.

I foretaksrådet 4. mai 2016 stilte jeg krav om at helse-regionene skal legge sykehusplanen og innstillingen til grunn for sitt arbeid med lokale planer og drift av spesialhelsetjenesten, i tråd med anmodningsvedtaket. Videre viste jeg til at kravet om stedlig ledelse ikke er til hinder for bruk av tverrgående klinikk.

I en tverrgående klinikkstruktur må klinikklederen påse at det finnes ledere på de ulike geografiske lokasjonene som er gitt fullmakter til å utøve stedlig ledelse. En hensiktsmessig oppgavedeling og krav til helhetlige pasientforløp forutsetter tett faglig og organisatorisk samarbeid mellom sykehusene.

I foretaksrådet minnet jeg også om at helseforetakene må organisere virksomheten på en måte som sikrer at lovens krav til enhetlig ledelse blir oppfylt. Uavhengig av organisering skal det sikres god kommunikasjon og nærhet til nærmeste leder. Omstillingsprosesser og endring av organisasjonsmodell skal skje i samarbeid og god dialog med de ansatte og deres organisasjoner.

Helse Sør-Øst har informert departementet om at styret i Sykehuset Innlandet den 15. desember 2016 fattet vedtak om flere organisatoriske og faglige omstillingstiltak. Helseforetaket arbeider nå med implementering av styrets vedtak, herunder en vurdering av om de somatiske divisjonene i Hedmark skal slås sammen til én felles divisjon. Vurderingen av ny organisering for de somatiske sykehusene i Hedmark deles i to faser. I første fase skal man vurdere hensiktsmessig organisatorisk løsning for divisjon Elverum–Hamar–Kongsvinger. Målet er å styrke faglig utvikling og samhandling med pasientforløp. Per i dag er det ingen konkrete planer for en eventuell oppstart av fase 2.

Helse Sør-Øst har informert departementet om at forslagene og føringer knyttet til endringer i sykehusstruktu-

ren i Hedmark medfører at Tynset sykehus beholder status som selvstendig divisjon med egen stedlig ledelse. Jeg har tiltro til at både Helse Sør-Øst og Sykehuset Innlandet følger opp Stortingets intensjon i denne saken.

Kjersti Toppe (Sp) [13:22:58]: Takk for svaret.

Statsråden viser til Nasjonal helse- og sjukehusplan, der fleirtallet vedtok at stadleg leing skulle vera hovudregelen ved norske sjukehus. Erfaringa er litt så som så om dette vedtaket har fått ein konsekvens. Eg registrerer i alle fall at det tvert imot vert lagt til rette for tverrgående klinikkar og tverrgående leing.

Når det gjeld Tynset, har eg fått med meg at føretaket har gått bort frå fase 2 inntil vidare. Ein treng jo føreseielege rammer på sjukehusa òg når det gjeld leing. Det har vorte uttalt at ei eventuell endring av organiseringa av Divisjon Tynset først vil verta aktuelt på eit seinare tidspunkt, og etter at eventuelt andre omleggingar har vorte evaluerte.

Kor lenge kan Tynset ha stadleg leing?

Statsråd Bent Høie [13:24:03]: For det første må jeg igjen minne representanten Toppe om at det ikke var Senterpartiets forslag om stedlig ledelse som ble vedtatt på Stortinget. Det forslaget som ble vedtatt, ble vedtatt med premisser som Senterpartiet ikke sluttet seg til, bl.a. når det gjelder det representanten Toppe sier om at en tvert imot jobber med tverrgående strukturer. Da uttrykte Stortingets klart at tverrgående strukturer ikke skulle være til hinder for stedlig ledelse, og at det var fullt mulig å ha begge disse løsningene. Så representanten Toppe må bare ta inn over seg at slik er det.

Jeg legger til grunn – som jeg alltid gjør – at både Helse Sør-Øst og Sykehuset Innlandet forholder seg til det oppdraget som de fikk den 4. mai 2016 på dette området. Og jeg registrerer at det nå ikke er planer om noe annet.

Kjersti Toppe (Sp) [13:25:09]: Senterpartiet tar inn over seg Stortingets vedtak og ønsker at det skal verta følgt opp ute. Det er nettopp Senterpartiet sin modell som er praktisert på Tynset, med stor suksess, og difor er vi opptatt av at han skal få fortsetja.

Statsråden kommenterte ikkje det som er vorte sagt om at Tynset eventuelt skal verta vurdert på eit seinare tidspunkt. Det kan han gjerne svara på.

Når det gjeld vedtaket i Sykehuset Innlandet, skal dei no altså vurdere ei omorganisering, der ein gjer Hamar, Elverum og Kongsvinger til ein divisjon. Vil Kongsvinger då mista si stadlege leing? Kan statsråden svara på det?

Statsråd Bent Høie [13:26:05]: Når det gjelder Kongsvinger sykehus, foregår det vurderinger av ulike alternativer. Eit av alternativene som skal vurderes der, er at Kongsvinger sykehus og oppdragsområdet blir en del av Akershus universitetssykehus. Føringene knyttet til stedlig ledelse gjelder helt uavhengig av hvilke tilknytningsformer en velger.

Helse Sør-Øst er veldig klar på og har informert departementet om at Tynset sykehus beholder statusen som selvstendig divisjon med egen stedlig ledelse. Det ligger til grunn. Hvis en i framtiden skal diskutere endringer, vil de endringene måtte foregå innenfor de kravene som ligger i

Nasjonal helse- og sykehusplan og i oppdragsdokumentet som ble gitt i 2016.

Spørsmål 15

Ingvild Kjerkol (A) [13:27:18]: «Helse- og omsorgstjenesten står foran en stor digitalisering og teknologisk utvikling.

Hva er statsrådens strategi for å sørge for at dette bygger næringsliv og skaper nye arbeidsplasser i en norsk leverandørindustri?»

Statsråd Bent Høie [13:27:38]: Regjeringen skaper pasientens helsetjeneste. Bedre IKT-løsninger er helt nødvendig for å oppnå dette. Helse og omsorgsdepartementet er i gang med flere store IKT-løft, bl.a. Én innbygger – én journal, velferdsteknologi og helsedata. Behovet for teknologitvilling vil gi store muligheter for den norske leverandørindustrien.

Det er i hovedsak næringslivsaktørene som må utvikle løsningene. Myndighetene skal tilrettelegge for felles teknisk standard, kodeverk, terminologi mv. På den måten får helse- og omsorgssektoren og næringslivet tydelige og forutsigbare rammer for utvikling og anskaffelse av nye løsninger. Direktoratet for e-helse skal bidra til dette. Direktoratet for e-helse er bl.a. i gang med å utarbeide en leverandørstrategi.

Godt samarbeid mellom myndighetene, helse- og omsorgstjenesten og markedsaktørene er nøkkelen for å få til gode løsninger. Regjeringen har derfor gjennomført en rekke tiltak for å legge til rette for dette. Jeg vil trekke fram HelseOmsorg21-prosessen, som har gitt både aktørene selv og regjeringen et felles målbilde og etablert viktige arenaer på tvers av sektorene og politikkområdene for helse, forskning og næringsutvikling.

Jeg vil også trekke fram arbeidet med å heve kompetansen når det gjelder innovative offentlige anskaffelser. Nasjonalt program for leverandørutvikling skal bedre statens og kommunenes evne til å gjennomføre innovative offentlige anskaffelser. Ny lov om offentlige anskaffelser trådte i kraft 1. januar. Jeg har sagt tydelig ifra at jeg forventer at helseregionene bruker mulighetene som ligger i den nye loven. Sykehusinnkjøp HF er etablert for å gi bedre gevinst av innkjøpene i spesialisthelsetjenesten, og føretaket har en klar ambisjon om å fremme innovasjon og legge til rette for nye innovative løsninger.

Jeg vil trekke fram noe representanten Kjerkol er sterkt engasjert i, nemlig tilgangen til helsedata for forskning, innovasjon og næringsutvikling. Regelverket er forenklet gjennom en ny helseregisterlov, og det pågår et arbeid for å revidere forskriftene for nasjonale helseregistre. I tillegg har regjeringen oppnevnt et ekspertutvalg som skal foreslå tiltak for en mer effektiv tilgang til helsedata. Utvalget skal vurdere hvordan representanten Kjekols forslag om et løft for norske biobanker kan følges opp.

Jeg kan også orientere om at Direktoratet for e-helse og Norges forskningsråd i forrige uke undertegnet en intensjonsavtale om å etablere løsninger for enklere tilgang på helsedata til forskning. Avtalen skal styrke forskning, innovasjon, næringsutvikling og, ikke minst, helsetjenester som kommer pasienten til gode.

Ingvild Kjerkol (A) [13:30:28]: Jeg er veldig begeistret over å høre at det jobbes godt med bruk av helsedata og ikke minst med å bedre tilgangen til våre glitrende biobanker. Men jeg har lyst til å henlede oppmerksomheten på noe en samlet helsenæring fremmet som forventninger til regjeringen, i forkant av at regjeringen også jobber med en industrimelding. Jeg vet at dette ikke er statsrådets departement, men HelseOmsorg21 definerer dette som både en næringssetting og en mulighet for helsetjenesten. Man ønsker økt kommersialisering av forskning, økt tilgang på utprøvningsenheter, testlaboratorier og ikke minst mulighet for å rulle ut velferdsteknologi raskere gjennom bruk av både innovative anskaffelser og risikoavlastning. Det jeg savner, er den samlede innsatsen for å bygge en helsenæring i Norge.

Statsråd Bent Høie [13:31:36]: Det var den samlede innsatsen jeg redegjorde for i mitt svar. Det som er viktig om vi skal få til resultater på dette området, er å bidra til at det etableres konkrete løsninger der industrien har opplevd en terskel for å kunne bidra. Det er nettopp det jeg har prioritert for å etablere en mulighet for den norske leverandøriindustrien til å komme inn på hjemmemarkedet, noe som er viktig.

Da gjelder det å ta tak i de tingene som hindrer. Den tidligere loven knyttet til anskaffelser var et hinder, og den er nå endret. Jeg har gitt helseforetakene i oppdrag å bruke loven, og jeg forventer at kommunene gjør det samme. Vi har doblet støtten til omsorgsteknologiprogrammet mot kommunene. Utfordringen der, som vi nå tar fatt i, det reformarbeidet vi nå starter, er hvordan piloter ikke skal forbli bare piloter, men faktisk bli den nye normalen.

Ingvild Kjerkol (A) [13:32:44]: Næringslivet applauderer det som gir dem bedre markedstilgang, og det som er med på å avlaste risiko for dem når de skal utforske nye markeder. Der er vi nok ganske enige. Men denne samordningen etterlyses fra en samlet helsenæring i Norge. I den svenske regjeringen har man organisert seg gjennom Life Science-koordinatorer som jobber på tvers mellom departementene, og som slik sett sørger for at den samordningen man ønsker å oppnå med HelseOmsorg21, også finnes i politisk ledelse. Er det en måte som helseministeren ser for seg kan være matnyttig å organisere arbeidet og innsatsen på, også i Norge?

Statsråd Bent Høie [13:33:36]: Jeg kan forsikre representanten om at regjeringen allerede samordner arbeidet på dette området, og det vil en kunne se bl.a. når industrimeldingen legges fram. Det er viktig at Næringsdepartementet har hovedansvaret for de næringspolitiske virkemidlene, men det betyr ikke at vi som er statsråder for de ulike fagområdene, ikke engasjerer oss i det og sørger for samordning for viktige næringer.

Jeg mener helsenæringen er en viktig framtidig næring for Norge. Næringsen egen Menon-rapport viser veldig tydelig at dette ikke bare er en næring som er i ferd med å komme i Norge, men at den faktisk er ganske stor allerede. Det vi også ser, er at de næringspolitiske virkemidlene som denne regjeringen har prioritert under Næringsdepartementet, treffer denne næringen veldig godt. Helsenæringen er nå i ferd med å seile opp og bli den næringen som kommer etter de store, tradisjonelle norske næringene.

Spørsmål 16

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:34:50]: «Akuttkirurgien ved lokalsykehus i Odda, Narvik, Volda, Flekkefjord og Lofoten står i fare for å legges ned. I et værhardt land kan ambulanshelikopter tidvis være umulig. I slike tilfeller 'kan pasienten dø fordi den 'gylne timen' blir brukt på transport og ikke knivtid', som en akuttlegeleier skriver i en kronikk på NRK Ytring.

Frykter ikke statsråden at nedlegging av akuttkirurgi vil føre til pasientdød?»

Statsråd Bent Høie [13:35:22]: Stortingets behandling av Nasjonal helse- og sykehusplan slo fast at vi skal ha både store og små sykehus med akuttfunksjoner i Norge. Vi skal ikke legge ned de små akutt sykehusene, men bevare og videreutvikle dem.

Alle akutt sykehus skal kunne behandle pasienter med vanlige sykdommer, som pustebesvær, hjerneslag, hjertesykdommer og infeksjoner. Alle akutt sykehus skal ha beredskap for kirurgisk vurdering, stabilisering og håndtering av akutte hendelser, men disse systemene vil være ulike mellom sykehus. Flere akutt sykehus må fortsatt ha fullt akutt kirurgisk tilbud på grunn av lange avstander. Det avgjørende er at sykehuset har personell med kompetanse som er tilpasset pasientenes behov, og som er forutsigbart hele døgnet, syv dager i uken.

Helseforetakene har også ansvar for å fordele kompetansen og spesialistene slik at de kan bruke mest mulig av sin tid på å behandle pasienter. Dette hensynet må veie tungt når de skal planlegge oppgavedelingen mellom sykehus.

For å kunne gi et best mulig tilbud til befolkningen må sykehusene samarbeide tettere enn i dag. Store sykehus må f.eks. overlate oppgaver til mindre sykehus for å utnytte felles kapasitet og kompetanse. Akuttfunksjonene må fordeles sånn at de samlet sett gir et trygt og kvalitetsmessig godt tilbud.

Regjeringens mål er et sammenhengende system for akuttmedisinske tjenester i og utenfor sykehus, som gir tilstrekkelig trygghet og kvalitet i hele landet. I dag har vi et godt utbygd tilbud med bil-, båt- og luftambulans. Ambulansetjenesten gjør en stor innsats, både ved å behandle pasienter utenfor sykehus og ved å transportere dem, ofte under krevende forhold. Men med Norges geografi og bosettingsmønster vil vi aldri helt kunne unngå at avstand, kommunikasjon og værforhold i noen situasjoner kan bli så krevende at det utgjør en risiko. Derfor er det viktig at helseforetakene har avklart pasientforløpene for akutte tilstander og hvordan samarbeidet skal være mellom prehospitaltjenester og sykehusene og mellom de enkelte sykehusene.

Dersom akutttilbudet ved sykehusene skal endres, må kapasitet og kompetanse i de prehospitaltjenestene styrkes. Disse vurderingene må også omfatte legevakttilbudet. Helseforetakene og kommunene må derfor sikre at de lovpålagte samarbeidsavtalene blir et operativt planleggingsverktøy for å gi befolkningen trygghet og akutt hjelp når de har behov for det.

Alle helseforetak lager nå utviklingsplaner i tråd med Stortingets føringer. Avklaringer av akuttfunksjoner skal

skje før 1. april. Forslag om endringer vil bli behandlet i foretaksmøter, i henhold til helseforetaksloven.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:38:16]: Eg opplever svaret som ei beskriving av det som helseministeren tidlegare har omtalt som framtidens akuttsjuehus – og det er nettopp akuttfunksjonar vi her snakkar om.

Legeforeininga har uttalt dette ganske tydeleg: Gløym lokalsjuehus utan akuttkirurgi! Det finst ingen akuttsjuehus utan kirurg i døgnerberedskap, uttalar dei.

Det kjem ikkje frå kven som helst. Det er for det første Legeforeininga som organiserer legane i dette landet. For det andre er det dei som har ansvaret for all legespesialisering og godkjenning av det. Så når Legeforeininga seier dette om spesialisthelsetenesta, at ein berre kan gløyme lokalsjuehus utan akuttkirurgi, og det motsette er planen til regjeringa, kva tenkjer helseministeren om det?

Statsråd Bent Høie [13:39:15]: Jeg tenker at jeg er uenig, for jeg har ikke tenkt å glemme verken Nordfjord sjukehus eller Lærdal sjukehus. Hvis en legger Legeforeningens krav til grunn, er det konsekvensen. Den typen krav som Legeforeningen her tar til orde for, vil innebære en kraftig sentralisering av sykehusene i Norge. Det var det jeg advarte imot i min sykehustale i forkant av utarbeidningen av Nasjonal helse- og sykehusplan. Derfor har denne regjeringen lagt fram en alternativ tilnærming til dette, som bl.a. bygger på de gode erfaringene som vi har på to av våre mindre akuttsykehus i et distriktsfylke som Sogn og Fjordane, som nettopp innebærer en vesentlig trygghet for befolkningen som bor der, og som også får veldig positiv omtale av dem som bruker sykehusene.

Det er en modell som jeg ikke kommer til å glemme, men som jeg tvert imot kommer til å hegne om, for det er det som er viktig for å ta vare på en desentralisert sykehusstruktur i Norge.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:40:23]: Det er det motsette som skjer for tida. Torfinn Andersen frå Tysse-dal, like ved Odda, blei i november i fjor knivstukken. Han blei tatt med til sjukehuset i Odda, og på grunn av raske avgjerder ved akuttbereidskapen, tatt av kirurg Trond Dyngeland, blei den pågåande indre blødinga stansa. Dette var eit pasientdødsfall som blei unngått. Hadde ikkje kirurgen vore på jobb, ville pasienten mest sannsynleg døydd, altså ville det ha vore eit unødvendig dødsfall.

Mens Andersen fekk livet redda på Odda sjukehus, arbeidde ein med ein rapport som vurderer akuttkirurgien på sjukehuset, i regi av Helse Fonna. Og i går vedtok styret nedlegging av akuttkirurgien. Liknande prosessar skjer også andre stader i kjølvatnet av sjukehusplanen til regjeringa.

Mitt spørsmål til ministeren er difor: Dersom akuttkirurgien blir lagd ned ved sjukehus som Odda, korleis kan helseministeren garantere at dette ikkje fører til unødvendige dødsfall?

Statsråd Bent Høie [13:41:25]: Det er ikke riktig, som representanten sier, at det er det motsatte av det jeg sa, som foregår – tvert imot. Dette er nå en diskusjon som foregår innenfor rammene av at vi skal bevare de mindre sykehusene som akuttsykehus i Norge. Jeg vil minne om at i de om lag 20 foregående årene – kanskje 30 – har dis-

se og betydelig flere sykehus levd under en usikkerhet om de i det hele tatt skal eksistere videre som sykehus. Den diskusjonen er lagt vekk nå, så lenge vi har den gjeldende nasjonale helse- og sykehusplanen og denne regjeringen – i samarbeid med Venstre – får lov til å styre Norge. Vi skal ha en desentralisert sykehusstruktur, med også mindre akuttsykehus, og de større sykehusene skal oppleve å ha et ansvar for å bygge opp om disse sykehusene.

Modellen i Lærdal og i Nordfjord er en god modell, som gir trygghet for befolkningen, og jeg kommer på ingen som helst måte til å legge den modellen i skuffen.

Spørsmål 17

Fra representanten Ruth Grung til forsvarsministeren:

«Sjøkrigsskolen utdanner offiserer som skal lede og drifte de mest moderne og avanserte systemer om bord på krigsfartøyene, lede personell i kamp og bruke effektiv maktanvendelse på vegne av befolkningen.

Hvordan mener statsråden vi skal klare å opprettholde kvaliteten i opplæringen med kutt på over 500 mill. kroner, 265 færre årsverk, når utdanningen reduseres med ett år, og hovedinnsparingen skal tas innen nivådannende utdanninger, og som utgjør halvparten av utdanningssektoren i Forsvarets totalbudsjett?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 18

Abid Q. Raja (V) [13:42:52]: «Kan statsråden innrømme de positive sidene ved det norske fargerike og multikulturelle samfunnet og forklare hvordan det norske samfunnet har lykket med sin innvandrerbefolkning og deres etterkommere, og hvordan har statsråden tenkt å bidra til å løfte frem de positive sidene ved det norske fargerike fellesskapet og det multikulturelle samfunnet i det ofentlige ordskiftet, og til å bidra til å legge til rette for at innvandrere og deres barn lykkes enda bedre i Norge?»

Statsråd Per Sandberg [13:43:29]: La meg først få lov til å benytte anledningen til å gratulere alle kvinner med dagen. Dette er en dag der vi har en stor mulighet til å fokusere på nettopp likestillingskampen. For veldig mange i Norge er ikke denne kampen over, og det er ingen tvil om at altfor mange innvandrerkvinner i Norge opplever tvangsekteskap og negativ sosial kontroll.

Det er mange positive sider ved at Norge er et land med innvandrere, og heldigvis er det slik at de aller fleste innvandrere i Norge er i jobb, er integrert og bidrar i det norske samfunnet.

Men når vi skal snakke om innvandrere og innvandring og om situasjonen i Norge i dag, er det viktig å være tydelig på hva som går bra, samtidig som det er akkurat like viktig å være tydelig på hva som ikke går bra, og som vi i fellesskap absolutt bør gjøre noe med. Dersom vi ikke er tydelig på hvilke krav og forventninger det norske samfunnet stiller til sine innbyggere, også til innvandrere, tar vi rett og slett ikke folk på alvor. Jeg tror at folk setter pris på

å bli tatt på alvor og bli møtt med respekt. Det å stille krav er akkurat det. Det å unnlate å snakke om problemene er ikke det.

Alle som bor i Norge, skal delta i fellesskapet, og alle skal ha lik mulighet til å delta. Regjeringen ønsker derfor å unngå at større grupper av innbyggerne står på utsiden av samfunnet, et samfunn der de fleste deltar i arbeidslivet, og der storsamfunnet bidrar til å opprettholde et samfunn med høy tillit. Dette kommer oss alle sammen til gode.

Innvandrere som bor og lever i Norge, skal jobbe, de skal bli skattebetalere, de skal lære seg norsk, og de skal ellers også bli deltakende samfunnsborgere. En streng og rettferdig innvandringspolitikk og en integreringspolitikk som legger til rette for at de som får opphold i Norge, raskt kan bidra ved å komme ut i arbeid, studere e.l., er den beste løsningen.

Ved å stille krav om egeninnsats, satse på rask bosetting av dem som kommer som flyktninger, og målrette kvalifisering til arbeidslivet for nyankomne innvandrere bidrar regjeringen til at innvandrere og deres barn lykkes bedre i det norske samfunn.

Abid Q. Raja (V) [13:46:35]: Vi snakker veldig mye om alle disse «skal»-tingene som innvandrerne skal gjøre – alt dette med å stille krav, som i utgangspunktet alle er enige om. I det offentlige ordskiftet får problemer romslig dekning, så jeg hadde egentlig tenkt gjennom dette spørsmålet å bidra til at vi kunne få høre nettopp innvandrings- og integreringsstatsråden si noe om det positive ved det multikulturelle samfunnet – hvordan man faktisk lykkes, og hvordan vi kan lykkes enda bedre. Det lille jeg noterte meg her, som statsråden sa, var at det er positive sider ved det – de var i jobb og bidrar. Utover det var vi tilbake på det gamle sporet som vi alltid hører om, at vi må stille krav, og at det er problemer – og han gjentok dette gang på gang.

Jeg skal ikke gjenta spørsmålet, for det har statsråden hørt, men kan vi ikke innrømme de positive sidene? Jeg ville gjerne ha sett at statsråden heller brukte 3 minutter til å få fram de positive sidene ved det norske fargerike fellesskapet, som spørsmålet handlet om, ikke hvilke krav vi skal stille. Det må vel være også positive sider som det går an å bruke 3 minutter på?

Statsråd Per Sandberg [13:47:43]: Denne regjeringen har levert en hel masse forslag til tiltak for integrering. Jeg prøvde å åpne med at det er masse positivt i dette. Jeg mener at begge sidene skal få oppmerksomhet.

Jeg registrerer at representanten Raja selv i 2015 påpekte store utfordringer. Representanten Raja sa i et intervju i 2015 at vi da hadde 100 000 fattige barn i Norge. Han fryktet at veldig «mange av dem kommer til å ende opp som kriminelle, sosiale tapere og bli en belastning for seg selv og samfunnet», og derfor måtte vi sette inn noe der.

Representanten Raja sa faktisk også at han var skremt over at han syntes at dagens ungdomsopprør ikke handler om frihet, men nærmest det motsatte. Vi har store utfordringer, og jeg registrerer at representanten Raja også er veldig opptatt av – og har vært veldig opptatt av – de store utfordringene som vi har for at vi i størst mulig grad skal lykkes med integrering.

Abid Q. Raja (V) [13:48:49]: Jeg vil bli nødt til å legge inn dette spørsmålet igjen til neste uke, slik at vi får svar på nettopp de positive sidene, for jeg har foreløpig ikke fått svar på de positive sidene, og jeg kommer ikke til å gi meg.

Problemer har vi nok av, og at det er fattige barn, har jeg kjent på kroppen selv. Jeg var et fattig barn, men jeg vil ikke si at man ikke kan lykkes hvis man tilrettelegger politikken for det.

Jeg ser at Fremskrittspartiets nestleder Per Sandberg i et utspill i Klassekampen det året som statsråden selv nevnte, mener at det multikulturelle samfunnet har spilt fallitt.

Det kan være en sjargong man kan bruke som stortingsrepresentant, men jeg vil anta at statsråden nå som han står her og skal svare for regjeringens offisielle politikk, ikke vil mene at det multikulturelle samfunnet har spilt fallitt.

Så for å stille spørsmålet helt direkte: Mener statsråden at det multikulturelle samfunnet har spilt fallitt, eller lykkes vi med det multikulturelle samfunnet i Norge?

Statsråd Per Sandberg [13:49:49]: Det er veldig interessant, for senest den siste uken har det vært følgende oppslag i norsk presse: Multikulturalismen som ledesnor for norsk integreringspolitikk er begravd for godt – da med henvisning til Brochmann-utvalgets siste utredning.

Representanten Bård Vegar Solhjell fra SV sier klart og tydelig at «multikulturalismen er stein død». Nå vil han utfordre resten av venstresiden til å innse det samme, at «Ap og SV og resten av venstresiden skal ta inn over seg at ideen om multikulturalismen er stein død». Og videre: «Det er en feilaktig idé at det er heldig med flere kulturer som ligger side ved side», sier Solhjell.

Han viser faktisk også til tankesmien Agendas integreringsutvalg som framhever viktigheten av et sett med felles verdier og en felles kultur. I dette utvalget satt også Venstre.

Jeg registrerer også at i 2005 sa representanten Abid Q. Raja at kultur skal ikke være ledende på noen slags måte for de vedtak politikerne gjør.

Spørsmål 19

Ivar Odnes (Sp) [13:51:08]: Spørsmålet mitt til kunnskapsministeren går litt i same bane som spørsmålet som vart stilt her tidlegare:

«Personer over 16 år som er innvilga opphaldsløyve, har rett til grunnskoleopplæring for voksne ved behov for dette. Ifølge Utdanningsdirektoratet manglar fylkeskommunane oversikt over opplæringsstatus til 40 pst. av desse personane. Desse ungdommane risikerer nå å gå utan opplæringstilbud i opptil halvanna år fra ankomst til opplæring er i gang. Det er fare for at lang ventetid i passivitet kan føre til at kunnskap og ferdigheiter går til spille.

Kva vil statsråden gjere for å endre på dette?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:51:51]: Jeg vil gjerne starte med en presisering om rettighetene til opplæring. Det er slik at også asylsøkere mellom 16 og 18 år som oppholder seg lovlig i landet i påvente av å få avgjort søknad om oppholdstillatelse, har rett til videregående

opplæring eller grunnskoleopplæring for voksne. Denne retten gjelder når de er under 18 år og det er sannsynlig at de skal være i Norge i mer enn tre måneder. Det er altså ikke slik at disse ungdommene skal gå og vente på å få starte med opplæring.

Det er svært viktig at elevene kommer raskt inn i opplæring, og at de får et godt og tilpasset tilbud. Dette er kommunenes og fylkenes ansvar, og mange ivaretar det på en god måte. Fra statens side bidrar vi med støttetiltak –

som bl.a. nettbaserte læremidler på de mest aktuelle språkene – og kompetanseheving. Det vil vi fortsette med, og vi vurderer kontinuerlig innrettingen og behovet for slike tiltak.

Så er det slik at vi ikke har et statlig rapporteringssystem som kontinuerlig gir oss oversikt over opplæringstilbudet til asylsøkere i skolealder til enhver tid. Spørringene som ble igangsatt i desember 2015, har gitt oss noe informasjon, men det er noen usikkerhetsmomenter knyttet til svarene.

Fylkeskommunene og kommunene har ansvar for henholdsvis videregående opplæring og grunnskoleopplæring for voksne i denne gruppen. Derfor gir ikke svarene fra fylkeskommunene et komplett bilde. Vi vet også at fylkeskommunene i sine systemer ikke har mulighet til å skille ut hvem som er asylsøkere, og hvem som er bosatt eller har fått opphold. Derfor er det viktig for meg å understreke at 40 pst. er den andelen som kommunene ikke hadde oversikt over ved sist spørring. Det betyr ikke nødvendigvis at det er en så stor andel som ikke får et opplæringstilbud, enten av kommunen eller av fylket. Ungdom over 16 år har for øvrig heller ingen plikt til å gå på skole.

For å skaffe en bedre statlig oversikt ønsker jeg i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet å se på om vi kan få et bedre system for informasjon. Det kan f.eks. være aktuelt å bruke mottakene mer som informasjonskilde.

Skolen er en arena for både faglig læring og sosial integrering. Vi må sammen sørge for at skolen får bidra til en så god hverdag som mulig for disse ungdommene.

Ivar Odnes (Sp) [13:54:14]: Takk for svaret. Dette er eit spørsmål som kunnskapsministeren sjølv bestilte meir skriftleg, etter eit tidlegare munnleg spørsmål.

Utfordringa vår er, som òg ministeren sjølv påpeikte: Korleis skal vi vareta både registrering og oppfølging av alle dei det gjeld? Då tenkjer eg òg på ei meir fleksibel ordning, der ein kan koma inn i skuleløpet undervegs, i staden for at ein hamnar i ein søknadskø med søknadsfrist i mars. Om ein kjem inn i systemet lite grann seinare, risikerer ein å måtta venta til året etterpå før ein kjem inn i eit utdanningsløp. Det er kanskje den største utfordringa – som eg vil utfordra ministeren på: Har han nokon tankar rundt det å møte det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:55:16]: Tusen takk for oppfølgingsspørsmålet.

Hvis jeg forstår det riktig: Det er ikke et spørsmål om hvem som har rett, så vi konsentrerer oss om dem som har rett til opplæring i Norge. Det er også en problemstilling hvis en f.eks. har fått avslag på søknad om opphold osv., men det gjelder dem som har rett.

Hvis vi sammenligner med grunnskolen, er regelverket

per dags dato slik at hvis det er sannsynlighet for at en skal være i Norge i mer enn tre måneder, har en rett til grunnskoleopplæring. Det er viktig å understreke at det betyr ikke at en har rett til å starte på skolen fra den kommende høsten – en har i praksis rett på grunnskoleopplæring fra første dag. Det vil være tilsvarende på videregående skole: Det er ikke slik at en hvis en kommer i november, da vil måtte vente med skolestart helt til neste høst. Utgangspunktet er at en skal ha opplæring så raskt som mulig – hvor det er praktisk mulig å sette i gang.

Ivar Odnes (Sp) [13:56:22]: Eg registrerer at praksisen gjerne skulle vore slik – eg er redd for at han ikkje er det. Så eg håpar at ministeren kanskje kan følgja opp.

Eg trur kanskje òg KS kan vera ein samarbeidspartnar her – inn mot kommunane og fylkeskommunane – for å følgja opp dette. KS er ute etter eit hurtigspor inn i arbeidslivet for dei det gjeld, som har rett til opplæring. Som det tidlegare har vore sagt frå talarstolen av integreringsministeren: Å få dei nye innvandarane våre i jobb og inn i samfunnet er det viktigaste ein kan gjera for at dei skal verta positive bidragsytarar i samfunnet. Utfordringa er framleis kanskje ei oppfølging frå ministeren når det gjeld nettopp det spørsmålet.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:57:19]: Jeg er helt enig i at vi burde ha bedre tall på dette, og også få dem mer regelmessig. Det er dessverre slik på veldig mange områder at én ting er hva som er regelverket, noe annet er selvfølgelig hvordan regelverket etterlevs i praksis – i dette tilfellet ute i fylkene. Når det gjelder kommunene, har vi bedre oversikt over elevene fra 6 til 16 år.

Men dette gjelder fylkeskommunene og videregående opplæring. Det er derfor jeg sier at jeg sammen med Justis- og beredskapsdepartementet vil se på hvordan vi kan få bedre og mer jevnlig informasjon om disse elevene. Det vil være første steg på veien for nettopp å kunne kontrollere om praksisen i fylkene er god nok over tid.

Spørsmål 20

Marianne Aasen (A) [13:58:13]: «Vi er i en situasjon der den teknologiske utviklingen går svært raskt. Så å si hele samfunnet påvirkes, og arbeidsoppgaver endres fort. Derfor trenger vi flere IKT-arbeidere, på alle utdanningsnivå.

Hvorfor avspeiles ikke dette i regjeringens utdanningspolitikk ved at det opprettes flere studieplasser og fagskoleplasser?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:58:36]: Jeg er enig med representanten i at vi har et behov for kompetanse innenfor IKT, og at dette behovet er økende. Jeg er ikke enig med representanten Aasen i virkelighetsbeskrivelsen, at dette ikke har gitt resultat i de fire samarbeidspartiens politikk. Regjeringen og samarbeidspartiene på Stortinget har i flere budsjetter øremerket studieplasser til nettopp IKT. I 2015 fordelte vi 250 studieplasser til MNT-fagene, som institusjonene bl.a. kan bruke til IKT. I 2016 ble det fordelt 100 studieplasser til IKT og 380 stra-

tegiske studieplasser, der også IKT kunne inngå. I revidert nasjonalbudsjett for 2016 ble 65 studieplasser ørmerket IKT-sikkerhet og 135 til IKT eller helse. Og for 2017 ble resultatet at hele 500 studieplasser ble prioritert til IKT. Dette viser at det satses – og det kommer flere studieplasser innenfor IKT. Det er også et svar på de behovene som synliggjøres i rapporten fra bl.a. DAMVAD.

Kunnskapsdepartementet detaljstyrer imidlertid ikke studieopptaket til IKT, og som jeg har gjentatt flere ganger i denne salen, innebærer en del av autonomien som norske universiteter og høyskoler har, også et ansvar for å vurdere opptaket i lys av bl.a. nasjonale og regionale behov og studentenes søkning. Det er en av kjerneoppgavene vi har lagt på universiteter og høyskoler, og det er et ansvar de også må ta.

De siste årene har det da også blitt gradvis flere søkere til IKT-utdanningene som lyses ut gjennom Samordna opptak, og 500 flere studenter ble tatt opp ved slike tilbud i 2016 sammenliknet med 2012. Dette viser at studentene i økende grad ser at en IKT-utdanning vil gi gode muligheter i arbeidslivet.

Jeg tror det fortsatt er viktig at næringsliv, universiteter og høyskoler arbeider for å motivere dyktige personer til å søke seg til IKT-studier. Det er krevende studier. Økt konkurranse om studieplasser gir mulighet for bedre kvalitet og økt gjennomstrømming. I stortingsmeldingen Kultur for kvalitet i høyere utdanning, som vi nettopp har lagt frem, foreslås det flere tiltak som til sammen kan styrke også IKT-utdanningene. I stortingsmeldingen om digital agenda presenterer regjeringen sine hovedprioriteringer i IKT-politikken, og vi viser her til betydningen av IKT-utdanning og at vi i de årlige budsjettene vil vurdere behovet for nettopp flere studieplasser. DAMVADs rapport viser at vi nasjonalt har et bredt IKT-tilbud i alle deler av landet. Institusjonene er derfor godt rustet til også å øke opptaket av studenter.

Jeg vil til slutt legge til at gjennom fagskolemeldingen har vi også lagt til rette for å styrke dette utdanningstilbudet, bl.a. ved en ny tilskuddsordning for fagskolene. Fagskolene vil være viktige for fremtidens arbeidsliv. Og vi vil vurdere flere studieplasser inn i fagskolesektoren, som kan være relevant for samfunnets samlede IKT-kompetanse.

Marianne Aasen (A) [14:01:37]: Statsråden viser selv til DAMVAD-rapporten som kom i 2014. Den hadde egentlig en ganske nedslående analyse, og den var ganske tydelig på at det er betydelig økt behov for IKT-personell framover. Dagens tilbud innen IKT-utdanning for studenter vil bety at det blir et større gap mellom tilbud og etterspørsel enn det allerede er. Hvis ikke vi gjør noe, vil vi gå glipp av et stort verdiskapingspotensial, og vi vil risikere en mengde katastrofalt dårlig ledede IKT-prosjekter.

Av de studieplassene som nå er nevnt, har de aller fleste – det ble nevnt noen hundre – kommet til i budsjettforliket i Stortinget. Det har ikke vært regjeringens plan å opprette flere studieplasser i noen særlig grad. Statsråden har argumentert mot det fra denne talerstolen tidligere. Spørsmålet er da: Hvorfor er det sånn?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:02:40]: På samme måte som representanten Aasen stiller meg ansvarlig

for at 10 mill. kr som lå i NOKUTs budsjett, ikke ble tildelt dem – altså ikke et kutt, men penger de ikke fikk, og noe jeg må svare for som statsråd – er det også naturlig at jeg fremhever de positive sidene ved budsjettforliket. Det er et veldig kunstig skille hvis man skal si at budsjettforliket, som begge regjeringspartiene stemte for, og som ble fremforhandlet på Stortinget, skal være irrelevant for regjeringens satsinger.

Jeg vil også si at det regjeringen har lagt frem i sine opprinnelige budsjetter, bygger opp under nettopp satsing på IKT. For eksempel er satsing på forskning, SAKS-midler, rekrutteringsstillinger og prioritering, særlig av MNT-fagene, også viktig for IKT-kompetansen. I tillegg er det ikke bare snakk om noen hundre studieplasser. Bare i år – i 2017 – er det 500 studieplasser, som jeg nevnte i mitt innlegg.

Marianne Aasen (A) [14:03:34]: Det gikk ikke til IKT-utdanning spesifikt, men til realfag spesifikt.

Statsminister Erna Solberg har poengtert dette ganske ofte, at vi står overfor krevende oppgaver. Samfunnet kommer til å endre seg raskt, digitale endringer kommer til å berøre nesten alle yrkesgrupper, og vi er nødt til å tenke helt annerledes i arbeidslivet.

Mener statsråden at det er opp til universitetene og høyskolene å forberede seg på den virkeligheten, eventuelt at et stortingsflertall skal endre regjeringens politikk, når både statsministeren og Torbjørn Røe Isaksen er fullstendig klar over at er det noe vi virkelig trenger å gjøre i utdanningspolitikken vår, er det å gire om hele systemet slik at vi er forberedt på den digitale utviklingen som kommer? Eller mener statsråden at her får vi se hvem som tar det på alvor, og så får det skje det som skjer – at regjeringen ikke vil ta noe lederskap?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:04:33]: Jeg er helt uenig i premisset for spørsmålet, for premisset for spørsmålet er at den eneste måten å styre universiteter og høyskoler på er å detaljstyre dem. Og her er det kanskje en ideologisk forskjell mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Jeg mener at norske universiteter og høyskoler skal ha stor autonomi, stor frihet, men det innebærer også et ansvar.

Det er vanskelig å beskyldte denne regjeringen og dette stortingsflertallet for ikke å satse på både klare og tydelige virkemidler, flere rekrutteringsstillinger, tung satsing på forskning, tung satsing på kvalitet i høyere utdanning. Det skal vi gjøre. Men hvis representanten Marianne Aasen antyder at norske universiteter og høyskoler ikke har noe ansvar selv for å formidle pengene sine på en måte som også tar høyde for hvilke behov det er i samfunnet, er jeg grunnleggende uenig i det. Det ville måtte bety en politikk hvor den eneste måten å møte samfunnets behov på, var ved å detaljstyre universiteter og høyskoler.

Presidenten: Spørsmål 21 er besvart tidligere.

Spørsmål 22

Stein Erik Lauvås (A) [14:05:52]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«Sysselsettingen blant unge var i 2016 den laveste på over 20 år. Andelen unge uføre har økt sterkt de siste årene.

Er statsråden fornøyd med egen innsats?»

Statsråd Anniken Hauglie [14:06:12]: Jeg deler representantens bekymring for utviklingen i ungdommens sysselsetting og økningen i antall unge uføre. Sysselsettingen blant unge er mer konjunkturfølsom enn blant eldre. Sysselsettingsraten for unge har etter 2008 falt mer enn for gjennomsnittet. For å styrke ungdommens muligheter og legge grunnlag for varig tilknytning til arbeidslivet er det nødvendig med en bred tilnærming og satsing på flere områder, også utdanning og helse.

For mange starter utenforskap med frafall i videregående skole. Flere tiltak er iverksatt for å motvirke frafallet. Regjeringen har innført fraværsgrense i videregående skole. Flere departementer deltar i 0–24-samarbeidet for at flere skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring. Lærlingtilskuddet er økt i flere omganger. Kravet om bruk av lærlinger for å vinne offentlige anbud er skjerpet. Regjeringen vil foreslå å innføre direkte overgang fra ungdomsrett til voksenrett i videregående opplæring.

Arbeids- og velferdsetatens opplæringstilbud er styrket ved et nytt toårig opplæringstiltak for personer med manglende grunnleggende kvalifikasjoner. Fra nyttår innførte vi en ny ungdomsinnsats i arbeids- og velferdsforvaltningen. Unge under 30 år som etter åtte uker står uten tilbud om arbeid, skoleplass eller annen aktivitet, skal få individuelt tilpasset oppfølging fra Nav-kontoret. Fra nyttår er det også innført en plikt fra kommunene til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad til mottakere under 30 år. Formålet er å styrke den enkeltes mulighet til å komme i arbeid og bli selvforsørget. Det er spesielt viktig å hjelpe unge ut av en passiv tilværelse.

Det er videre iverksatt tiltak som skal gjøre det lettere for arbeidsgivere å åpne dørene for unge. Adgang til midlertidig ansettelse, økt bruk av lønnstilskudd og nye og bedre tilretteleggingsordninger styrker sjansen for overgang til arbeid.

Før påske vil regjeringen legge fram forslag til endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger. Forslagene vil heve terskelen for å komme inn i ordningen og senke terskelen for å miste rettigheter i ordningen. Mer hensiktsmessig oppfølging av mottakere av arbeidsavklaringspenger sammen med øvrig innsats for unge vil styrke ungdommens muligheter og på sikt redusere innstrømming til uføre.

En statsråds oppgave er å møte de utfordringer som samfunnsutviklingen krever. Regjeringen har ambisiøse mål. Oljenedturen har gitt ekstra utfordringer. Vi griper fatt i utfordringene og foreslår løpende nødvendige endringer.

Stein Erik Lauvås (A) [14:08:52]: Det var en lang opplisting av ulike tiltak, men faktum gjenstår. Jeg fikk i hylla mi i går Navs dokument Arbeid og velferd nr. 1 2017. Der står det:

«For aldersgruppen 15–24 år falt sysselsettingen med 9 000 personer, mens arbeidsledigheten steg med 2 000.»

Så husker vi at da statsrådets parti, Høyre, var i opposisjon, var det ikke grense for hvor sterk lut man skulle

bruke, og hvor viktig det var å fjerne utenforskap. Å være arbeidsledig er å være i utenforskap. Med all den opplistingen er tallene slik de er. Hva sier statsråden til at hennes regjering har de svakeste tallene for dette på flere tiår?

Statsråd Anniken Hauglie [14:09:56]: Det var jo en grunn til at utenforskapet blant unge var en av regjeringens hovedprioriteringer da vi tiltrådte. Vi så at i perioden 2008–2013 økte utenforskapet blant unge fra 47 000 til 70 000. Fra 2013 til 2017 økte det fra 70 000 til 73 000. Fortsatt er det altfor høyt, det er altfor mange unge som faller utenfor. Men skal man tro på statistikken, kan mye tyde på at vi i hvert fall har begynt å flate ut den eksplosive økningen vi så under den forrige regjeringen. Da er det mange tiltak som er viktige. Representanten Lauvås går inn for en opprømsing. Det er en rekke tiltak hvor vi skal styrke samarbeidet mellom helse, skole og arbeid for å sørge for at færre ungdommer faller utenfor, at flere ungdommer klarer å fullføre skolen, at flere unge får den hjelpen de trenger, slik at de får den kvalifikasjonen som kreves for å få en jobb senere i livet. Det er bakgrunnen for at vi nå foreslår flere endringer i ordningen om arbeidsavklaringspenger, som Stortinget skal debattere i løpet av noen uker.

Stein Erik Lauvås (A) [14:11:03]: Nå har denne regjeringen holdt på i 3,5 år, og tallene har gått feil vei hele tiden når det gjelder det vi diskuterer. I Østfold sier tallene at vi har over 1 300 mellom 19 år og 30 år som er helt ledige. I Rogaland er tallet over 3 300 i henhold til de tallene jeg har fra Nav, altså til sammen omkring 4 600 helt ledige mellom 19 år og 30 år. Så kan man lure på – når det gjelder den satsingen man nå kommer med, skulle dette vært gjort fra dag én, man skulle fortsatt den satsingen de rød-grønne hadde. Men det som er gjort, er å satse aller, aller mest på skattekutt til dem som har aller, aller mest fra før. Vil statsråden og Høyre fortsette med skattekutt til dem som har mest fra før, eller forstår statsråden og Høyre at de nå heller må gjøre noe som faktisk virker for å få opp sysselsettingsandelen blant ungdom?

Statsråd Anniken Hauglie [14:12:07]: Det er standardfrasen fra Arbeiderpartiet å snakke om skattelette til dem som har mest fra før. Sannheten er at hovedsatsingen fra denne regjeringen er infrastruktur, altså satsing på samferdsel, kunnskap og utdanning, næringsrettet forskning og innovasjon. De satsingene er større enn skattelettene, så der tar representanten feil. Årsaken til at vi har de satsingene vi har på infrastruktur når det gjelder kunnskap og utdanning, er nettopp at vi står i en stortillingsperiode fordi vi var for oljeavhengig tidligere. Vi trenger å omstille arbeidslivet og næringslivet vårt til å finne flere næringer, flere bedrifter, som kan bære den velferden vi har.

Det er ikke sånn at vi går i feil retning. Vi ser nå at arbeidsledigheten flater ut og går ned, vi ser at mye kan tyde på at uførestatistikken, særlig blant unge, flater ut. Men fortsatt er det altfor mange som står utenfor, og det er bakgrunnen for at vi fra dag én har iverksatt mange tiltak på både utdanningsiden, arbeidssiden og helsesiden for å fange opp flere og få inkludert dem i skole og jobb.

Spørsmål 23

Svein Roald Hansen (A) [14:13:21]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU:

«I Europautvalgsrådet den 30. november 2016 orienterte statsråd Aspaker om de foreløpige analysene av følgene for Norge av at Storbritannia går ut av EU og EØS-avtalene, hvor det heter at det er viktig å unngå en situasjon der Norge står uten overgangsordninger eller permanente avtaler, mens EU og Storbritannia har slike. Det er derfor i Norges interesse å bli inkludert i diskusjoner om felles løsninger mellom EU og Storbritannia i spørsmål som berører det indre marked.

Hva har regjeringen gjort for å sikre at Norge inkluderes i forhandlingene?»

Statsråd Frank Bakke-Jensen [14:14:01]: Når Storbritannia forlater EU, vil landet også forlate EØS-samarbeidet, og det vil måtte etableres et nytt avtalegrunnlag for samarbeidet mellom Norge og Storbritannia. I første omgang vil Storbritannia og EU forhandle om britenes utmeldelse av EU. Norge er ikke part i de kommende forhandlingene, som i henhold til artikkel 50 i traktaten om Den europeiske union vil være mellom EU og Storbritannia. Norge blir imidlertid direkte berørt av utmeldingsforhandlingene fordi vi gjennom EØS-avtalen er en del av det felles europeiske indre markedet. Det framtidige bilaterale avtaleforholdet mellom Norge og Storbritannia vil altså følge av forhandlinger oss imellom.

Vi er i nær kontakt med Storbritannia, EU-institusjonene og sentrale EU-land om prosessene forbundet med Storbritannias uttreden av EU – både for å lytte til deres vurderinger og for å understreke Norges spesielle posisjon og behov. Statsministeren og en rekke av regjeringens øvrige medlemmer har allerede hatt viktige samtaler med sine respektive kolleger, og ytterligere møter er berammet i nær framtid. Jeg vil gjerne forsikre representanten Hansen om at vi tar opp brexit og betydningen for Norge i alle våre samtaler.

Et fortsatt velfungerende EØS-samarbeid etter britisk uttreden vurderes også som viktig for EU-siden. Vi er derfor enige om å ha tett dialog under forhandlingene, noe som ble understreket av EUs forhandlingsleder, Michel Barnier, da han på regjeringens invitasjon var i Oslo 25. januar.

Jeg tror ikke noe annet land har hatt så tett kontakt med Storbritannia, og heller ikke med EU-siden, som Norge har hatt i tida som har gått siden folkeavstemningen om brexit. Denne kontakten fortsetter vi med også i framtida.

Svein Roald Hansen (A) [14:15:43]: Takk for svaret.

Det neste spørsmålet er: Hvilke problemstillinger, eller hvilke norske synspunkter, fremmer man i disse kontaktene, og hva vil man gjøre, når nå forhandlingene kommer i gang? Vi ble orientert i møtet 30. november om synspunktene på hva slags handelsforbindelser Norge har ambisjoner om i forholdet til Storbritannia. Det føler jeg fikk tilslutning i Europautvalget. Regjeringen har nedsatt en arbeidsgruppe som går igjennom alle departementer for å se på ulike problemstillinger. Det gjelder jo ikke bare handel, det gjelder forskning, det gjelder samferdsel, det gjelder fi-

nansielle tjenester, det gjelder justissamarbeidet, og det gjelder ikke minst norske borgeres rettigheter.

Når vil regjeringen konsultere Stortinget om de standpunktene vi har på disse områdene, f.eks. det som er veldig framme i debatten i Storbritannia nå: Hvilke rettigheter skal EU-borgere ha i Storbritannia og briter ha i EU-land?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [14:16:46]: Det er et veldig godt og presist formulert spørsmål fra representanten Hansen. Da Michel Barnier var her, redegjorde han for EU-sidens tre hovedprioriteringer i de kommende forhandlingene. Den første handler om utmeldingen, selve prosessen, prioritert nummer to er borgernes rettigheter, akkurat som representanten Hansen beskriver. Fra norsk side er det akkurat like viktig å løfte det spørsmålet opp: Hvilke rettigheter og hvilke avtaler skal gjelde etter at Storbritannia har forlatt unionen – opparbeidede rettigheter, pensjon, trygdeytelser – hvordan skal vi ivareta interessene til de norske borgerne som er i Storbritannia? Det er et tjuetalls tusen. Det blir prioritert nummer én for oss. Vi har en intensjon om å være så tett på de ordningene som kommer mellom EU og Storbritannia, at det skal være en fleksibel og sømløs ordning også for norske borgere.

Svein Roald Hansen (A) [14:17:55]: Men spørsmålet er: Hva mener regjeringen? Skal de britene som nå bor og arbeider eller studerer – eller hva de nå gjør – i Norge, få bli, eller skal de behandles som tredjelandsborgere og vurderes ut fra det? Hvis de skal få bli, hvilke betingelser skal de bli på? Skal de beholde rettighetene sine? Det må regjeringen gjøre seg opp en mening om, etter mitt skjønn i konsultasjon med Stortinget. Spørsmålet er: Har regjeringen gjort seg opp en mening? Når vil regjeringen konsultere Stortinget om dette og alle de andre spørsmålene?

Frank Bakke-Jensen (H) [14:18:38]: Brexit-prosessen, sett både fra EU, fra Storbritannia og fra oss som tredjeland, er en prosess som hver dag synliggjør hvor komplisert denne prosessen er. Hver dag får vi større forståelse for hvor tett og integrert samarbeidet i Europa har vært. Hver dag får vi nye eksempler på hva slags utfordringer vi står overfor når Storbritannia skal forlate unionen. Fra norsk side har vi sagt at det vil være en veldig gunstig inngang for oss å være så tett på forhandlingene som mulig, slik at vi kan være en del av eventuelle overgangsordninger, men også en del av de ordningene som kan framforhandles mellom EU og Storbritannia. Vi ser samme ambisjon i EU og i Storbritannia om å ivareta borgernes rettigheter. Derfor har vi sagt hittil at vi vil være så tett på de prosessene som mulig for å ivareta norske borgeres interesser.

Presidenten: Spørsmål 24 er besvart tidligere.

Spørsmål 25

Hadia Tajik (A) [14:19:56]: Eg tillèt meg å stilla justisministeren følgjande spørsmål:

«Manglane ved gjennomføringa av politireformen, som er avdekkja av Difi, Politiforum og VG, er alvorlege. Dår-

leg styring frå justisministeren og manglande tillit både hjå dei som jobbar i politiet og hjå folk flest gir grunn til uro. Stortinget vedtok ein reform som skulle sikre gode lokale prosessar og som skulle gje oss eit politi som er nær folk, som kjem når folk treng dei, betre polititjenester og meir politikraft.

Kva vil statsråden gjere for å sørge for at politireformen vert gjennomført etter intensjonen?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:20:37]: Jeg er ikke enig med representanten Tajik i at bildet som tegner seg ved gjennomføring av nærpolitireformen så langt, er alvorlig. Medarbeidere i politiet er enig i at vi trenger å endre politiet, og mange er enig i både mål og viktige tiltak i nærpolitireformen. En del opplever nok at det er ambisiøse mål, og at det er store forventninger til hva man skal klare å oppnå, og ikke minst hvor raskt resultatene kommer.

Politireformen er ikke gjennomført, og 2016 har stort sett vært et planleggingsår. Reformen skal være gjennomført innen 2020. Så er det riktig at i midten av februar leverte Direktoratet for forvaltning og IKT sin første situasjonsrapport til departementet, hvor det gis en vurdering av reformarbeidet som er gjennomført i 2016. Oppdraget til Difi vil gå over fire år. Rapporten konkluderer med at arbeidet med nærpolitireformen så langt er i rute. Politiet har i hovedsak gjennomført de tiltakene som var planlagt i 2016. Det har vært et utfordrende år for politiet, og mange har nedlagt en stor innsats.

Politireformen innebærer en betydelig omstilling av politiet med det formål å styrke etatens måloppnåelse og bidra til å trygge samfunnet. Gjennomføring av reformen har den høyest prioriterte utviklingsoppgaven i politiet de nærmeste årene, samtidig som kvaliteten på tjenesten på de viktige områdene skal forbedres eller videreføres på samme nivå.

Politidirektoratet har sammen med dyktige fagfolk fra hele etaten arbeidet med å konkretisere Stortingets bestilling. Det er medarbeidere som kjenner politihverdagen godt. Endringen i den lokale strukturen er fundert på forslag fra lokale arbeidsgrupper, involvering av berørte kommuner og tett samarbeid med lokale organisasjoner. Difi konkluderer med at samarbeidet med organisasjonene lokalt i hovedsak er konstruktivt og godt. Politidirektoratet opplyser at samarbeidet sentralt er konstruktivt, selv om det er mange krevende saker og mange krevende diskusjoner. Difi konkluderer med at kontakten mellom ledelsen i Politidirektoratet og organisasjonene er tett, kanskje tettere enn i mange andre organisasjoner.

Difi gir noen anbefalinger for det videre arbeidet, bl.a. at departementets styring av reformen bør samordnes med den ordinære styringsdialogen. Dette har departementet allerede iverksatt ved at Politidirektoratet i forkant av hvert etatsstyringsmøte skal gi en overordnet statusrapport på den helhetlige fremdriften i nærpolitireformen.

Hadia Tajik (A) [14:23:36]: Justisministeren gjev uttrykk for at politiet òg er einig i måla i reforma, og det har han heilt rett i, men det er altså ikkje det som er saka. Kritikken knyter seg til gjennomføringa av reforma, og det er ein kritikk som er dokumentert gjentekne gonger, no seinast ved Difi sin rapport.

Justisministeren seier at han meiner kritikken som har

come fram, ikkje er alvorleg. Det er eg ueinig i. Den er alvorleg, og må takast alvorleg.

Eg vil gjerne spørja justisministeren heilt konkret om nokre av funna i Difi-rapporten. Dei skriv bl.a. at avbyråkratiserings- og effektiviseringskutta er «spesielt uheldig for politiet i en krevende reformperiode». Dei skriv òg at distrikta bruker «ressurser til reformarbeidet som tas ut av linjen uten at det blir kompensert». Spørsmålet mitt til justisministeren er: Har han tenkt å ta konsekvensen av dette?

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:24:34]: Jeg tenker at det er lurt å lytte, og jeg lytter. Jeg hadde senest i går møte med organisasjonene i departementet, og jeg hører mye på de innspillene som kommer, og de vurderingene som gjøres, og hvordan ting oppfattes der ute blant alle ansatte i politiet.

Så tenker jeg at ja, det er sikkert ekstra utfordrende å stå i to reformer samtidig, som man i realiteten gjør med de effektiviseringstiltakene som følger av ABE-reformen, samtidig som man står i nærpolitireformen i utgangspunktet. Men samtidig konstaterer jeg at politiet leverer. Politiet leverer på alle indikatorene som kan ettergås fra i fjor. På de fleste områder er det gode polititjenester og lojal oppfølging fra de ansatte i politiet. Jeg tenker at det også er viktig å skryte av dem og skryte av de resultatene man faktisk oppnår, istedenfor å forsøke å male situasjonen svartere enn den egentlig er.

Hadia Tajik (A) [14:25:42]: Eg er glad for at justisministeren lyttar, men eg skulle på ein måte òg ønskja at han handla. Difi-rapporten går ganske langt i å slå fast at politiet er på marginane økonomisk. Ja, dei leverer, som justisministeren seier, men er på marginane økonomisk, og det er det eg skulle ønskja at justisministeren òg klarte å ta konsekvensen av.

Eg vil gjerne bringa inn eit anna moment som går fram av Difi-rapporten. Der står det eksplisitt: «Ansatte i POD viser til at de advarte mot å bruke betegnelsen nærpolitireform», fordi, som dei påpeikte, dette er eit omgrep som dei tilsette i tenesta, dei som skal gjennomføra reforma, ikkje kjenner seg igjen i. Mitt spørsmål er då eigentleg berre kvi for regjeringa har insistert på å bruka dette namnet trass i det som tydelegvis er sterke åtvaringar frå Politidirektoratet sjølv.

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:26:37]: Logikken er at når man slår sammen en del kontorer og får en del fellestjenester f.eks. på lønn og regnskap, gjør vi det for å frigjøre ressurser nettopp for å få mer politikraft der ute hvor folk bor, der hvor folk ferdes. Dermed er nærpolitireformbegrepet i seg selv ganske beskrivende for det man faktisk gjør.

Så ser jeg selvfølgelig at noen prøver å ha litt moro med det. Jeg synes ikke det er så viktig hva barnet heter, det viktige er at dette er en reform for politiet. Om vi kaller det nærpolitireform, kaller det politireform – jeg bruker for øvrig begge deler – eller reform i politiet, får man velge selv. Poenget mitt er at både undertegnede og representanten Tajik gjennom sine partier har stilt seg bak denne reformen. Jeg tenker at det er viktig at vi alle samarbeider for at den skal lykkes, og at man ikke bidrar til å fremstille det som om det er en annen situasjon enn det reelt sett er der ute. For som sagt: Reformen er i rute, og det leveres.

Spørsmål 26

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:27:59]: «Domstoladministrasjonen har sagt nei til samlokalisering av Hallingdal tingrett og Øvre Buskerud jordskifterett til tross for at det er lokal enighet om en slik samlokalisering. En slik samlokalisering vil imøtekomme regjeringens ønske om å bygge større fagmiljøer.

Vil statsråden på denne bakgrunn be Domstoladministrasjonen om å igangsette arbeidet med en samlokalisering av Hallingdal tingrett og Øvre Buskerud jordskifterett?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:28:30]: La meg først vise til ansvars- og arbeidsdelingen mellom Domstoladministrasjonen og Justis- og beredskapsdepartementet.

Domstolene er rammebudsjettet – det er altså DA som foretar de nødvendige prioriteringene av midler når ikke annet fastsettes gjennom Stortingets budsjettbehandling. DA har ansvaret for å bidra til effektivitet i hele rettskjedene og prioritere sånn at samfunnets ressurser blir utnyttet på best mulig måte. Disponering innenfor rammen, som f.eks. samlokalisering, ligger i selve kjernen av hva DA har ansvaret for å vurdere, og er forhold som jeg som statsråd ikke ser at jeg bør gå inn i.

Når det gjelder den nærmere begrunnelsen av saken, har jeg fått opplyst fra DA at en samlokalisering av Hallingdal tingrett og Øvre Buskerud jordskifterett på Gol vil medføre økte kostnader. Tilbudet fra Nes kommune vil innebære årlige merutgifter til husleie på over 1 mill. kr. Tilbudet i seg selv er ikke nødvendigvis urimelig, men dette må ses opp mot hva domstolene betaler i leie i nåværende lokaler, som på grunn av standarden er svært rimelig. Dette er en fordobling i forhold til de nåværende husleieutgiftene ved de to domstolene. I tillegg har domstolene beregnet et behov for minimum 1,5 mill. kr i engangsinvesteringer ved flytting til nye lokaler. Så må de økte utgiftene vurderes opp mot gevinster en eventuell samlokalisering vil gi, noe DA har gjort, og har så kommet frem til at tiltaket ikke bør gjennomføres. De økte kostnadene ved samlokalisering, ombygging og økte leieutgifter tilsvarer om lag fire saksbehandlarårsverk.

Dette er en av flere vanskelige prioriteringer DA må gjøre for å balansere drift på domstolenes øvrige områder, bl.a. sikre bemanning.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg deler DAs syn på at samlokalisering på mange steder er ønskelig for å bygge større fagmiljø, og derfor til det beste for samfunnet. Det er likevel sånn at flere forhold må ses i sammenheng i en sånn vurdering, deriblant økonomi, for at man skal finne frem til det som er den mest fornuftige løsningen. Jeg har hatt en god dialog med Domstoladministrasjonen om dette og har tillit til at Domstoladministrasjonen prioriterer domstolenes ressurser på en god måte, så også i denne saken.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:31:23]: Vi er klar over at det er Domstoladministrasjonen som har ansvaret, og at de skal disponere innenfor rammene. Men ved statsbudsjettet i 2016 sa flertallet fra Høye, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

«Dersom man lokalt ønsker endringer i strukturen, må det gjennomføres en prosess der det er gode diskusjoner og prosesser lokalt knyttet til sammenslåinger. I dette arbeidet er det viktig å sikre at både kommunene og ansatte i domstolene involveres på en god måte. Dersom man etter en slik prosess oppnår lokal enighet, har flertallet ingen motforestillinger mot en sammenslåing.»

Hallingdal har gjort dette og gjort det på en forbillig måte. Senterpartiet er enig i etablering av et rettscenter i Hallingdal. Det er gjort et svært bra arbeid. Mitt spørsmål er: Er ikke Domstoladministrasjonen satt økonomisk i stand til å gjennomføre Stortingets vilje, for her har en jo gått etter boka?

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:32:18]: Som jeg nettopp sa i mitt forrige innlegg, er det Domstoladministrasjonen, DA, som må foreta sin vurdering og disponering innenfor sine rammer. Jeg har også, som jeg understreket i mitt forrige innlegg, stor tillit til at DA forvalter ressursene på en god måte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:32:44]: Jeg skjønner her at det er økonomi som er kjernen i spørsmålet, ut fra det statsråden sier. Domstoladministrasjonen har en leieavtale med Nes kommune i ti år fram til 1. april 2025, en gunstig avtale.

I brevet videre fra Domstoladministrasjonen står det ikke bare om økonomi, men det står også at DAs styre behandlet i tillegg i desember i 2016 behovet for begrensninger i økonomiske disposisjoner som følge av arbeidet i den kommende domstolkommissjonen. Dette utredningsarbeidet skal bl.a. behandle framtidig domstolstruktur i Norge og har også vært en del av beslutningsgrunnlaget i denne saken.

Mitt første spørsmål er: Det er vel også en føring fra statsrådets side? Andre spørsmål: Er denne føringen til hinder for å gjøre jobben i Hallingdal når en har gått etter boka? – Ja eller nei.

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:33:43]: Jeg oppfatter ikke at det er en korrekt beskrivelse. Som jeg har sagt, er det DA som må gjøre sine disponeringer innenfor sine gjeldende rammer. Men det faktum at den forestående utredningen legger visse føringer for hva DA velger å gjøre med hensyn til fornyelse av leieavtalen av domstolbygget, er heller ikke unaturlig. Samtidig vil jeg si at vi uansett jobber videre fra regjeringen med hensyn til større prosjekt når det gjelder domstolene, og jeg vil være tydelig på at det ikke er riktig å si at utredningen medfører full stopp på området.

Spørsmål 27

Kari Henriksen (A) [14:34:41]: «Fra 2014 har det vært en dobling av volds- og trusselhendelser mot ansatte i norske fengsel. For kort tid siden ble en innsatt drept. Fagforeningene har lenge levert bekymringsmeldinger. I Aftenposten kunne vi lese at justisministeren understreket at han ikke har noen indikasjoner på nedgang i bemanningen de siste årene. Han sa videre: «Det er krav til effekti-

visering her som på alle andre områder. De kravene vil aldri kompromisere med sikkerheten i norske fengsel».

Står statsråden fortsatt for disse uttalelsene?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:35:19]: Drapet i Ringerike fengsel er en svært alvorlig sak. Vi må 35 år tilbake for å se noe lignende skje i norske fengsel. Drapet er en politisak, og politiet gjennomfører etterforskning og undersøkelser.

Når det gjelder Justis- og beredskapsdepartementet, avventer vi en rapport fra Kriminalomsorgsdirektoratet etter at politiet har gjort undersøkelser og avhør. Vi vil få en grundig rapport når direktoratet og Ringerike fengsel har gjennomgått rutiner og regelverk.

Representanten kobler dette til en økning i antallet volds- og trusselhendelser, og jeg vil understreke at vi må få brakt på det rene hva som faktisk har skjedd, før vi kan diskutere årsaken. Det er riktig at det har vært en sterk økning i registrerte volds- og trusselhendelser i kriminalomsorgen fra 2014 til 2016. Jeg deler bekymringen for et økt antall volds- og trusselepisoder. Samtidig er det positivt at det jobbes med å få opp registreringsbevisstheten, slik at flere hendelser faktisk blir registrert.

Departementet følger utviklingen innenfor vold og trusler nøye, bl.a. i styringsdialogen med Kriminalomsorgsdirektoratet. Det var også tema i møtet mellom meg og fagorganisasjonene i kriminalomsorgen i midten av februar. Det er viktig at direktoratet samarbeider med de tilknyttede og vernetjenesten om tiltak for å redusere antall volds- og trusselhendelser. Det er også nedsatt en partsammensatt gruppe, med direktoratet, vernetjenesten og fagforeningene, som skal koordinere arbeidet med tiltak.

Jeg har stor forståelse for at avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen oppfattes som utfordrende for kriminalomsorgen, men reformen er ikke noe særegent for kriminalomsorgen; den gjelder alle statlige etater.

Jeg holder fast på at krav til effektivisering ikke skal kompromisere med sikkerheten i fengsel, og på tross av reformen viser tall fra direktoratet at det ikke er en nedgang i fengselsbetjentårsverk i 2016, sammenlignet med 2013. Departementet følger imidlertid med på og vil analysere hvordan reformen følges opp innenfor kriminalomsorgen, og hvilke konsekvenser den har.

Kari Henriksen (A) [14:38:05]: Da regner jeg også med at de vil ta de rapportene på alvor og handle i tråd med det de sier. Arbeiderpartiet har pekt på bekymringene flere ganger, mens regjeringa ikke engang i budsjettet for 2016 omtalte volds- og trusselhendelser – altså 1 048 i 2016.

«Å si at det er for tidlig å si at økningene i vold og trusler har sammenheng med ressurstilgang, er naivt og blåøyd. Nå trenger vi at politikere, KDI og ledere åpner øynene og handler så vi alle kan gå på jobb og føle oss trygge på at vi kommer hjem like hele og at innsatte er godt ivaretatt!»

Dette skrev fengselsbetjent i kriminalomsorgen Frode G. Hermansen i Aftenposten 4. mars.

Mener statsråden at fengselsbetjenten ikke vet hva han snakker om? Og hva vil regjeringa gjøre for å sikre at ansatte i norske fengsler ikke må føle seg utrygge på jobb?

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:38:58]: Jeg tenker at vi skal være litt forsiktige med å koble disse to tingene så raskt som jeg opplever at deler av opposisjonen gjør. Representanten kobler ganske tydelig indirekte denne svært alvorlige hendelsen, drapet, i et norsk fengsel med forhold som ikke nødvendigvis har noen sammenheng.

Det er viktig for meg å understreke at bemanningen i norske fengsel per innsatt er om lag den samme i dag som den var i 2013. Når det gjelder Ringerike fengsel, har bemanningen vært uendret siden 2009. Bemanningen på fengselet er 155,5 årsverk, og bemanningen den dagen denne hendelsen skjedde, var det samme som på en vanlig lørdag på den avdelingen der drapet skjedde.

Jeg ber om tilbakeholdenhet med å koble disse tingene sammen. Men det forandrer ikke at dette er en svært alvorlig sak, som må følges opp på dertil egnet måte.

Kari Henriksen (A) [14:40:10]: Jeg registrerer at statsråden ikke er villig til å lytte til det som ansatte sier. Det var ansatte i fengselsomsorgen jeg refererte til. Vi er også kjent med at det har vært sendt bekymringsmeldinger fra ansatte til kriminalomsorgen i flere omganger. Vi i Arbeiderpartiet har stilt spørsmål ved de siste års budsjetter knyttet til voldsøkningen, og vi har hørt det samme svaret hver eneste gang: Vi følger nøye med.

Så opplever vi at det ikke engang foreligger rapportering av konsekvensene av de kuttene som regjeringa har gjort i kriminalomsorgen, og det er det Arbeiderpartiet etterspør. Hvilke konsekvenser mener statsråden kuttene har gitt, og kan han garantere at de kuttene ikke er knyttet til volds- og trusselhendelser, som har økt i antall?

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:41:10]: Jeg oppfatter at jeg var veldig tydelig på alvoret i denne saken og alvoret i registrerte økninger i antallet volds- og trusselhendelser. Det har jeg også vært i møte med fagorganisasjonene om, som jeg sa. Dette tar vi på høyeste alvor, men å si at en effektiviseringsreform som gjennomføres i offentlig sektor, skaper en farligere situasjon og på noen som helst måte innbyr til at det derved skal skje flere hendelser av denne typen, vil jeg ta sterk avstand fra.

Men dette følges opp med det alvoret man må følge opp med. Det vil vi også gjøre i det videre arbeidet, og jeg legger til grunn, som jeg har gjort hele tiden, at de innsparingene som gjøres, ikke skal gå på bekostning av sikkerheten.

Og det er bra at vi faktisk nå har en oversikt over volds- og trusselhendelser i norske fengsel, for det var ingen selvfølge bare noen få år tilbake i tid.

Spørsmål 28

Jan Böhler (A) [14:42:32]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«Det kom som en stor overraskelse for politiet og Politi-høgskolen da den var oppført på regjeringens liste over videre arbeid med utlokalisering av statlige arbeidsplasser. Skolen har bygd opp en distriktpolitisk profil med avdelinger i Bodø, Stavern og Kongsvinger, i tillegg til hovedbasen i Oslo. Når regjeringa nå vil utrede en utlokali-

sering av skolen, skaper det stor usikkerhet om skolens framtid og strategier.

Hva er regjeringens begrunnelse for å starte et arbeid med å utrede omlokalisering av Politihøgskolen?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:43:11]: Regjeringen vil legge til rette for vekst og utvikling i hele landet. Spredning av kompetanse er ett bidrag til å styrke kunnskapsmiljøene regionalt. Det er viktig å skape en mer balansert lokalisering av statlige arbeidsplasser i hele landet samtidig som det sikres god kvalitet i alle statlige tjenester. Statlige arbeidsplasser kan bidra til et mer dynamisk velfungerende arbeidsmarked med bedre rekrutteringsmuligheter for bedrifter og bedre karrieremuligheter for arbeidstakerne.

Planen for lokalisering av statlige arbeidsplasser ble lagt frem 17. februar, som fremgår av Meld. St. 18 for 2016-2017 Berekraftige byar og sterke distrikt. I planen omtales bl.a. hva slags oppgaver, funksjoner og enheter som planlegges eller vurderes omlokalisert. En av disse gjelder Politihøgskolens virksomhet i Oslo.

Justis- og beredskapsdepartementet setter i gang en utredning om å omlokalisere Politihøgskolens virksomhet i Oslo. Fremtidig kapasitetsbehov ved Politihøgskolen som helhet er under vurdering og må ses i sammenheng med nettopp spørsmålet om lokalisering. I 2019 eller 2020 vil vi nå målet om to polititjenestemenn eller -kvinner per 1 000 innbyggere. Det vil derfor være naturlig å vurdere størrelsen på studentopptaket i budsjettet for 2018. Dersom det blir en reduksjon i opptaket, vil dette også kunne ha betydning for hvilke steder man kan ta bachelorutdanning. Dette er en utredning som startes opp nå, hvor også dette inngår. Vurderingen av omlokalisering skal gjøres i tråd med utredningsinstruksen og i tråd med retningslinjer for statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon.

Jan Böhler (A) [14:45:25]: Jeg takker for svaret. Det er nettopp spredning av kompetanse som Politihøgskolen er flinke på. De har bygd opp satellitter i Stavern, Kongsvinger og Bodø, som er blitt store enheter etter hvert, og de har da skolen i Oslo. Noe av fordelene med den modellen er den store kompetansen som det er tilgang på i Oslo, med forelesere/lærere fra store politivirksomheter som Oslo politidistrikt, Økokrim, Kripos, PST osv. Man har tilgang på det, og man har erfaringer fra det mest sammensatte kriminalitetsbildet i landet, som man har i Oslo-området, og som politihøgskolestudentene får ta del i. Så den kompetansen som bygges opp i politihøgskolemiljøet i Oslo, spres via satellittene og via at studentene etter hvert skal ut i praksis i hele landet – den spres nettopp ut i hele landet.

Det er altså mange gode grunner, når det gjelder å bygge kompetanse og å spre kompetanse, til å ha Politihøgskolen i Oslo. Så jeg savner en mer presis begrunnelse for denne saken, og ikke bare generelt om arbeidsplasser i landet.

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:46:39]: Nettopp disse forholdene som representanten Böhler påpeker, er jo forhold som vil komme frem i utredningen. Derfor er jeg

opptatt av at vi har en grundig, skikkelig utredning her, som vi har i alle sånne saker, nettopp for å kartlegge behov og konsekvenser etter utredningsplikten. Dette er ikke noe venstrehåndsarbeid. Vi gjør ikke denne typen operasjoner, utflytting av arbeidsplasser, uten å være trygge på at det er til det beste.

Så tenker jeg at vi skal være forsiktige med å forhåndskonkludere med hva resultatet av utredningen blir, for dette er en utredning som skal basere seg på kunnskap, som skal basere seg på målsettinger som handler om politiets evne. Og jeg tenker at disse forholdene som representanten tar opp, også vil fremgå av utredningen, som en del av beslutningsgrunnlaget.

Jan Böhler (A) [14:47:38]: Takk også for tilleggssvaret. Jeg er jo glad for at statsråden sier at han tar poengene på alvor, og at det vil komme fram i utredningen.

Det som er min bekymring, er at man setter i gang en så stor prosess, for dette skaper jo mye usikkerhet og en ustabilitet i et miljø som er veldig viktig for oss, politihøgskolemiljøet. Det er over 400 med deltidsansatte som jobber der, og rundt 2 000 studenter, som er på skolen i Oslo. Så det skaper jo en stor usikkerhet. Man kan jo ikke bare ta noe ut av lufta og sette det inn i en sånn sammenheng, som vil være dramatisk for dem i lang tid, og derfor mener jeg at det bak beslutningen om å føre dem opp på listen burde ligge en klar tankegang.

Jeg begynner å lure fælt når jeg ser at Elvestuen, altså en representant fra Venstre, som samarbeider med regjeringen om denne planen, var ute i en lokalavis i Groruddalen og sa at Politihøgskolen skal ligge i Groruddalen. Er slike alternativer også med i vurderingen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [14:48:45]: Her har man på ingen måte forhåndskonkludert om lokalisering, og det er jo hele årsaken til at vi gjennomfører en utredning.

Jeg har stor forståelse for den usikkerheten ansatte kan føle når man opplever at man skal utrede fremtidig lokalisering – som kan ha påvirkning for den enkelte ansatte. Det har jeg stor forståelse for. Men jeg tror også det er å foretrekke i det arbeidet som gjøres med utflytting av offentlige arbeidsplasser, at vi gjennomfører disse skikkelige, grundige, gode utredningene. Og så er det til syvende og sist de faglige argumentene som må legges til grunn, veid opp mot behovet for utflytting av arbeidsplasser. Da mener jeg at vi alle bør se oss tjent med åpne prosesser som ivaretar et godt kunnskapsgrunnlag.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [14:49:45]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.